
M. Fethullah Gülen
HİTAP
ÇİÇEKLERİ
NESİL

GİRİŞ

ALLAH'IN KULLARI! ALLAH'TAN KORKUN!

Allah'ın kulları! Allah'tan korkun!

Allah'a karşı gelmekten sakının. Allah'ın himayesine girin. Allah'a itaat edin.

Muhakkak Allah adâletle, Kur'ân'ın getirdiği hayat tarzı ile, istikametle emreder.

En geniş ma'nâsıyla ihsanla, Ma'bud-u Mutlak'ı görüyor gibi O'na kulluk yapmak, öyle yaşamak, öyle davranmak, o hava içinde ruhunu Allah'a teslim etmekle; yakınlarınıza birşey vermekle; fikrî, kalbî bedenî her şeyini İslâm için sarfedip İslâm'ın yücelmesini ve yükselmesini temin etmekle emreder.

Ahlâksızlığın her çeşidinden; gizlisinden, açığından; büyüğünden, küçüğünden; şu cemiyetin içine soktuklarından ve henüz sokamadıklarından; dinin emirlerini tanımayıp taşkınlık, serkeşlik yapmanın her çeşidinden; Kur'ân'ın İslâm'ın çirkin gördüğü herşeyden sizi nehyeder.

Böylece Kur'ân size va'z u nasihat eder.

Tâ, düşünüp doğru yolu bulasınız, eğri büğrü yaşamadan kurtulasınız ve doğru yolun neticesi olan Dâr-üs Selâm'a girip emn-ü eman içinde Allah'ın nimetlerinden istifade edesiniz.

TENBİH:

Hakikatları, gönlün huzura kavuşması ve muvakkat hazlar duymak için dinlemek hoş ve kolay bir şeydir. Bize bir kısım hakikatları talakatli bir dil, açık bir lisan ve parlak temsillerle anlatsalar, hazla, coşkuyla dinleriz. Söylenen şeyleri, kusurlarımızdan bahsetmediği müddetçe başımıza taç yapar, kusurlarımızla teşni' eden sözler sarfedilirse de "Şunu demeseydi ne iyi olacaktı." gibi şeyler düşünürüz. Basite ircâ edilmeyecek olan asıl mes'ele ise söylenen sözleri güzellikleri içinde yaşamak, ifade edilen ma'nâları ve anlatılan hakikatları nefsimizde yaşayabilme şevki, aşkı, vecdi ve cehdini elde etmektir.

Anlatılan ve yazılan şeyler, ciddî bir aşk uyarıyor, hakikatları zihinlere nakşediyor, îman ve aksiyon olarak tezahürünü buluyorsa, fevkalade güzeldir. Fakat anlatıldığı ve yazıldığı yerde kalıyorsa, mahvolmaya gidiyoruz demektir. Çünkü, anlatılanlar basit, hayalî hikâyeler değildir. Gerçeği ve hakikati

yaşamış bir cemaatın kristalleşmiş hayat tablolarıdır.

Resûlullah'dan ve Kur'ân'dan nakledilen bu şeyler, gönlümüzde teessür ve hasret uyarıyor, O'nlar gibi olma şevki veriyorsa iyi yoldayız demektir. Ama mahvettiğimiz gençliğimiz, zamanımız ve servetimiz için hiç elem ve teessür duymuyor "Hayatımızı, istikametle yaşamayıp nasıl heba ettik? Gençliğimizi, malımızı ve zamanımızı neden mahvettik?" diyerek ızdırap çekmiyorsak fena yoldayız demektir. Eğer içimizde benzeri hesaplaşmaları ve muhasebeleri yapıyorsak, o zaman Allah'ın rızasını kazanma adına ümitvar olabiliriz.

Cenâb-ı Hakk hangimize açıkça ferman edip "Korkma merak etme, seni Cennet'ime koyacağım!" dedi? Resûl-ü Ekrem kimin elinden tutup "Kederlenme, üzülme, seni yanıma alıyorum!" dedi? Hâlbuki "Sen Cennetliksin" dediği Hazreti Ömer "Eğer herkes Cennet'e girse ve bir kişi kalsa, korkarım ki o Cehennemlik ben olurum" diyordu. Resûl-ü Ekrem'in "Sen Cennetliksin" demesi O'nu gevşetmiyordu. Kızıyla, oğluyla, torunuyla tertemiz bir aileye sahip Resûl-ü Ekrem Efendimiz, kızının kolundaki altın bileziği görünce, "Senin üzerinde Cehennem'den bir parça var. O, çalışan bir meta' olmalı. Atıl birşey olmamalı. Milletin istifadesi için çalıştırılmalı" diyordu.

Bu hâller, Allah'a yakın olan mukarrebinin vaziyetidir. Allah Resûlü'ne o kadar yakın oldukları hâlde, O'nların hiçbir garantileri mevzu-bahis değildi. Herkes su-i akibetinden endişe ediyor, titriyordu. Biz bu zamanda böylesine bir hayat yaşayabiliriz veya yaşayamayız, ama mazimize çok iyi bakıp geleceğimizi ona göre ayarlayabiliriz.

Tenbih, eski mekteplerde talebelere verilen küçük cezalara veya eski kitaplarda mevzuları birbirine bağlayan ikazlara denirdi. Geçmişi hatırla, geleceğe dikkat et ma'nâsına gelirdi. Aynen onun gibi sen de -kirli veya temiz- mazine bir bak. Kirli ise temizlemeye, temiz ise geleceğini o temiz mazinle kurmaya çalış. Şımarıklık ve haylazlık içinde geçirdiğin çocukluğuna nazar et. Allah yolunda olmayan saatlerini, günlerini, aylarını hesap et. Sonra kirli mazini temizleyip tertemiz bir istikbâl meydana getirmek için bütün dikkat ve hassasiyetin ile geleceğinin üzerine eğil. Eski kirlerini temizle. Yepyeni, ter-u taze bir istikbâl kur. Öyle bir bina kur ki, Allah'ın rıza ve rıdvanının çiçek çiçek açtığı Cennet'e kadar ulaşsın.

Bizler, Peygamberimiz'in etrafında halkalanan o ilkler gibi olma cehd ve gayreti içine girmezsek, İslâmiyet, İslâm memleketlerinde bile yaşama hakkını bulamayacaktır. İslâm'ın yüzünü güldürüp, insanlığın kaderine hâkim olmasını isteyenler, hayatın zevk ve lezzetlerinden feragatta bulunmalıdırlar. Ebu Bekir

gibi, vefat ettiğinde malı, mülkü, hazinesi bulunmamalıdır. İslâm'ın başına gelen ve gelebilecek kötülükler sadece camiye gelmekle bertaraf edilemez. Müslümanlar tembelliklerini devam ettirip yaptıklarıyla kanaat ederler, kirli mazileri için teessür duymazlarsa; kendilerinden daha kötü, kaşlarını-bıyıklarını kesen, ne idüğü belirsiz nesiller neş'et edecektir.

HİDAYETE GÖTÜREN YOLLAR.

İLİM - FİKİR ve AKIL:

Allah'a giden yolda rüşde ve hidayete erebilmek, O'nun varlığına delalet eden ayetleri okumakla mümkündür. Bu delaili okumanın esas şartı ve en mühim amilleri ilim, fikir ve akıldır. Evet, Allah'ın âyâtına delalet ederek bu vadide yol gösteren ve bizleri O'na götüren ilim, fikir ve akıldır.

Hassasiyet-i ilmiyenin inkişafıyla birlikte insanlık, gelecekte, Cenâb-ı Hakk'a îman edecek; maddî temeller üzerine bina edilegelen teknik ve teknoloji de, teslim-i silah edip "Allah birdir!" diye haykıracaktır.

Kur'ân-ı Kerim birşeyi kabul ettirmek veya reddetmek için ilimsiz olarak, iddiada bulunup mücadele ve mücahede edenlerin efkarıyla alay eder: "İnsanlardan öyle gafiller vardır ki, ilimsiz bir kısım mücadele ve mücahede içindedirler. İlimsiz mücahede ve mücadele yaparlar." [8]

Mü'minler bu hususa çok dikkat etmelidirler. Allah'a ve Resûl-ü Ekrem'e ait hakikatları ve O'nların emirlerini başkalarına anlatmak isteyen mü'minler, herşeyden evvel Ulum-u Aliye-i İslâmiye'yi öğrenmelidirler. Mü'minin inandığı Allah'ı anlatabilmesi, rehber edindiği Resûl-ü Mücteba'yı tanıtabilmesi ve İslâm'ın ulviyetini gösterebilmesi için ilimle mücehhez olması lazımdır. Herşeyi bilmeli, sentezler yapmalı, terkiplere ulaşmalı ve usulünce takdimde bulunabilmelidir. Kur'ân-ı Kerim bu yola ilimsiz olarak çıkmayı kınıyor, tevbih ediyor: "Ey cahil. Şuna-buna, Allah'a îman edin, şunları-bunları yapın diyorsun. Fakat aklını kâlbiyle beraber, kâlbini ruhuyla beraber tatmin edemeyeceğin kimseler seni dinlemeyeceklerdir" şeklinde uyarıyor.

"İnandım" diyen bütün müslümanları, Cenâb-ı Hakk'ın ma'rifetine davet eden Kur'ân-ı Kerim cahilane yapılan mücadelenin faydasızlığını da şöyle ilan ediyor: "Ne bir hidayet üzerindedirler. Ne tir tir titreyen bir kâlbleri, ürperen bir varlıkları ve Cenâb-ı Hakk'a bağlı bir benlikleri, ne de ellerinde kendilerine ışık tutacak bir kitap olmadan cahilane mücadele ve mücahedede bulunurlar."

Demek ki, Cenâb-ı Hakk'a giden ve götüren yollardan en mühimi ilim, diğerleri de fikir ve akıldır. Kur'ân-ı Kerim ayetlerindeki tekrarlarla bunların üzerinde hassasiyetle durur. Mesela, önce kevnî bir delili ve hakikatı anlatır. Sonra dimağımızdan yakalar ve der ki: "Bu benim bahsettiğim şeylerde

mucizeler vardır. Tefekkür etmiyorsanız nasipsizsiniz. Allah kanaatı hakkında zaifsiniz. Her an sarsılabilirsiniz." Akıl mevzuunda ise: "Bunda da, bu bahsedilen hususta da aklı olan, aklını kullanan bir cemaat için mucize vardır, harika vardır ki, baktığı zaman 'Allah birdir' hakikatını haykırır." [9]

ALLAH'I GÖSTEREN DELİLLER:

Aklın, fkirin ve ilmin rehberliği altında Allah'ı gösteren delilleri mütalaa ettikçe îmanda rüsuh peyda olacaktır. Allah'ı bize gösteren, varlığına, birliğine ve vücubuna ait deliller: Kitab-ı Kebir-i Kâinat, Kur'ân-ı Muciz-ül Beyân, peygamberlerin getirdiği esasat ve mucizeler ile o esasatın üzerinde yeşeren, nem'alanan Hakk dostu veli kullar ve kerametleridir.

En basit insandan, en geniş ve derin idraka sahip olanına kadar, kâinata bakan herkes, Cenâb-ı Hakk'ın varlığına ait pek çok deliller bulacaktır. Nazar-ı dikkat ile tefekkür ve tetkik içine giren insan, îman şuuruna ermeye namzet insandır. Tetkik, tefekkür ve nazar-ı dikkatten mahrum olanlar ise, imânî açıdan basit ve seviyesiz insanlardır. Kur'ân-ı Kerim, hakikatlarını basit bir çobandan en büyük mütefekkirlere kadar herkesin anlayıp, istifade edebileceği bir tarzda anlatmıştır. Kainatta cereyan eden hadiseler ve kevnî deliller Kur'ân-ı Kerim'de anlatılandan başka bir şekilde anlatılamaz.

Arap şairinin dediği gibi: "Her parçasında, her safhasında, her sahifesinde Zat-ı Akdes'in varlığına dair deliller vardır." Şu Kalem-i Kudret'le yazılan satırlara bak. İnsan o satırda, bir ma'nâyı ifade etmek için konulmuş bir kelimedir. Küllî bir ma'nâyı ifade etmek için yaratılmış Kâinat Kitabı'nın satırları olan mahlukat çeşitleri dahi birer ma'nâyı ifade etmek için yazılmıştır.

Şu Kalem-i Kudret'le, küllî ma'nâları ifade etmek için yazılan Kâinat Kitabı'nın satırlarına, kelimelerine, harflerine bak. O kitabın satırları olan mahlukat çeşitlerine, türlerine bak. O satırların, kelimeleri olan her bir mahluka, hususiyle insana bak. O insan ki, ayrı ayrı ma'nâlara gelen mahlukat kelimeleri arasına, en büyük ma'nâyı ifade etmek, o ma'nâya ayine olmak için konulmuştur. Nazarını hangi sayfada, hangi satırda gezdirirsen gezdir, Mele-i Alâ'dan gönderilmiş risalelerin yüzlerce diller, binlerce lisanlarla Allah'ı anlattığını göreceksin.

Bir başkası da bu hakikatı şöyle ifade eder: "Sözler başka başka, diller başka başka, ifade tarzları başka başka ama güzellik birdir." Hepsi aynı güzellik etrafında hendek kazıyor, kazma vuruyor. Bir güzelliğin nakşedildiği halıya kimi sağdan, kimi soldan atkı atıyor, çözgü dokuyor, desen veriyor.

Sözler başka ama güzellik birdir. Söylenen her kelime, her hece, her harf o güzelliği tasvir ediyor.

Bir diğer mütefekkir ise: "Binlerce insan, Allah'a ait binlerce şey anlatmış. Biz de anlatıyoruz. Allah'a ait bu meselelerin anlatılması belki tekrardır. Fakat tekrar bize göredir" diyor. Her söyleyen, her düşünen, her adım atan kendi kametine göre söyleyip, düşünüp, adım atacaktır. Tekrar şahsa aittir. Deryaya koşan herkes kendi kabiliyetine göre dalacak, kendi ma'rifetine göre bir cevher çıkaracaktır. Ma'rifetler kabiliyetlere göre kazanılır. Eracif kokuşurken, çiçekler güzel kokular neşredecektir. Yılanla arı aynı sudan içecek biri zehir, biri bal verecektir. Allah'tan gelen şeyler karşısında her kabiliyet kendine göre tezahürler gösterecektir.

ALLAH'I TANIMAK ve BULMAK

Kâinatta cereyan eden hadiseler, en ami insana dahi ma'nâsız olmadığını hissettirecek kadar geniş muhteviyatı haiz delillerdir.

Efendimiz, Allah'ın, dinin ve şeriatın telkin edilmediği bir muhitte doğdu, yaşadı. Fakat ilminin, aklının ve fikrinin rehberliğiyle kâinattaki kevnî delaili doğru yorumlamasıyla O, gideceği yolu nübüvvetinden evvel buldu. Namaz kılıyor, oruç tutuyor, inzivaya çekiliyordu. Adını bilmediği, zatını göremediği Mabud-u Mutlak'ı için yaptıklarıyla doluyor, taşıyor ve huzura eriyordu. Gar-ı Hira'ya çekiliyor, en yüksek tepelerin başından eflakı seyrediyordu. Yıldızların ahengine, Ay'ın doğup-batarak takvimcilik edişine ve hediselerin başıboş olmayan akışına bakıyordu...

Resûl-ü Ekrem, doğduğu andan itibaren, nübüvvetle vazifelendirilmesine ve vefaatına kadar, yanlış bir adım atmadı. Cenâb-ı Hakk'ın nazarı ve şuhudu altında bulunan bir insan olarak hareket etti, yaşadı. Elbette herkes O'nun gibi olamaz ve O'nun edasıyla yaşayamazdı. Fakat çeşitli düşüş ve zelleleri olsa da, Cenâb-ı Hakk'ı bilen ve O'na karşı iştiyakla ölen kimseler de vardı.

Bunlardan birisi, Hazret-i Ömer'in iftihar ettiği amcası Zeyd bin Ömer'di. Ömer'in o bükülmez belini kırıp, ayaklarının bağını çözen; daha çocuk iken, amcasının, vefaatı hengamında söylediği son sözlerdi. Koca Ömer'e, kızkardeşi Fatma ile Zeyd bin Ömer'in oğlu ve kardeşinin kocası olan Sa'd, ikisi birden "Allah'tan kork!" dedikleri zaman, tedai yoluyla, amcasının bahsettiği Allah'ı hatırlamıştı.

Zeyd bin Ömer hayatı boyunca hep Allah'ı ve Resûlü'nü aramış ama bulamamış ve tanıyamamıştı. Ölüm döşeğinde, kırıkkâlbi, buruk gönlü ile

hasret ve inkisar içinde ruhunu teslim ediyordu.Yanında oğlu Sa'd ve mübarek gelini Fatma, Cenâb-ı Ömer ile babası Hattab. Hepsi, Zeyd'in başı ucunda toplanmış, son sözlerini dinliyorlardı. O ise, nazarını dünyadan çekmiş, vicdanında derin bir hazza dalmış, kendine göre bildiği Allah'a kavuşmayı bekliyordu. Fakat O'nu azametine uygun kavrayamamanın, adını bilemenin derdi ve yangını ile de şu sözleri söylüyor, derin bir teessür ve ızdırab içinde ruhunu Allah'a teslim ediyordu:

"Allah'ım, çok aradım, çok özledim, ama Sen'in mübarek emrini duyamadım. Bana teklifini bilseydim. Hayatımda bir kere 'Kulum şunu yap' dediğini duyup, ne yapacağımı bilseydim; Sen'in emrini yerine getirmek için yüzümü yerlere sürüp,öylece ölecek; yüreğim yaralı gözlerim açık gitmeyecektim."

Hayatı boyunca putlara tapmamıştı. Onlara tapanlara da: "Bunlar ma'bud olamazlar. Bunlar, sizin ellerinizle yaptığınız, kendi ihdas ettiğiniz şeylerdir. Ma'bud, bana, size ve herşeye hayat veren, hepimizi ayakta tutan, hepimizin hayy ve kayyumu olandır. Ben tek Rabb'e, tek Ma'bud'a döndüm. Aklı olan da benim gibi yapar" diyordu. O karanlık devirde, adeta, el yordamıyla bir kandil arıyor, Resûl-ü Ekrem'in peygamberlikle geleceği günü itizar ediyordu. Seneler sonra Seniye-i Vedâ'da Peygamber'i karşılayan Medine'li çocukların "Bize Seniye-i Vedâ'dan bir ay doğdu" diyecekleri gibi aynı heyecan ve ümitle kendi gecesini de aydınlatacak Ay'ını, Güneşi'ni, Efendimiz'i bekliyordu.

Adeta, oğlu Sa'd'ı sağ yanına alacak ve Cennet'le müjdeleyecek Resûl-ü Ekrem'in kokusunu duymuş gibi şöyle diyordu: "Evladım, gelmesi beklenen bir peygamberin zuhuru çok yaklaşmıştır. Ben, O'nun varlığını hissediyor, kokusunu duyuyorum. Fakat O'nu görme, bilme ve biat etme şerefinden mahrum olarak gidiyorum. Zuhuru anında, O'na ilk biat edenlerden olmazsanız, size hakkımı helal etmem." Ve Hazreti Sa'd, babasının bu tefekkürî dersinin gönlündeki tesiriyle aklını da kullanarak, Hazret-i Ebu Bekir'in: "Resûl-ü Ekrem'e biat edelim" teklifine itiraz etmedi. Resûl-ü Ekrem Efendimiz'in huzuruna geldi. Kur'ân'ı dinledi, Allah'ın emirlerini öğrendi, kendi nefsinde yokluğa erdi ve Cenâb-ı Hakk'a vasıl oldu. [10]

Allah, bizleri başıboş ve gayesiz gezmekten, hayaller ardından koşmaktan kurtarıp; yüce hakîkatın önünde diz çökme, yerlere yüz sürme şerefine erdirsin. Böyle bir buluş ve bilişi ihsan etsin... Amin.

MA'RİFET NURLARINI YAKALAMAK:

Âlem, Allah'la ma'nâsını bulur. Allah'a isnad edilmedikçe, kâinattaki

hadiselerin ve eşyanın ma'nâsı olmaz, hiçbir değer ve kıymet ifade etmez. Kâinatın, ancak, Allah'ın sanatı olması itibariyle bir değeri ve kıymeti vardır.

Kur'ân-ı Kerim "Allah, göklerin ve yerin nurudur" diyor. Alem, o nur sayesinde tenevvür eder, hakikatleri ayan, beyan görünür: "Allah, göklerin ve yerin nurudur. Fakat o nur bir mişkat içindedir. Allah'ın nuru bir mahfaza içinde, bir siraç, bir kandil gibidir." Yani kâinata atfedilen her bakış Allah'a ait ma'rifet nurlarını hemen yakalayamayacaktır. Çünkü, o nur bir mahfaza içindedir. Her bakış, O'nu, tamamıyla kavrayamayacak, her fikir tutamayacak, her duygu anlayamayacaktır.

"O misbah, o lamba da bir cam içindedir." Tatlı bir teşbih var burada. Bu ayet güneşlere ve güneşlerin ziyasına, elektriğe ve elektriğin ziyasına, hâttâ ampulün yapısına delalet eden işaretlerle ufkumuzu aydınlattığı gibi; daha derin, daha dakik birşeye de dikkatimizi celbediyor. Diyor ki; "Kâinattaki hadiseler ve deliller Allah'ı göstermektedir. Ama her nazar O'nu tam kavrayamayacak, ihata edemeyecek, ma'rifet şuuruna eremeyecektir." Ayetin sonundaki hakîkat da bunu gösteriyor: "O mübarek bir ağaçtan tutuşturulur." Feyz-i Akdes'ten gelen o nurun, tedelli etmiş reşhalar hâlinde bize geldiğine işaret ediyor. Doğrudan doğruya Vahid-i Ehad'e raci olan bütün kevnî delailin, edata, kökü Cenâb-ı Hakk'a uzanan bir ağaç hâlinde geliştiğine dikkat çekiyor.

Zeytin, İslam'ın remzidir. Kur'ân-ı Kerim "zeytun" diyor. "Şarklı ve garblı olmayan, mekâna tahsis edilemeyen Allah'ın nuru, ne şarkîdir ne de garbîdir." O, ışığını îlahî feyizden alır, bir ağaç hâlinde tedelli eder. Ve bir yakut hâlinde, ağacın başındaki o lem'a, o parıltı kendisini gösterir, irşad eder.

"Az daha o ışık, o nur, o feyiz- o kadar açık ki- hiçbir ateş, hiçbir kıvılcım olmadan, hemen hemen tutuşacaktı neredeyse. Tutuşursa nur üstüne nur olur." [11]

Ayet, yüzlerce, binlerce hakikatı havidir. Her ders bu ayetin tefsir ve teşrihidir. Burada mefhumundan haberdar etmek için ma'nâsını, tercümesini ve tefsirini değil, sadece mefhumunu anlattım. Cenâb-ı Hakk bizleri ma'rifetine ulaştırsın... Amin.

TEVHİD DELİLLERİ

I. KISIM: İRÂDE DELİLİ:

Bu kısımda, Cenâb-ı Hakk'ın tevfik ve inayetine istinad ederek kâinatın var olmasını; bu varlığın Allah'ın varlığına delalet etmesini; kâinatta cereyan eden her hadisenin bir iradeye göre ve muhteşem bir nizamla olmasını, Cenâb-ı Hakk'ın varlığının delilleri olarak arzedeceğim.

Şu içinde yaşadığımız kâinatın varoluşu, varlığını devam ettirme keyfiyeti, bir kısım kanunlara, nizamlara bağlanmıştır. Ciddi bir tefekküre, tahlile tabi tutulduğunda bu kanunların, nizamların kendi dilleriyle "Bizi Allah yarattı" dedikleri işitilecektir.

Kâinata, irade delili ile bakıp araştırdığımızda, eşyanın körü körüne akan bir sel gibi sürüklenmediğini; her hadisenin bütün yönleriyle hesap edildiğini; herşeyin enine-boyuna ölçülüp-biçildiğini; bütün mahlukatın bir düzen ve nizam altında dünyaya gelip, yine bir düzen ve nizam içinde göçtüğünü görüyoruz. Ve irade delilinin, adeta şöyle haykırdığını işitiyoruz: "Kâinatta tesadüfî, rastgele hiçbir hadise yoktur. Herşeyi, herşeyin dizginini elinde tutan Allah, istediği gibi evirir-çevirir, istediği şekle sokar..."

ATOMLARI HAREKET ETTİREN KUVVET NEDİR?

Canlıların en küçük parçası olan hücrenin içine girdiğinizde, harikalarla karşılaşırsınız. Mesela, insan vücudunu teşkil eden hücreler ile hayvanların ve bitkilerin hücrelerini teşkil eden hücrelerin birbirinden farklı olduğunu görürsünüz. İnsan vücudundaki bir hücrenin hemoglabin sayısı altmışdokuzbin ise hayvan hücresindeki hemoglobin sayısı kırkbindir. Bu sayılar hiçbir zaman değişmez. Bunların dizilişi ise karşı karşıya, birbirine mütekabil zincirler gibidir. O halkaların herhangi birine müdahale edildiği an, zincir bozulacak ve canlının hayatiyetinin kaybolmasına sebeb olacaktır. O küçücük müdahalenin neticesi olan değişme, canlının ölümüne malolacaktır.

Her hücrenin içindeki kimyevî maddeler farklı miktar ve çeşitliliktedir. Kimisinde demir, kimisinde fosfor, kimisinde magnezyum bulunmakla birlikte miktarları da farklıdır. Hücrenin yapısına göre değişiklik gösteren bu miktar ve çeşitlerin değişmesi ihtimali ve imkanı da yoktur. İlmî araştırmalar neticesinde, basit bir misal olarak dikkatinizi çektiğim, vücudun en küçük parçası olan hücrenin bu boyutu ile ilgili olarak, şu hakikata varıldı: "Zerreleri hareket

ettiren, atomlara yol gösteren; bunları şekillendirip, nizama sokarak insanı, hayvanı, bitkiyi ve bütün eşyayı karekteristik hususiyetlerle ayrı, ayrı yaratıp yaşatan Allah'tır."

Kimya araştırmacıları, Hegel ve Bughner devrinde ortaya atılmış olan "Protoplazma nazariyesi"nden meded umdular. "Madem ki, yeryüzündeki atomlar insanı varetmeye, yaratmaya müsait değildir. O hâlde ilk canlı başka bir kürede meydana gelmiştir. Mesela, Merih'te meydana gelerek bir kısım anaforlar veya fırtınalar ile hayat cürsümeleri hâlindeki protoplazmalar dünyamıza indi ve hayata menşe' oldular.Sonra stoplazma, sonra hücre, sonra canlılar meydana geldi" dediler.

Münakaşası yapılan böyle bir nazariyenin kabulüne ve böyle bir şeyin vuku bulmasına imkan yoktur. Düşünüp, kıyaslayalım. Akıllı bir canlı olan insan, binlerce yıllık ilminin ve tekniğinin birikimi ile geliştirdiği füzeyi, binbir hesap ve ihtimamla uzaya gönderiyor. Onun atmosfere girdiği anda sürtünme ile yanabileceği; iç ve dış basınç farklarıyla deforme olup parçalanabileceği; yörüngesinden uzaklaşıp, kaybolabileceği; kullanılan yakıtın tehlikeli durumlara sebebiyet verebileceği; astranotların beslenmesi, solunumu, psikolojik yapıları, vs. gibi milyonlarca menfî durum ve ihtimal hesap ediliyor. En küçük bir hata ve yanlışlığın yapılagelen herşeyi faydasız hâle getireceği bilindiğinden, tesadüflere göre hareket edilmiyor.

Yani, özel olarak eğitilmiş kişiler, özel alaşımlı metallerden yapılmış füzeler ve binbir hesapla belirlenmiş yörüngelerle fezadaki en yakın bir menzile gitmek tesadüfe bırakılmıyor da; bir hayat cürsümesi, bir protoplazma, binlerce menfi şarta, ışık hızıyla hesap edilen mesafelere, kozmik anaforlar ve manyetik fırtınalara, ultroviyole ışın bombardımanlarına rağmen; dünyamıza geliyor, bir köteye konuyor... Mağmalarla ve çevre şartlarıyla mücadele edip yaşama kavgası veriyor...Sabırla, müsbet şartların oluşmasını bekliyor... Sonra stoplazma meydana geliyor... Hücre teşekkül ediyor... Parçalanıyor, ikinci hücre, üçüncü hücre, dördüncü hücre ve basit canlılar... Ardından daha mükemmelleri ve insan...

O hayat cürsümesinin başka bir kürede meydana gelebileceğini kabul etsek bile burada karşımıza çıkan zorluklar orada karşımıza çıkmayacak mı? Dünya gibi, canlıların yaşamasına en müsait ortamda bile meydana gelemeyen bir protoplazmayı, yaşamaya elverişsiz olduğunu bildiğimiz o gezegenlerde nasıl meydana getireceksiniz?

Uzaklara gitmeyin. Buyrun, aynı elementleri, aynı maddeleri alın. En basit

bir hücrenin terkibini yapmaya çalışın. Mahiyetini bildiğinizi, terkibini bildiğinizi iddia ettiğiniz, basit bir canlı olan tek hücreli amipe hayatiyet veriniz. Ama, hiçbir şeye ve hiçbir hücreye hayatiyet veremezsiniz, veremeyeceksiniz de...

İşte bu nazariyenin de kıymeti; beşikteki bebelere bile anlatamayacağınız bir safsasata.[12]

HAYATIN MENŞEİ NEDİR?

Allah (cc), basit gördüğümüz sineğin adını anarak şöyle diyor: "Ey insanlar, kulak veriniz, dikkat kesiliniz. Size bir misal irad edilecek. Onlar ki, eşyanın var oluşunu, hilkatin şu intizamını ve mükemmeliyetini, Allah'tan başka şeylere vermek istiyorlar. Hâlbuki onların hepsi toplansa bir tek sineği dahi yaratamazlar."[13]

Elhak yaratamazlar, kanadını bile değiştiremezler. İlmî tekamülleri sonsuzluğa doğru gitse; hepsi bir araya gelseler, bilgilerini üst üste yığıp, yeni keşifler yapıp, yeni teknolojiler geliştirseler; yine de Cenâb-ı Hakk'ın yaratılış mucizesine ulaşıp, bir tek sineğin kanadını bile değiştiremezler. Kur'ân böyle diyor, ilim de böyle diyor. Bunun dışında bir söz edilemez artık.[14]

"Sinek onlardan birşey alıverse." Yani, sizin vücudunuzu teşkil eden, milimetrenin binde biri olan mikronla ölçülebilen, x ışınları ve elektromikroskoplarla görülebilen hücrenin içindeki çekirdeği aldığınız an, onu ölüme mahkum eder, hayatiyetine son verir de yeniden iade edemezsiniz.[15]

Cenâb-ı Vacib-ül Vücud Hazretleri bu ayetlerin pencerelerinden ma'rifete giden yolu gösteriyor. Bizlere ma'rifet havasını teneffüs etme imkanını bahşediyor.

Böylece, O'na ait ma'nâları görüyor, düşünüyor, bedbinlikten kurtuluyor; eşyanın ve kendimizin gelişigüzel, kapkaranlık bir meçhule gitmesi kaygısından uzaklaşıyoruz. Herşeyin dizginini elinde tutan Cenâb-ı Hakk'ı tanıyor, o zimamdarın istediği istikamette gitmenin şuuruna eriyor, "Elhamdülillah" diyoruz.

Dünyanın ömrü, binlerce sene devam etse, ilim binlerce derece mesafe kat etse; Kur'ân ayetleri yine aynı hakîkatları haykıracak, ilmî hakikatların hiçbiri ile çelişmeyecektir.

Allah'ı inkar etmek isteyenler son bir ümitle; kurumuş tütün yapraklarını parçalayıp ezdiler ve hayatîyet eseri bırakmadılar. Ertesi sene, o yaprak

tozlarını başka tütün yapraklarıyla karıştırdılar, bir canlılık emaresi müşahade edince de "İşte, var ettik, hayat yarattık" dediler. Fakat elektromikroskopla meselenin inceliklerini araştırdıkları zaman, hücrenin çekirdeğinde ve stoplazmada bulunan RNA ve DNA dedikleri terkiplerle karşılaşıp, yine mağlub oldular. "Allah-u Halik-u Külli şey" dediler.[16]

Kâinatın her parçasında, her zerresinde Allah'a ait ma'nâları müşahade etmek, Cenâb-ı Hakk'ın Yed'i Kudreti'nin işleyişini görebilmek için, bütün kâinatı bir labaratuara sokup tetkik ve tahlil etmemiz elbette çok zordur. Fakat bir duvarın veya kubbenin taşlarını elimizle üst üste koyduğumuz gibi; elimizin yettiği, aklımızın erdiği, ilmî seviyemizin ulaşabildiği noktalarda, bulabildiğimiz malzemeyi kullanıp, bu mevzuda alınacak ve verilecek dersi idrak etmeyi Cenâb-ı Hakk'tan istiyoruz.

Yukarıda arzettiğim hususlar, umumi ma'nâda, hayatın menşei hakkında kafi ve vafi bir fikir vermiş olamaz. Ancak, Allah'ı göstermesi ve O'nun ma'rifetine sevketmesi bakımından yeterlidir.

Kur'ân ve ilim ittifakla, insanın yaratılmasını ve yaratılışın menşeini, menbaını bildiriyor. Cenâb-ı Vacib-ül Vücud ve Tekaddes Hazretleri "İnsanı ben yarattım, Ahsen-i Takvim sırrına mazhar ettim. Hilkatin gayesini anlamayan, yaratılışındaki derin hikmete ve esrara vakıf olamayan, düşünmeyen insanı esfel-i safiline, aşağıların aşağısına ben ittim. Ben insanı Eşref-i mahluk olarak yarattığım hâlde, o 'ben maymundanım' dedi. İşte o kadar aşağılara ittim onu" diyor.[17]

Sonra da, hilkatte menşei bilmemenin, eşyanın yaratılışındaki hikmete vakıf olamamanın kötü neticesini şöyle ifade ediyor: "İlim ve fennin dürbünü, gözlüğüyle eşyaya bakıp, Allah'a îmanı elde eden; kainattaki ma'rifet derslerini okuyup, yüzünü secdeye koyan; gururunu kırıp, benliğinden vazgeçen; îman ve salih amel dairesinde bulunanları böylesine aşağıların aşağısına düşmekten korudum. Ma'rifete giden felaha götüren, kendime gelen yolu gösterdim" demek suretiyle bize hilkatte menşei bilmemenin, eşyanın yaratılışındaki hikmete vakıf olamamanın kötü neticesini ifade etmiş oluyor.

İLİM KUR'ÂN HAKİKATLARI İÇİN NE DİYOR?

Aynı zaviyeden bakıp, aynı îmanla dinlediğimiz zaman, ilmin de Kur'ân-î hakikatları ifade ettiğini görüyoruz. Yahudiler, dinsizler ve materyalistler hangi oyunla, sahtekarlıkla ve gözboyacılığıyla müslümanların karşısına çıkıp, îmanlarına kastetmeye çalışırlarsa çalışsınlar, ilim, ilelebed "Allah vardır!

Herşeyi yaratan O'dur!" diye haykıracaktır.

Hendese ile meşgul olan ilim adamı, kâinattaki muhteşem ölçüyü, nîzamı ve hikmeti müşahadesi neticesinde; kâinatın herşeyden müstağni, mükemmel ve ganiyy-i mutlak saniî'ni görecek: "Bu kâinata geometrik ölçüler içinde en mükemmel şekli veren bir Mühendis-i ekmel, bir Mühendis-i ekber vardır ki, bu muhteşem ve mevzun şekli o yaratmıştır" diyecektir.

İlim adamları, geçmiş yıllarda, Büyük sahra'da üçgenler ve dörtgenler gibi geometrik şekiller yaparak, diğer gezegenlerdeki şuurlu varlıklara, varlığımızı göstermeye çalıştılar. İlim adamlarının böyle bir şeyi yapmaya tevessül etmeleri, kâinata hakim bir hendesenin varlığını kabul ve itiraf etmeleri demektir. Böylece, kâinatın herhangi bir yerinde bulunabilecek şuurlu varlıklara, kâinata hakim olan hendeseye vakıf insanların varlığını göstermeye çalıtmışlardır.

Kâinata ilim nazarıyla bakıldığında "Allah vardır! z" hakikatını görmemek, adeta imkansız olduğu gibi, sathî ve müstakil nazarlarla bakıldığı zaman da bu hakikat görülemeyecektir. Çünkü, küllî olarak düşünülemeyecektir. Eline aldığı cerrahî aletlerle insanın içine girip, kandamarları içinde gezen ama külliyatı, bütünü idrak kabiliyetinden mahrum bir operatör gibi olacaktır. Yani, teker teker her parçayı alıp, her organı tahlil ve teşrih eden ama bu parçaların neticede vardığı noktayı idrak edemeyen, kavrayamayan bir cerrah gibi olacaktır. Eski mantıkçıların "külliyatı idrak" dediği idrak kabiliyetinden mahrum olduğu için, îman edemeyecektir.

İşte eşyanın zahiri olan Şehadet âlemi! İşte eşyanın ledünniyatı!

Mevcud olan, zahirde gördüğümüz muhteşem ve mükemmel dış âlemi vareden şey, yine eşyanın batınında, ledünniyatında gizlidir. Kim ne derse desin, eşyanın zahirini inceleyen -inad-ı küfrî ile başlarını kuma sokmamış- ilim adamları "Kâinatın bilinmeyen, bilemediğimiz, kudretine akıl erdiremediğimiz bir Halık'ı vardır ki, müşahade ettiğimiz bu muhteşem nizamı, intizam-ı ekmeli meydana getiren O'dur" itirafında bulunmaktadırlar.

Müdakkik ilim adamlarından Jean diyor ki: "Kim ne derse desin, kâinatın muhteşem yaratıcısı, onu bir hesap ve plan içinde yaratmıştır. Çünkü hesapsız ve plansız hiçbirşey yoktur." İlim dünyasına birçok yenilikleri ve İzafiyet teorisini getiren Einstien da: "İlim ne kadar ileriye giderse gitsin, insanlar ilk mistiklerden birinin dediği gibi diyecektir:"Görünen şeyler, görünmeyen şeyler tarafından meydana getirilmiştir."

KÂİNATIN KUMANDANI KİMDİR?

Nazarını kâinata gezdiren insanın, kendisini ve diğer mahlukatı mükemmel bir tenasüb ile yaratıp gıdalandıran; hazık bir hekim gibi, herşeyi insanlara yarayışlı hâle getiren Allah'ı anlamaması ve tanımaması basiretsizliktir, körlüktür.

Dikkat edildiğinde, insan vücudunun nelere ihtiyacı varsa, hepsinin en uygun şekilde istifadesine sunulduğu görülür. Mesela mikroskopla görülebilen ve mikronla ölçülebilen hücrelerin bile gıdalanması ve hayatiyetlerini devam ettirmeleri sözkonusudur. Asitlerden ve aminoasitlerden mürekkep hücre, ortadaki çekirdek ve etrafındaki stoplazma ile dıştaki incecik zardan müteşekkil elsiz, ayaksız bir şeydir.

En küçük dış müdahalelerden bile zarar görüp hayatiyetini yitirebilecek bu çok hassas yapı, ağzımıza koyduğumuz herşeyden ve teneffüs ettiğimiz havadan nasibini alır.Gerekli minaralleri, vitaminleri, karbonhidratları ve oksijeni temin edip, hareket eder ve çoğalır. Bulunduğu yer ve yapısı itibariyle yürümesi, uçması ve yüzmesi mümkün değildir ama, o hücre, yaratılışının gereği hemen her yöne hareket eder, hemen heryere gider ve bölünerek ürer. Bir iken iki, üç, dört olur. Hususiyetlerini koruyarak mevcudiyetini devam ettirir.

Bir hücrede mütahade edilen bu keyfiyet müteselsil daireler hâlinde, kâinatın her tarafında da müşahade edilir. Hücreyi büyütseniz insan, insanı büyütseniz kâinat olur. Kâinatı küçültseniz insan, insanı küçültseniz atom meydana gelir. İşte kâinatta böylesine bir tenasüb ve tevhid vardır. Bu açıdan: "Kürre-i Arz nedir?" sorusuna: "İnsanı var eden, onu birtakım arzular ve ihtiyaçlarla yaratan Allah'ın o ihtiyaç ve arzulara cevab vermek üzere hazırladığı bir sofra, bir ambar veya bir eczahanedir" cevabı verilebilir.

Yüzünüzü semaya çevirip, uzaktan uzağa göz kırpıp, bize tebessüm eden yıldızlarla yaldızlanmış gökyüzüne baktığınızda; yeryüzündeki kumlardan daha çok ve bizim küremizden binlerce defa büyük küreleri, en küçük bir düzensizliğe meydan vermeden gezdirip dolaştıran, ahenkle yörüngelerinde tutan Allah'ın mevcudiyetini, kudretini ve kayyumiyetini göreceksiniz. Hâttâ, dünyamıza düşerken atmosferde yanıp parçalanan meteorların, adeta, şeytanların başına vurup: "Dikkat et, bunlar Allah'ın kudret ve irâdesiyle dönüyor." dediklerini duyacaksınız. Bu perspektifle baktığınızda, elektronikten kozmolojiye, atom fiziğinden radyolojiye kadar herşeye hükmü geçen Sani-i Hakîm'i göreceksiniz. Yıldızların, güneşlerin, galâksilerin, kozmik bulutların, hâttâ en küçük meteorların kendi dilleri ile "Allah vardır. Bizi, feza boşluğunda

tutup, birbirimize çarptırmadan gezdiren, ahenkle dolaştıran O'dur" dediklerini duyacaksınız.

Zerrelerden gezegenlere kadar herşeyin, Allah'ın emirlerini dinlemeleri ve O'nun emirlerine amade oluşlarını müşahade için kâinata baktığınızda da, O Kumandan-ı Ekmel'in, O Kumandan-ı Ekber'in, adeta, ordularına "İleri Marş!" emrini verişi gibi, zerrelere "Yürüyün!" dediğinde yürüdüklerini, kürelere "İleri!" dediğinde hareket ettiklerini ve herşeye istediği nizamı verdiğini göreceksiniz.

İşte bunları müşahade ederek, ilminiz ve aklınızı kullanıp tefekkür ederek, kâinatın Kumandan-ı Ekmel'ini bulduğunuz an, siz de: "Ey büyük kumandan! Seni tanımaya, azametine uygun kulluk yapmaya geldim" diyecek, secdeye kapanacak, O'nun büyüklüğünü ve kendi küçüklüğünüzü idrak ederek kulluğun tadına varacak, sermest olacaksınız.

TEFEKKÜR: İLMİN TEBESSÜM EDEN YÜZÜNDE ALLAH'I GÖREBİLMEKTİR

Materyalistlerin, Allah'ı inkar için kullandıkları ilim, bilakis O'nu tanımak ve bilmek için şarttır. İlim, Allah'ın varlığını ve birliğini isbat edip basiretsizlerin gözlerindeki perdeyi yırtmak için bir dayanaktır.

İlmin hangi yönüne bakarsanız bakın, onun mütebessim çehresinde Allah'ı göreceksiniz. O bakış ve görüşle arzu, iştiyak ve hahişkârlık içinde araştırmalara yöneleceksiniz. Labaratuarların içine girip ilmin dekaikine vakıf oldukça da, Cenâb-ı Hakk'a ait ma'nâları yakalayacaksınız. Her hücrede hayat çekirdeğini bulduğunuz gibi, Allah'a ait ma'na çekirdeklerini de bulacaksınız. Îmanınız ve yakîniniz ile araştırma şevkiniz artacak, ilmî ve teknolojik seviyeniz yükselecek, yeni yeni merhaleler kat'edeceksiniz.

Allah hakkındaki kanatları sağlam ve tefekkür dairesi geniş olanlar, ahiret nimetlerinden de en fazla istifade edip, Cennet'teki layezel cilvelere ve ra'şelere en çok mazhar olanlar olacaktır. Allah'ın mütemadî tecellilerine ve değişik nimetlerinin akıp-gelişine; hayatının her lahzasında değişik mütalaalar ile tefekkür edip, Kâinat Kitabı'nın değişik sayfalarını mütalaa eden insanlar mazhar olacaktır.

Kur'ân'ın tefekkür hususundaki ikazlarına ve teşviklerine uymuş, îman şuurunu gerçekten kavramış olan mü'minin, ilim ve fen açısından geri kalmasına imkan yoktur. Mü'minler, eğer geri kalmış, yeni ufuklara ulaşamamışlarsa, Kur'ân'ın ikazlarına uymamış, îman şuuruna erememitler demektir.

Ma'rifetin artması, millî harsın artması, ilim ve teknikte ileriye gidilmesi, müslümanların meskenet ve mezelletten kurtulması, ahiretin kazanılması; Allah hakkında gerçek ma'rifetin elde edilmesi, tetkik, tefekkür, teemmül ve araştırmalar neticesinde hasıl olacaktır.

Cenâb-ı Hakk-dinsizlerin ve bir kısım muhakemesizlerin İslâm tefekkürüne karşı çıkıp, perde germeleri neticesinde- tefekkürü unutmuş olan müslümanlara, tefekküre giden yolu göstersin, düşünmeye sevketsin. Kendi yapımızı, en küçük parçalarımızı, kâinatta cereyan eden hadiseleri, mikro alemden makro aleme kadar herşeyi düşünmek ve tefekkür etmek suretiyle; asırlardan beri kaybettiklerimizi yeniden elde ederek, izzetimizle arz-ı endam etmeye muvaffak etsin. Allah tevfik ve inayetiyle o tatlı ve mutlu günleri göstersin... Amin. [18]

HAYAT ve VARLIK SIRRI:

Hayat ve varlık birer sırdırlar. Birşeyin yoktan var olmasında hayat sırrı,ruh ve can sırrı, mevzubahistir. İnsan, bunlara ülfet ettiği ve alıştığı için harikalıklarını düşünmez bile. Rahmet sırrının tecellisi olan, annenin yavrusuna şefkatini izah edemez. Anne karnının, yavru için şefkat yüklü bir beşik hâline gelmesini ve yavrunun nazeninane beslenmesini izah edemez. Yumurta ve sprem nasıl hayatiyet buluyor, nasıl ruh ve can kazanıyor? İlim, kendi sathî bakışıyla bunları izah edemez. Şundan, sonra şundan, ondan sonra da şundan dolayı olmuştur diyemez. Keza, cansızlar nasıl can buluyor izah edemez. Kâinattaki varolma sırrı ve hayatiyet sırrı karşısında, bu oluşu kavrayamayan ve küfre ait "Varlık nazarîyesi"nin başbuğu gibi, yerden biten nebat karşısında "Hayret ediyorum, nasıl varoluyor?" diyerek şaşkınlığını ve temsil ettiği nazarîyenin çürüklüğünü ilan eder.

Bediüzzaman, "Varlık ve hayat; bunların her iki tarafı da nuranîdir" diyor. Yani sizin yaptığınız şeylerin görünen dış kısmı, mülk tarafı perdedir, perdelidir. Mesela, evlenmezseniz çocuğunuzun olmayacağını zannedersiniz. Ama evlenmek, anne ile babanın biraraya gelmesi, çocuğun olması için bir perdedir. Allah, o sebebi icraatına perde yapmıştır. Eşyanın yaratılışına ve hayatîyetlerinin devam keyfiyetine baktığımız zaman da, hepsinin zahirî sebeblere bağlı olduğunu görürüz. Bunlar Cenâb-ı Hakk'ın icraatına birer perdedir. Ki, Allah'ın kudret ve iradesinin, zahiren, basit ve hasis şeylere taallaku görülmesin, izzet ve azametine halel gelmesin. Bu hususu, o mübarek zat, fevkalade oturaklı ve üstün bir ifade ile beyan eder: "İzzet ve azamet ister ki: Esbab, perdedar-ı dest-i kudret ola aklın nazarında."

Allah'ın izzeti,akıl almaz galebesi, azameti, büyüklüğü ve insan ihatasının

ulaşamayacağı varlığı ister ki, zahirî sebebler icraatına perde olsun. Ama O'nun Tevhid ve Celâl'i de vardır. Tevhid ve Celâl'i ise Allah'ın mülkünü kimseye takdim ettirmez, kimseye vermez. Cenâb-ı Hakk, Tevhid'le herşeye sabip çıkar: "Mülk benimdir!" der. Celâl'iyle şimşekler çaktırır: "Benim mülkümü kimseye veremezsin!" der. Kur'ân bunu şöyle anlatır: "Ruhtan sana sorarlar. Ey Habib'im de ki, O benim Rabb'imin işidir. O'nun kanunudur." Herkesi susturur, cevab veremez hâle getirir.

Ruha sahip çıkabilir misiniz? "Onu ben yaptım, yaratabilirim" diyebilir misiniz? Ve ruh şudur, şundan-bundan teşekkül etmiştir, diyerek ilimle, fenle izah edebilir misiniz? Hayır!. Çünkü, ruh ve can meselesinin hem mülk, hem de melekut tarafları perdesizdir, şeffaftır.

Allah, hepimizi, kendisine apaçık bir delil olan bu meselenin hakikatına erdirip, ma'rifetine kandırsın. Kâlblerimizi îman ve Kur'ân nuruyla münevver eylesin. Bizleri her türlü inhiraftan, ma'sun ve mahfuz, Tevfikat-ı sübhaniye'sine mazhar, ma'rifet semasına i'la eylesin... Amin.[19]

TEVHİD DELİLLERİ

II. KISIM: HAYAT DELİLİ

Herşeyin Allah'ın dilemesi ile olduğunu ifade eden "İrade delili"nin sonunda "Hayat delili"nin kapısına geldik. Müşkül, zor ve ağırdır ama mühim bir meseledir. Allah dilediği kadar tahlile muvaffak kılar, bazılarınız çok şey anlamasa bile meselenin hülasa ve özünü kavrar.

Kur'ân-ı Kerim "Allah ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkarır" [20] buyuruyor. Hiçbir canlı yok iken O, yok'a varlık rengi verdi. Âlemi, var olan, kendi rengine boyadı, kendine ayine yaptı. Bir anda, bir nefhada varettiği zamanı, mekanı, zerreleri, bütün eşyayı ve terkipleri dilediği anda da yine bir nefhada yok eder, herşeyi baştan sona siler. Murad edip yok'u varettiği gibi var'ı da yok eder. Zerreler âleminden birşeyler toplar, hamur eder, kıvama getirip bir şekil verir ve seni yaratır. Ahsen-i takvim suretini verir, güzelleştirir, insan eder. Sonra da bir gül gibi soldurur, pörsütür. Kudret eliyle var ettiği seni, yine Kudret eliyle yok eder. Allah, böylece diriden ölüyü, ölüden de diriyi çıkarır.

Kur'ân yine ferman ediyor: "O Allah, öyle Allah'tır ki, bir tek nefisten sizi yarattı."[21] Herşeyi tek şeyden yarattı. Hayvanların bir atası, nebatatın ise bir ilki olduğu gibi insanların da bir babası var. Allah, sizi, o tek nefisten, Hazret-i Âdem'den yarattı. O'ndan, önce, eşini yarattı, sonra çift çift ve tek tek sizi üretti, çoğalttı. Böylece Kur'ân hilkatın ve hayat vermenin dizgininin Allah'ın elinde olduğunu, insanların babasının Hazret-i Âdem olduğunu ifade ve ilan etti.

Burada ayrı bir hususa işaret edeceğim. Meseleler cemaatin anlayış seviyesine indirilip halk diliyle bile anlatılsa, düşünme yolu kendisine unutturulmuş kimseler çoğu meseleleri anlayamaz. Çünkü, üç-dört asırdan beri, bu milletin düşünme melekeleri dumura uğratılmıştır. Allah'ı ve İslâm'ı gereği gibi bilemeyen saf müslümanlar tarafından "düşünme, günaha girersin" denilerek tefekkür kapıları kapatılmıştır. Kafirler ve din düşmanları tarafından da başka manialar ve engeller konularak müslümanlar düşünemez hâle getirilmiştir. Bu sebeble, okuyanı veya dinleyeni Allah'ın ma'rifetine götürecek Îmanî dersler, düşünmeye alışık olmayan insanımızın beynini zonklatıyor, bazen de rehavete sevkediyor. Buna rağmen, bu hâllere ehemmiyet vermeyip meselelerin takdimini lüzumlu buluyorum.

MELEKÛT: EŞYANIN NİÇİNİ ve NEDENİ

İlim, akıl ve Kur'ân bir meselede ittifak etmişlerse, o meselenin karşısına çıkmaya imkan yoktur. Kimse o meselenin zıddı bir iddiada bulunamaz. Allah, Kur'ân dili ile "Biz, sizi bir Âdem'den yarattık, bir nefisten yarattık" dese; ilim de bunu te'yid eder şeyler söyleyip, deliller ortaya koysa, fikri ve aklı olan insan bunun aksini düşünemez.

Kur'ân bize bir tefekkür kapısı açıyor: "O insanlar göklerin ve yerin melekûtuna bakmıyorlar mı? Kendilerine tebessüm eden pırıl pırıl yıldızların ötesindeki âlemi idrak süzgeçlerinden geçirip anlamaya çalışmıyorlar mı? Yerin de melekûtuna dikkat etmiyorlar mı?"[22] diyor.

Melekût, eşyanın niçini, nedeni ve ledünniyatı demektir. Yani, yeryüzü nasıl varolmuş? Hangi kanunlarla mevcûdiyetini koruyup, üzerindeki mahlûkata döşeklik ediyor? İşte Kur'ân bu gibi sorularla nazarımızı ledünniyata tevcih etmemizi istiyor. Sonra da: "Allah bunları neden yarattı? Hilkate esas ne idi? İnsanı neden yarattı? Bunu hiç düşünmüyorlar mı?"[23] diyerek. İnsanın elinden tutuyor, atomlar âlemine götürüyor. Zerreler âleminden alıyor, annenin karnına tevcih edip, ceninin teşekkülüne baktırıyor. Yumurta spremle nasıl birleşiyor? İçinde neler meydana geliyor? Hücreler nasıl çoğalıyor? Yavru nasıl teşekkül ediyor? Yumurta, sprem, kan... Derken bir çiğnem et oluyor, kemik hâline geliyor ve o kemiğe yine et giydiriliyor. Bütün bunlar nasıl oluyor? Senin elinden tutup, fikren gezdiriyor. Vücudundaki bir hücrenin içine sokup, göremediklerini gösteriyor. Seni neden ve nasıl yarattığına, yaratılışının hangi şeye bağlı olduğuna dikkat-i nazarını celbediyor.

"Allah'ın insanı neden yarattığına, insanın yaratılışını hangi şeye bağladığına o insanlar bakmıyor mu?" Evet, "Bakmıyor mu?" tabiriyle ifade ediyor. Bakmıyorsa görmüyor demektir. Görmeyen insan da Allah'ı anlamayacak demektir. Öyleyse nazarımızı ilk çevireceğimiz yer göklerin ve yerin melekûtudur. Kur'ân bizi düşünmeye davet ederken, neticeye ulaştıracak bir düşünceye çağırıyor. Size, birileri, herhangi bir işi yapmanızı söyleseler. Bunu belli bir maksatla söylerler. Siz de, kendi aklınız, ilminiz ve idrakinize göre o işin nedenini, niçinini ve nasılını düşünerek; kendi ufkunuza göre, o işle ilgili bir neticeye varırsınız. İşte bunun gibi, insanlara yapılan beşerî veya İlahî her teklif bir neticeye ulaştırmak içindir.

Allah'ın: "Göklerin ve yerin iç yüzünü düşünün, ledünniyatına bakın, niçin ve nedenler âlemine dikkat edin" demesi; oturup, boşu boşuna düşünün demek

değildir. Labaratuara girin, kimya gözüyle, fizik dürbünüyle, biyoloji mikroskobuyla bakın. Herşeyi derinlemesine inceleyin, tahliller ile sentezlere varın. Atamon hareketinde "Allah vardır!" Hücrenin yapısında, "Allah birdir!" Nebülozların dönüşünde "Allah en büyüktür!" haykırışlarını duyun demektir.

YARATILIŞ MUCİZESİ:

İnsan, Allah'ın dediği ve ilmin tasdik ettiği gibi, Hazret-i Âdem'den mi neş'et etmiştir, yoksa canlı bir organizmanın tekamülü ile mi meydana gelmiştir?

Kur'ân diyor ki: "Hazret-i İsa'nın yaratılışı hakkında tereddüte düşüyorlar. Allah'ın kudretini anlamayan, hayatın menşeini ve mahlûkatın ayakta duruş keyfiyetini derkedemeyen gözleri perdeli insanlar 'Hazret-i İsa, babasız nasıl oldu?' diyerek, hayret ediyorlar." Kur'ân, Hazret-i İsa'nın yaratılışını mucize olarak anlatırken, nazarlarımızı Hazret-i Âdem'in yaratılışına çeviriyor. Hazret-i İsa'nın yaratılışı da, tıpkı Hazret-i Âdem'in yaratılışı gibidir. Allah Âdem (as), yeryüzündeki bütün varlıkların terkiplerinde bulunan, onları meydana getiren şeylerin esasından mürekkep olan çamurdan yarattı. O çamuru Destgah-ı Kudret'inde yoğurdu, Âdem (as) şeklini verdi. "Allah O'na ol dedi. O da bir kanunla oluverdi." [24]

Bazıları "tekamül nazarîyesi" diyerek, mağara devri hikayeleri anlatırlar. "Önceleri yosunlar vardı. Sonra su kenarlarında basit mahluklar oluştu. Bunlar tekamül ederek hayvanlar ve maymunlar hâline geldi. Maymunlar da tekamül ederek, tedricen insan hâline geldi, bugünkü formunu aldı" diyerek, yaratılışı sakat ve çürük bir mantığa oturtmaya çalışırlar. [25]

Bu safsata münakaşa bile edilmeyecek bir mevzu iken, maalesef Batı'da ve İslâm dünyasında münakaşa edilir hâle getirildi. İlimle hiçbir alakası olmayan bir hülya iken, Allah'ı inkar eden materyalistlerin sımsıkı sarıldıkları kurtarıcıları hâline geldi. İlmî araştırmalarla belgeleyemedikleri ve isbat edemedikleri bu safsatayı, kendileri bile inanmadıkları halde, inananları inançlarından koparmak için yalancı belgeler ve gerçek olmayan fosillerle kabul ettirmeye çalıştılar. Hâlâ mekteplerde ve ilim kürsülerinde bu hezeyanlarını ve yalancı nakaratlarını tekrar ile telkin etmekteler. [26]

Bunlar, müslümanları, sımsıkı bağlı oldukları îman ve ma'nâ bağlarından koparmak içindir. Müslümanların dağınık ve derbeder hâle gelmesinin, ancak îman bağlarının çözülmesi ile mümkün olacağını bildikleri için bu uydurmalar yapılagelmektedir. Namazsız, niyazsız ve secdesiz; vicdânı, kâlbi ve alnı hepsi birbirinden paslı, Allah'ı bilmez müslüman dünyasının hâline bakın.

Sokaklardaki behaim gibi dolaşanlara bakın. Onların bu hâle gelişleri, Allah'ı bilmemeleri ve kâlblerine atılan şüphe tohumlarının yeşerip akıllarını, idraklerini ve iradelerini işgal etmelerinin neticesidir.

İNSAN ve HAYVANLARIN YAPI FARKLARI:

Allah, insanı ve diğer mahlûkları ayrı ayrı hülasalardan, bariz farklarla yaratmıştır. Onların bu farklı mahiyetleri ve hususiyetleri bütün itirazcıların itirazlarına cevab verecek keyfiyettedir. Bilhassa insanların ve hayvanların, nesilden nesile verasetle intikal eden hususiyetleri; yavruya atalarından miras kalan maddî benzerlikler, ruhî ve manevî temasüller... Bir çocuğun, atalarından veya akrabalarından herhangi birisine şeklen benzemesi olan maddî veraset gibi, iç yapısı, ruhî siması, karekteri ve huyları gibi manevî verasetler... Mesela, Resûl-ü Ekrem'in, ceddi, Hazret-i İbrahim'e benzemesi, sizin de, bir kısım huy ve eşkal ile babanıza veya dedenize benzemeniz...

Karakteristik yapı ve hususiyetlerin nesilden nesile, verasetle intikali, vücudu teşkil eden hücrelerdeki kromozonlar ve genler vasıtası ile olmaktadır. baba ile gelecek nesiller arasındaki bağı, kromozonlar ve genler sağlamaktadır. Bunlar insan ve hayvanların vücudunda ayrı ayrı sayılarda ama sabit miktardadır, değişmez. Mesele sadece bu açıdan, yani veraset açısından bile ele alınacak olsa, hiçbir zaman, hiçbir hayvan insan olamaz.

Allah, mahlûkatın yaratılışı ile insanın yaratılışını ayrı ayetler ve ayrı ifadelerle anlatarak, bu hususa dikkatimizi celbediyor. Suyun hayata menşe' olduğunu anlatırken, insanı ayrı bir şekilde mütâlaa ederek "insanı biz alaktan yarattık"[27] diyor.

Tekamülcüleri aldatan zaman şeridine takılan bir kısım canlıların; kısmî, cüz'î değişmelere uğramasıdır. Geçmiş devirlere ait bazı kafataslarının ve vücut yapılarının bugünün insanınkinden farklı oluşu, bir kısım insanların sima ve renklerinin değişik oluşu gibi şeyler, tekamülcülere, bugünün insan formu ile eski devirlerlerde yaşayan maymunlar arasında birleştirici unsurlar olduğu zehabını vermiştir. Bu zehaba kapılanlar, cüz'î değişmeleri ve farkları değerlendirmek suretiyle insana menşe' bulmaya çalışmışlar; dört ayaklı bir mahlûku ataları kabul etmişlerdir. Öyle yanlış bir tercih yapmışlardır ki, ruh yapısı, şuur yapısı ve -biraz önce arzettiğimiz- verasetin intikalini temin eden kromozonların yapısı ile keyfiyeti bakımından tekamüle hiç de uygun olmayan bir hayvanı seçmişlerdir.[28]

LABORATUARDA CANLI YARATILABİLİR Mİ?

Bir mahlûkun, bir tek sıfatının değişebilmesi için, -Buton'un hesaplarına göre- bir milyon neslin geçmesi lazımdır. Yani burnunuzun şeklinin veya kulağınızın yerinin değişmesi için bir milyon neslin geçmesi gerekir.

Drosophila adındaki bir çeşit meyve sineği laboratuara alınarak, üzerinde denemeler yapıldı. Çeşitli kimyasal maddeler enjekte edilmesi sonucunda kısmî değişiklikler meydana getirildi. Ama bu değişiklik, kanatlarının biraz kıvrılması, biraz daha çirkin ve anormal hâle gelmesiydi. Bunun üzerine, sevinçle: "Tamam! Canlıları bazı müdahalelerle değiştirmek mümkündür. İşte biz bunu başardık." dediler. Hâlbuki, istatistikler bu tür çalışmaların neticesinde, yüzde seksen oranındaki sineğin yapısının bozulduğunu, çirkinleştiğini ve hiçbir şekilde, daha güzel gelişmiş bir forma gelmediğini ortaya koyuyordu. Geriye kalan yüzde yirmisi ise, daha gelişmiş bir formda oluyorlar ancak kısa zamanda ölüyorlardı. En mühim problem ise, gelişmiş formların yeni nesillere aktarılamamasıydı. Neticede kendileri de tatmin olmadılar yine mağlub, yine müzmehil kaldılar. [29]

Mağlubiyete doymayıp, Allah'ı inkar için başka vesile ve vasıtalar araştırdılar. Sonra da, yeni bir iddia ile ortaya çıkıp: "Geçmiş zamanlardaki atların beş tırnağı varken, zaman ile, bu tırnaklar azaldı ve bugünün tek tırnaklı atları meydana geldi. Demek ki muhit ve ihtiyaçlar, zamanla değişiklikleri, tekamülleri meydana getiriyor. İnsan da başka bir varlıktı, zamanla değişip bu hâle geldi" dediler.

Bir lahza durup, düşünelim. Bunu yapan ve yaratan Allah olduktan sonra, tek tırnaklı olan at beş tırnaklı olsa veya beş tırnaklı at tek tırnaklı olsa ne farkeder? Allah, dilediğince yaratır, dilediği gibi yaşatır. Ama işin aslı böyle değil. Tekamülcülerin dediği gibi hiç değil.

Evveliyetle, bildiğimiz atların ceddi kabul edilecek tek tırnaklı bir at neslinin geçmiş zamanlarda yaşadığı katiyetle iddia edilemez. Ayrıca, insanın atası olduğunu söyledikleri maymunun, tekamül ederek insan hâline gelebileceğini ispat edebilmek için öne sürülen bu delil mantıkî değildir. "Beş tırnaklı at, tek tırnaklı at hâline geldi" demek, her hangi bir hayvanın at hâline gelmesi demek değildir. Aynı hayvanın bir vasfının değişmesi, beş tırnağının, tek tırnak hâline gelmesi demektir.

İddialarına mantıklı bir izah getirebilmeleri için, geçmiş devirlerde yaşayan herhangi bir hayvanın at hâline geldiğini isbat etmeleri gerekmez miydi? Tekamüle delil olarak ortaya çıkardıkları, atın tırnaklarının azalması küllî bir değişmeye misal teşkil edemez. Eğer, gerçekten, herhangi bir hayvanın tekamül

edip at hâline geldiğini isbat ederek, insanın da başka bir mahlûktan tekamül edebileceğini söyleselerdi; biz de o zaman, belki inanır: "Tekamül varmış, oluyormuş" derdik. -haşa ve kella- Ama küllî bir tekamüle, vasıflarda meydana geldiği iddia edilen cüz'î bir değişmenin misal olabileceğini bile kabul etsek. Beş tırnaklı bir atın, tek tırnaklı hâle gelebilmesi için elli milyon senenin geçmesini beklememiz gerekecektir. Kendi hesaplarına göre de, hayatın başlangıcından bugüne kadar geçen süre bu tırnakların değişmesine yetmeyecektir. O hâlde, bir atın tırnaklarının değişmesine bile yetmeyen zaman, bir maymunun insan hâline gelmesine nasıl yetecek ki!?

Bir diğer husus, beş tırnaklı at ile tek tırnaklı at arasında, birbirini bağlaması gereker milyonlarca ara nesilden ancak beş nesli sayabilmeleridir. Sadece dört tırnaklı, üç tırnaklı ve iki tırnaklı at formlarını misal verirler. Sanki bir gece önceki beş tırnaklı at, sabaha kadar dört tırnaklı hâle gelmiş. Bir başka gün, bir tırnağı daha düşmüş. İleriki günlerde veya gecelerde de diğer iki tırnak düşüvermiş ve tek tırnaklı at arz-ı endam etmiş. Buton'un tesbitine göre, bir sıfatın değişmesi için gerekli olan bir milyon ara nesil nerededir? Meçhul... İşte bu iddianın da kıymet-i harbiyesi.[30]

Kimya ve fizik laboratuvarlarında canlı yaratma sevdasına düştüklerinde de, benzeri gülünç durumlara düştüler. Maddenin terkip ve tahlilleri neticesinde canlı var etmeye uğraşanlardan Ruslar, yirmi sene çalıştıktan sonra 1962'de gazetelere de yansıyan şekliyle aynen şöyle dediler: "Biz şu kanaata vardık ki, kimya ile fizik ile fizikoşimik ile canlı varetmeye, labaratuarda bu işe muvaffak olmaya imkan yoktur. Varolan canlı başka bir elle varolmuttur."

Neticede, böyle safsata ve hezeyanları duyup, gördükçe kâinatın her vechesinde, binlerce dil ile: "Allah herşeyin yaratıcısıdır. Herşeyin dizgini O'nun elindedir. Başka bir sebeb veya şey O'nun mülkünde tasarruf edemez." hakikatının velvelelerle haykırıldığını duymanın ve o cılız iddiaların, bu velveleler arasında boğuluşunu görmenin hazzına eriyoruz.

TEVHİD DELİLLERİ

III. KISIM: İNÂYET ve HİKMET DELİLİ:

Kâinattaki bütün etya görülüp-gözetilmekte ve üzerlerinde hassasiyetle titrenilmektedir. Bütün canlılara, adeta, şefkatli bir anne gibi kol-kanat gerilmektedir. Ayaklar altında gezen, her an çiğnenip, ezilme ihtimali olan en küçük canlıların bile hayatîyetleri titizlikle muhafaza edilmektedir. Keza, en küçükten en büyüğe herşey birbirinin imdadına koşturulmaktadır.

İnâyet delili cümlesinden olarak, dağlar, taşlar şak şak yarılıp, nebatatın filizlenmesine müsait toprak hâline gelirler. Yeryüzü bütün unsurlarıyla, bitkilerin yeşerip, büyümesi için seferber olur. O sert kayalar, üzerlerine düşen çekirdeğin kök salıp, filiz verebilmesi için paramparça olurlar. Toprak, hava su; mikroorganizmalar, mineraller, elementler; otlar, ağaçlar, çiçekler; ağaçların üzerinde tebessüm eden meyveler; kuşlar, böcekler, balıklar; mikroplar, büyük-küçük bütün hayvanlar hepsi birbirinin imdadına koşar birbirine azık ve gıda olurlar. Neticede hepsi de istifademize sunulur. Mesela, denizlerde gezen bir balık, mikroorganizmalar ve yosunlarla beslenip, mineraller, proteinler ve vitaminlerle dolu bir konserve hâline gelerek imdadımıza koşar, gözümüze fer, pazumuza kuvvet, beynimize kudret verir.

Bütün bunları gördükten sonra fevkalade hassasiyet, şefkat ve merhametin eseri olan icraatların gelişigüzel olamayacağını anlar, birbirinin imdadına koşan herşeyin "İnâyet eli" ile sevkedildiğini idrak ederiz. Bu delil ile bütün işleri yürüten, idare eden, malum bir maksada doğru iten Allah'ın varlığını ve kâinatı O'nun yarattığını anlarız.

Mesela, insanın en hassas ve kıymetli cihazı olan beynin ayaklar altında veya karında değil de, omuzlar üzerindeki, fevkalade sağlam bir mahfaza olan kafatası içinde bulunması, tesadüfî değildir. İlmi kıstaslar ile de mükemmel bir hikmet ve faydayı muhtevi olduğunu gördüğümüz bu icraatın arkasında, Allah'ın Hikmet ve İnâyet eli vardır.

Mesela, anne rahmine düşüşten bebekliğe, bebeklikten gençliğe, gençlik çağlarından, olgunluk ve ihtiyarlık çağlarına kadar; gecede - gündüzde, yazda - kışta, değişen her demde; hastalıkta – yorgunlukta, değişen her hâl ve şartta, gerekli olan gıda ve sair ihtiyaçların yaratılışı... Bunların midenin ve diğer uzuvların yapısına göre hazırlanması; en uygun ve münasib tatlarda,

kıvamlarda, ambalajlarda, yer ve zamanlarda ihsan edilmesi, yine Allah'ın "İnâyet eli" ile birlikte işleyen, fevkalade şumullü, ince ve hassas "Hikmet eli"ni de gösteriyor.

Kısaca temas ettiğimiz İnâyet ve Hikmet delillerini layık-ı vechiyle ele alıp, tahlil etmek istesek ciltlerle kitap yazmamız gerekir. Ama Cenâb-ı Hakk'ın şu Kitab-ı Kebir-i Kâinat'taki asar-ı san'atını tefekkür etsek; göklerde gezen yıldızların içine girip mahiyetlerini araştırsak; denizlerin içine, mağmaların derinliklerine dalsak; akyuvarlara, alyuvarlara binip hücreden hücreye dolaşsak, heryerde: "Allah vardır, birdir! İnâyet ve Hikmet eliyle bütün kâinatı bizler için seferber edip koşturan, besleyip hayatiyetimizi devam ettiren O'dur" dediklerini müşahade edeceğiz.

KÂİNATTA PLANSIZ HİÇBİR İCRAAT YOKTUR

Kâinatın en uzak köşelerinden Dünya'mıza kadar, en büyük galeksilerden Ay'ımıza kadar hesapsız ve nizamsız hiçbir şey yoktur. Herşeyde, her hadisede, her icraatta bir plan ve hesap vardır. Yapılan tetkikler ve araştırmalar da kâinatta derin bir hendese ve hesabın hâkim olduğu kanaatini vermektedir. Kim, hangi nazarla bakarsa baksın bunu müşahade edecektir.

Mesela, hendese ile uğraşanlar, kendi perspektifleriyle bakıp, istedikleri yerlere nazarlarını dikip, istedikleri noktayı ele alsınlar. Nerede olursa olsun, heryerde hendesî ölçüler ve şekiller göreceklerdir. Şuuraltlarındaki üçgenlerin, dörtgenlerin, helezonların, elipslerin veya sarmalların her çeşidi ve boyutu ile karşılaşacaklardır.

Mesela, matematikle uğraşanlar, içinde bulunduğumuz Güneş sistemini ele alsalar; en yakınındakinden en uzağındakine, bütün gezegenler arasındaki mesafeleri ölçseler, bu mesafeler arasında sabit oranlar, formüle edebilecekleri bağlantılar arasalar, sadece birbirleriyle değil, bütün kâinatla alakalı formüller, oranlar ve bağıntılar bulacaklardır.

Araştırmacılar, yaptıkları bir araştırmada, Mars ile Jüpiter arasındaki bilinen mesafenin belirli oranlara ve formüllere uygun gelmediğini görünce şaşkına dönmüşlerdi. Fakat, ondokuzuncu asrın başlarından yirminci asrın başlarına kadar geçen zaman içinde, bu iki gezegen arasında binden fazla meteoridin, belirli bir yörünge ile gezdiğini görünce "Burada ayrı bir hesap vardır. Bilemediğimiz bir oran, bir formül vardır. Bunu da zamanla tesbit edebiliriz" dediler.

Biz burada, meselelere birer kapı açıyor, tefekkür ufkunda bir ışık

yakıyoruz. Kâinatın geniş sayfalarındaki Allah'a ait ma'nâların, ma'rifet üsareleri halinde damlamasına, cazibe ve cezbenin Allah muhabbeti ma'nâsını taşımasına, O'na ait malûmatların birer çekirdek ve nüve hâlinde takdim edilmesine -kametine uygun ifade edilemese bile- gayret ediyoruz. Onun için, Allah'ın yarattığı herşeyde bir hesap ve nizam olduğuna misaller veriyor, bundan ötesini tefekkür ufkunuza havale ediyoruz.

SEBEPLER ve TABİAT KANUNLARI YARATICI OLABİLİR Mİ?

Burada, yanlış kanaatler neticesinde revaç bulan mesnetsiz ve çürük iki anlayış üzerinde duracağız. Eşyayı sebeblere vererek "sebebler yarattı" diyenler ile fen adına ortaya çıkıp Cenâb-ı Hakk'ın icraatını "tabiat kanunları"na vererek Allah'ı inkara yeltenenlere sille-i te'dib de bulanacağız.

"Eşyayı sebebler yarattı" denilerek herşeyin bir meçhule bağlanması ilim adamı işlenen böyle bir cinayetin ifadesidir. Maalesef bu, kendini ilim adama sayan bir kısım insanlar nazarında da rağbet ve revaç bulmuştur. Hâlâ böyle bir muhal ve hurafenin tesirinde kalan bu insanlara Cenâb-ı Hakk'ın varlığını anlatmak, sebeblerin Allah'a ayine olduklarını göstermek lazımdır.

Meydana gelen herşeyin bir kısım sebeblere bağlı olduğunu görmekteyiz. Çiçeklerin tebessüm etmesi için yağmurun yağması, güneşin şualar neşretmesi, rüzgarın esmesi, toprağın tavına gelmesi, mevsimlerin değişmesi, yeryüzünün bütün gezegenler ile tenasüb içinde bulunması gibi sebeplerin içtimaı gerekmektedir. Ama bu sebebler gerçekten bir çiçeği yaratabilecek, ondaki revnekdar hayatı varedebilecek kabiliyet ve kudrette midirler? Üzerinde asıl durulacak ve düşünülecek nokta budur.

İnsanın ve diğer canlıların yaratılışını bir kısım sebeblere bağlayanlar: "Daha önce şöyle olmuştur, sonra anne ile babanın izdivacı, sonra döllenmeler, üremeler ve türemeler vuku bulmuştur..." gibi şeyler söylerler. Bir çocuğun yaratılışını, karanlıklar ve bilinmezler içindeki spermin yumurtaya ulaşmasını, yumartanın döllenmeye hazır hâle gelip beklemesini, ceninin kan ve fışkı arasında ışıksız, havasız bir ortamda beslenmesini, doğum vakti gelince en uygun pozisyonu almasını ve diğer gelişmeleri annenin meşimenine verirler. Üstelik Cenâb-ı Hakk'ın mümtaz ve antika bir sanatı olarak kıymet ve değerini ancak O'nun bildiği ve ahsen-i takvim suretinde yarattığı insanın yaratılışını, bir kadın ile erkeğin şehevî hislerinin tatminine bağlayarak, onu sefil arzuların semeresi olarak mütalaa ederler.

Resûl-ü Ekrem'in huzuruna gelen dağdan inmiş, baldırı çıplak bir bedevi şöyle diyordu: "Bir yerdeki deve pisliği, oradan devenin geçtiğine delalet etmez mi? Bir yerdeki ayak izi, orada yürüyen birisinin mevcudiyetine delalet etmez mi? Sema burç burç nizam içinde, yıldızlar ve güneşler ahenkle hareket etmekte, yeryüzü vadi vadi insanlığın ihtiyaçlarına hitab edip cevap vermekte... Bütün bunlar, herşeyi yaratan ve herşeyi bilen Alîm ve Hakîm bir Allah'ın varlığına delalet etmez mi?"[32] O baldırı çıplak bedevi, laboratuar tahlilleriyle bile Cenâb-ı Hakk'ın varlığını ve azametini göremeyen gafil ilim adamlarından daha ileriye gitmiş, esbab perdesini yırtmış, sebeplerin neticesine varıp Allah'ı bulmuş, idrak sahibi bir insandı.

Hayatın ve yaratılışın hiçbir sebebe bağlanamayacağını, "Hayat sırrı"nı izah ederken arzetmiştim. Hayat ve yaratılış bir muammadır ama, ötesinde bulunan mübeyyin kudret izleri ile müzeyyen bir muamma. Ve o muammayı çözmek, bahsi geçen bedevinin bakışı ve anlayışı içinde bakmakla mümkündür. Böylece kâinattaki çeşit çeşit eserler, çok çeşitli izler ve yollar görülecek, bilinecek, kör, şuursuz ve ma'nâsız şeylere bağlanılmayacaktır.

EŞYA BİRBİRİNE HEM MAHKUM HEM DE HAKİM OLABİLİR Mİ?

Her varlık çeşitli atomlardan mürekkeptir. Gözle görülemeyecek kadar küçük bu atomlar, kâinattaki umumi aşk, cezbe ve incizabdan nasibdar olarak birbirleri etrafında vecd ile döner, birleşir, kendilerinden büyük varlıkları meydana getirmeye çalışırlar. İnsanların ve diğer mahlûkatın vücudunu teşkil eden bu atomlar şuursuz ve cansızdırlar. Hâttâ atomun parçalanıp enerji hâline gelmesi, maddenin kaybolması durumu " Atom madde midir, değil midir?" istifahamını da karşımıza çıkarmıştır. Buna rağmen, mahiyeti tam olarak bilinemeyen, "Madde mi, değil mi?" tartışması yapılan atomda ruh, can ve hayatîyet aranması, hele ruhu, canı ve hayatı verebileceğinin düşünülmesi hangi aklın ve mantığın tezahürüdür?

Bütün vücutlar, batbata vererek bir kubbe meydana getiren tatlar gibi birbirine dayanan atomların teşkil ettiği uzuvlardan meydana gelmiştir. Eğer, Allah'ı kabul etmez, bütün uzuvlar ile vücutları O'nun yaratıcılığına vermezsek; adeta, birlikte uzuvlar teşkil eden atomların hem emredip hem de itaat ederek, hem hâkim hem de mahkûm durumunda olduklarını kabul etmemiz gerekecektir. Herhangi bir atom diğerine: "Gel, yanyana duralım, başbaşa verelim. Sen altta kal ben üste çıkayım. Şöyle bir varlık meydana getirelim." gibi şeyler diyecektir. Veya aynı şeyleri başka bir atom söyleyecektir. Hangisi böyle

şeyler dese, diğerleri ona itaat edecek, karşı koymadan kabul edecektir. Birbirinin emsali ve aynısı olan şeyler, yine birbirinin hâkimi ve mahkûmu olacaklardır. Aynı zamanda, her atom kâinattaki bütün dengelere, kanunlara ve şartlara uygun olarak istedikleri uzvu, istedikleri canlıyı meydana getirebilecek sonsuz ilme, iradeye ve ihataya sahip olacakdır.

Bu durumda, eğer, Allah'ın ilmi, iradesi ve kudreti inkar edilip, birbirinin aynı ve emsali şeylerin hem hâkim hem de mahkûm olabileceği kabul edilse bile; her zerreye Eflatun kadar akıl, Aristo kadar muhakeme ve çağları aşan dâhilerinki kadar deha vermek gerekecektir. Bu ise Cenâb-ı Hakk'a layık görülmeyip, O'na verilmeyen kudret, irâde, ilim ve hikmetin şuursuz, ruhsuz ve cansız atomlara layık görülmesi demektir. Böyle bir muhal elbette irâde, ilim ve şuurdan mahrum akılsızlara layık bir iddiadır.

Mesela, parmağınızın ucuna bakın. Oradaki başbaşa vermiş milyarlarca atom, adeta bir kubbeyi meydana getiren taşlar gibidir. Parmağı teşkil eden kemik, tırnak, kılcal damarlar, sinirler vs. hepsi de atomların birleşmesiyle meydana gelmişlerdir. Aynı zamanda kâlbinizdeki ve beyninizdeki bir kısım atomlar müstesna, -onlarda molekül halinde değişir- vücudunuzun tamamı değişmektedir. Bütün insanlar her an değişmekte ve üç-dört senede tamamen başka bir vücuda sahip olmaktadırlar.

İşte bedeninizi teşkil eden atomlar, çeşitli yollarla ayrılıp yerlerini yeni gelenlere bırakırken, çok hassas bir hesap ve plana uygun olarak hareket ederler. Öyle ki, kulağınız veya bir başka uzvunuz hiç bir zaman olduğundan küçük veya büyük hâle gelmez. Gözlerinizin rengi, çenenizin şekli, kaşlarınızın kavsi değişmez. Hastalık ve maraz belirtisi olan arızalar müstesna, vücudunuzun herhangi bir yerinde şişlikler veya yarıklar meydana gelmez. Çünkü, Cenâb-ı Hakk'ın kudret ve irâdesine ait plana göre teşkil edilen hücreler ve atomlar hadlerini aşmaya kalksalar "Dur! Hududun burasıdır. Buradan ileriye geçemezsin!" emriyle karşılaşırlar. İlmî, şuurî, iktidarî ve irâdî bir sevk ile tedvir ve tedbir edilirler.

FARKLILIKLAR ve ZITLIKLARA RAĞMEN UYGUNLUK NASIL OLUYOR?

Yaratılan herşeyde, hâttâ zıtların biraraya gelmesinde bile, birbiriyle uygunluk görülmektedir. Vücudumuzun fizyolojik, anatomik ve ruhî yapılanışı ile yeryüzü, güneş, ay, yıldızlar ve galaksilerin yapılanışı arasında hiçbir aykırılık yoktur. Herhangi bir aykırılık mevzu bahis olsaydı, nebatlardan, hayvanlardan ve aslî unsurlardan istifade ile ihtiyaçlarımızı temin edemeyecek,

böylece hayatımızı idame ettiremeyecek, mahvolup gidecektik. Cenâb-ı Hakk birbirinin zıddı şeyleri hayatîyetimize mastar yapmakta, onlar arasındaki mübayenetle hayata ayrı bir neşve katmaktadır. Artı ve eksi kutupların zıtlarını çekip, aynılarını itmesi veya erkek ile dişinin birbiriyle alakası gibi münasebetlerin yanında, insan ile nebat arasındaki tatlı alışveriş gibi... Nebatat ile insanların, biri oksijen alıp karbondioksit verirken, diğerinin karbondioksit alıp oksijen vermesi... Adeta, ellerinde bulunan emtiayı takas ederek ticaret yapmalarını, arz ve talepleri ile yeryüzündeki hayatın devamına vesile olmalarını Cenâb-ı Hakk'ın kudret ve irâdesine vermediğimiz takdirde, cansız ve şuursuz atomlara yaratıcılık vermemiz gerekecektir ki, bu yüz derece akılsızlığı gösterecek bir hurafedir, deliliktir.

Diğer bir nokta da şudur: Her varlık zamanla çeşitli suretlere girer, hergün ayrı bir şekil alır. Bazı canlılar saniyede, bazıları günde, bazıları ayda, bazıları da yılda birkaç defa değişir, farklı suretlere girerler. İşte bunlar her bir şekil, tavır ve suret için ayrı ayrı modeller ve kalıplar ister. Siz, bezlere sarılmış bir bebek, sokaklarda oynayan bir çocuk veya arzularının itişi ile sağa-sola koşan bir delikanlı iken, ayrı ayrı tavırlar ve kalıplar içinde bulunursunuz. Kudret ve İrâde elinin ahirette göstereceği filimlere, her anınız, ayrı ayrı şekiller ve pozlar olarak kaybedilmektedir. İşte bu tavırların hepsi aslî hüviyetini kaybetmeyen ayrı kalıplar ister ki, herhangi bir tavır ve hareketinizin akabinde kafanızın duruşu, vücudunuzun endamı, iç organlarınızın şekli ile ahlak, huy ve karekterinizde kalıcı değişmeler olmasın.

İlim adamları karakter, manevî yapı ve maddî sima gibi hususiyetlerin kromozonlar tarafından taşındığını ve nesilden nesile aktarıldığını söyleyerek, herşeyi onlara bağlıyorlar. Ama tamamen maddeden müteşekkil ve değişmeye mahkum olan kromozonlar bu işi nasıl yapabilirler? Bütün hususiyetlerini, şifrelerini ve sırlarını kendi yerlerine geçen zerelere bırakmaya ve değişmeye mecbur iken nasıl oluyor da hiçbirşeyi karıştırmadan aktarabiliyorlar? Hangi sırla karekteristik yapılar değişmiyor, fizyonomiler bozulmuyor da uzuvlar kemal buluyor?

Hâlbuki mütemadi değişmeler var. Yenilen şeyler, teneffüs edilen hava, içilen sular, dışarıya atılan şeylerle yer değiştirirken; aslî unsurların hiç değişmemesi ve bozulmaması gösteriyor ki, eşya var edilmeden evvel bir hesap ve hendeseye tâbi tutulmuş, o planlar ve kanunlara göre Âlem-i şehadete gönderilmiştir. Böylece hiçbir karışıklık ve hecr-ü merç meydana gelmemiş, âlemler birbiriyle çekişmemiştir.

Mesela, Allah bir ağacı yaratırken, ona öyle bir mahiyet vermiştir ki, güneşin yakıcı şualarına maruz kaldığı hâlde zarar görmez, bilakis özümleme yaparak gelişmesini temin eder. O ağaca böyle bir karakter verilmeseydi, kavurucu güneş şuaları altında hayatîyetini devam ettiremeyecekti. Keza suda bulunan erimiş ve havada gaz hâlinde bulunan oksijen ile bunlara göre yaratılmış kara ve deniz hayvanlarının ciğerleri, solungaçları ve bunun gibi binlerce misal...

Sizi, binlerce koridora açılan bir kapıdan girmeye mecbur etseler. Geçeceğiniz o koridorların herbirinin adab, usul ve kanunları farklı; giyeceğiniz kıyafetler, yiyeceğiniz şeyler ve alacağınız tavırlar değişik; giriş-çıkış şekilleri, yürüme ve durma tarzları, kapıları açıp-kapama usulleri vs. hepsi ayrı ayrı olsa, siz, hiçbir bilgi ve tecrübeniz olmadan; muhakeme, irade ve insiyatiften mahrum olarak o koridorlara itilseniz, herşeye rağmen bir baştan girip öbür başa kadar, bütün usul ve kaidelere riayet ederek geçip, hiç hata yapmadan öbür taraftan çıkabilir misiniz? Böyle bir teyin vukuu dütünülebilir mi?

Bütün mahluklar, hususiyle Ahsen-i takvim sırrına mazhar olan insan ruhî, bedenî, şehevî gadabî ve aklî yapısı, melekiyete ve şeytaniyete ait yönleriyle her an başka bir koridora, farklı bir Labirente girmekte, kendileri için meçhul olan mukadder ve muhakkak neticeye doğru, her şart ve duruma göre tavır ve şekil alırken aslî hüviyetlerini muhafaza etmektedirler. İşte bu hâl ve keyfiyet, Allah'ın siyanet bulutu hâlinde bütün eşyayı ihata eden mutlak ilmine, irâdesine ve mevcudiyetine delalet eder: "Allah vardır! Bütün sebebleri, sebeblerin de sebeblerini yaratan Müsebbib-ül Esbab O'dur." der.

TABİAT NEDİR?

"Kâinat nasıl meydana geldi?" sorusunu sorduğumuzda bazıları hiç düşünmeden: "Tabiat yarattı" derler. Biz sorulara devam edip "Tabiat nedir? Şu ağaçlar, kuşlar, sularda oynaşan balıklar, kulaklarımızda yankılanan cıvıltılar nedir?" dediğimizde de: "Bunların hepsi tabiattır. Tabiat kanunlarıdır" diyeceklerdir. "Pekala insanlar, hayvanlar ve diğer varlıklar nasıl meydana geldi?" sorumuza da "Tabiat yarattı" şeklinde cevap vereceklerdir. Nedir bu muamma? Nedir bu heyula? Nedir bu tabiat?

Ledünniyata karşı olup, hikmetlere göz kapayan ilim bilmezler Kant'a kızarlar, Kant eşyayı "nomen-fenomen" şeklinde ikiye ayırmıştır. -Kant'ın düşüncesinin isabetliliği veya isabetsizliğini burada tartışmıyacağız- Buna bizim dilimizde "Şehadet âlemi- Gâyb âlemi" veya "mülk-melekut"

denilmektedir. Eşyanın mülk tarafı yani Şehadet âlemi, gözle görülen varlık alemi ile onların tâbi olduğu ahval ve asardır. Melekut, yani gayb âlemi, hayat mekanizmasını harekete geçiren illetler, hikmetler âlemidir. Maddecilerin Kant'a kızmalarının sebebi ise inkar ettikleri madde dışı âlemi kabul etmesidir.

Tabiat, lugat ma'nâsıyla seciye, ahlak demektir. Maddecilerin anladıkları ma'nâ ise, madenler, bitkiler, hayvanlar, insanlar, sistemler, vs. herşeydir. Onların anladıkları gibi, tabiat eşyanın kendisi ise "Kâinatı kim yarattı? İnsanı kim yarattı?" sorularına "Tabiat yarattı" cevabını vermekle, "Tabiatı tabiat yarattı. Yeryüzünü yeryüzü yarattı. Taşlar, ağaçlar, kuşlar, insanlar, atomlar, galaksiler, herşey kendi kendini yarattı" demiş olmaktadırlar. Bu ise garipliğin, acaibliğin ve tenakuzun tezahürü olan bir safsatadır.

Eğer, tabiat demekle eşyanın bir kısmı hususiyetlerini, hâllerini ve vasıflarını kastederek, sıcaklık-soğukluk, çekme-itme, artı-eksi vb. gibi eşyanın arizî hallerini söylemek istiyorlarsa, biz soracağız: "Kromozonları ve taşıdıkları şifreleri kim yarattı? Karakterler, renkler, huylar vb. hususiyetleri kim verdi?" Onlar da, eşyayı vasıflarının yarattığı cevabını vererek yine gülünç duruma düşeceklerdir. Biraz iz'anları ve mantıkları kalmışsa, hiçbir cevap vermeyeceklerdir. Zira böyle birşeyi kabul etmek: "O şeyi vasıfları yarattı. İlim alimi, sanat sanatkarı, resim ressamı yarattı" demek gibidir.

Toprağa düşen bir tohum, Allah'ın icraatına perde olan nemi ve sıcaklığı da neşv ü nemasına uygun bulunca ukde-i hayatisini salıverir, başını yukarılara uzatıp hava, köklerini aşağılara bırakıp gıda alır. Şimdi tabiatçılara sorsak: "Çekirdek çatladı, kök saldı, filiz verdi. Bu iş nasıl oldu? Kendi kendine mi oldu? Su, hava veya toprak mı yaptı? Tohumdaki ukde-i hayatiye nereden geldi?" Birbirine bağlı, müteselsil yüzlerce, binlerce soru... Tohumun meydana gelmesine ve onun yeşermesine sebeb olan herşey için bir başka sebeb, o sebeb için de başka bir sebeb arayan sorular zinciri ard arda gelir. "Onu kim yaptı? O dediğinin sebebi ne? Bu nasıl oldu? Şu neden öyle? O niye böyle?" gibi mütemadi devam eden sorular...

Mekanik sistemlerle hareket eden bir otomobile bakınız. Onun hareketinin bir kısım şeylere bağlı olduğunu görürsünüz. Deposuna konulan benzini gaz pedalının püskürtmesi, bujilerin ateşlemesi, ateşlemeyi yanmanın takib etmesi, hararetin harekete dönüşmesi, hareketin tekerleklere intikali ve otomobilin uçarcasına gitmesi... Bütün bunlar, o mekaniğin vasıfları, hususiyetleridir. Bu durumda "Benzine yanma kabiliyetini veren, pulvarize olabilmesini öğreten kimdir? Ateşlenen benzin ile ısınan hava pistonları itmeyi nereden öğrenmiştir?

Mekanikî itmenin-çekmenin, dairevî hareketlerin sistematiğini ortaya koyan kimdir?" gibi sorulara: "Bu mekaniği meydana getiren benzinin yanma kabiliyetidir, havanın genleşme kabiliyetidir vs." denilemeyecektir. Çünkü bunlar birer hususiyet ve vasıftır. Vasıflar, hususiyetler ve sıfatlar zata tesir edemez.

Binaenaleyh bugün moda hâline getirilip, "Herşeyi yaratan doğa kanunlarıdır, tabiattır" denilerek, neslimize empoze edilen düşünce asılsız ve esassız, gülünç birşeydir. Eşyanın varlığını doğa ve tabiat denen şeye havale etmenin kıymet-i ilmiyesi olmamakla beraber, ahmaklık ve akılsızlık alameti olarak farklı bir değeri vardır.

Hulusa, eşya vardır, nizamlı ve hikmetlidir, her parçasında, her zerresinde Cenâb-ı Hakk'a ait ma'nâlar gizlidir. Sebeblerin tesir-i hakikileri yoktur. Tabiat kanunları denilen şeyler mahiyetleri meçhul bir kısım arizî vasıflardır. Çekme-itme kanunu, yerçekimi kanunu kılcallık ve sair tabiat kanunları mahiyetleri anlaşılamayan ama rizayi hesaplarla formüle edilmeye çalışılan birer nam, birer addır.

Yerinde kullanılmayan ilim dallarıyla neslimize dalalet ve sapıklık enjekte edilmeye, şüphe ve tereddüt tohumları ile kâlb ve ruhlarının bozulmasına çalışılmakta olan günümüzde bu mevzuda yapılacak her araştırma ve tahkik, Allah'ın ma'rifeti ile ilimlerde terakkiyi temin edecektir. Kâlbimizi îman ziyasıyla tezyin edecek, her adımla ölmezliğimizin, yokluğa atılmayışımızın bahtiyarlığı ve saadeti ile sermest olacağız. Böylesine bir îman anlayışına yükseldikten sonra Allah'ın tevfik ve inayeti ile aşamayacağımız hendek, geçemediğimiz vadi kalmayacaktır.

Resûl-ü Ekrem, insanların himmet ve gayretlerini tahkiksiz, araştırmasız, teemmülsüz ve tetkiksiz olarak birşeye bağlamalarından kurtararak, Cenâb-ı Hakk'a bağlamıştır. Tetkik, teemmül ve tefekkür neticesinde elde edilecek tahkiki îmanın yolunu göstermiştir. Bundan ötürüdür ki, hakiki îmanı elde etmiş mü'minler kâinattaki bütün hadiseler aleyhlerine dönse bile sarsılmaz, mukavemet ederler.

Cenâb-ı Hakk bizlere basiret ve ma'rifet ihsan etsin. Herşeyde O'nun varlığını ve birliğini müşahade edelim. Tefekkür, araştırma ve tahkik yoluna girerek, taklidî îmandan kurtulup, O'na îmanımızı artıralım. Amin...

ÖRNEK CEMAAT

Tarihin seyrini değiştirip yeryüzünde muvanene unsuru olacak, Cenâb-ı Hakk'ın matmah-ı nazarı cemaat!..

Kâinattaki istikametin mazharı, Allah'ın meleklerine baktırıp Hazret-i Âdem'in rüçhaniyetinini ispat edeceği cemaat!..

Mevsimleri, zamanları, buudları aşan; dünden bugüne, bugünlerden yarına, yarınlardan da kıyamete kadar herkesin nazargahı olacak cemaat!..

"Siz ümmetler içinde, milletler içinde seçilmiş bir ümmetsiniz"[40] tebşiratına muhatap, Allah'ın müjdelediği cemaat!..

Secdede, rükuda ve kıyamda kâlbi haşyetle çarpan; gecede, gündüzde ve seferde adımlarını hesapla atan; varlıkta, darlıkta ve bollukta helalle hemdem olan cemaat!..

İnandığı dine müzahir, onun için yaşayan; Resûlullah'ı tanıyıp, O'nun yoluna baş koyan; Allah ve Resûlü'nün adını ufuktan ufuğa yayacak cemaat!..

Sevgi, müsamaha ve tefkatin temsilcisi; kin, öfke ve düşmanlığın düşmanı; Allah'ının, Kitab'ının ve Peygamber'inin bendesi cemaat!..

Çiğnense de, dövülse de, horlansa da yolundan dönmeyen; en mühim ve kıymetli vasfi "Allah'a ve Resûlü'ne sadakat" olan cemaat!..

SADAKAT

Sadakat, feragat ve fedakarlıkla ifadesini bulur. Allah'ı ve Resûlullah'ı kendi arzu ve isteklerine tercih etmekle tezahür eder. İlkler ve onları takip edenler nefsî arzularını ve behimî isteklerini Allah ve Resûlü için terkederek, sadakatı ve sıddıkiyeti temsil etmişlerdi. Onları takip edip bu yeni bezmde peşleri sıra gidecek olanlar da, kıyamete kadar o vasıfları taşıyacak olan "Sadıklar ve sıddıklar cemaâti"dir. Allah Resûlü'nün çevresinde halenenen o mümtaz cemaatin baş ünvanları: Sadakattır.

Sadık, derin ve yorucu meselelerle iştigal etmese de, Allah ve Resûl'ü ile kâlbi münasebetini bir an bile aksatmaz, Nefsî hazlarını, annesi, babası, eş ve evladı gibi bütün sevdiklerini Allah ve Resûlü'nden üstün tutmaz. Allah'ın rızası ve Resûlullah'ın bir anlık bakışını cihanlara bedel bilir; malını, mülkünü ve herşeyini O'nlara mukabil feda eder. Nazarında, Allah'a ve Resûlü'ne ait

olmayan şeylerin kıymeti yoktur. Sessizdir, durgundur, hakkında methiyeler yazılmamıştır ama derunu ummanlar gibidir. Sadakatın yerini ve lazımını çok iyi bilir. Kafası, bedeni veya kâlbi, nesi isteniyorsa, nasıl isteniyorsa, nerede isteniyorsa... Bir an tereddüt etmeden: "Alın, Resûlullah'a feda olsun. Bu kâlb Allah adına parçalansın. Kanım, İslâm adına aksın" der. Bunlar bugün için mevzubahis değildir. Fakat İslâm'ın, Kur'ân'ın ve Allah Resûlü'nün getirdiği esaslar, bu gibi şeyleri, bir gün gerekli kılarsa, sadık bunları yapacaktır.

Birine "sadık değil" deseniz, rahatsız olur, gücenir. Çünkü, sadık olmayan haindir. Bir insana "sadık mü'min" denilmesi için de sadakatın şartlarını ve şiarını yerine getirmesi gerekir. Biz sadakatı birbirimizle olan münasebetlerimizle de anlarız. Yüzümüze methiyeler söyleyip meddahlık yapanlar, sadık dostlarımız değildirler. Sadık dost ve arkadaş takip ettiğimiz yol ve fikir istikametinde muhalefet etmeden yürür. Karar verip, harekete geçtiğimiz yolda koşar, destek olur. Tehlikeler, musibetler ve belalar karşısında göğsünü gerer, arkadaşlarına siper olur. Alınan kararlara ve gereklerine riayet eder. Biz bu gibi şeyleri sadakat nişanesi olarak değerlendirdiğimiz gibi, Allah ve Resûlü'ne ait meseleler de benzer şekilde değerlendirilir. Onun içindir ki, Kur'ân-ı Kerim'de "vessıddıkin"[4] denilerek pek çok sıddık bulunduğuna işaret edilmekle beraber Hazret-i Ebu Bekir'e en büyük sıddık manasına "sıddık" denilmiştir.

Kur'ân ferman ediyor: "Allah ve Resûlullah'a îmanı olan, ahirete îmanı olan fertlerin herbirini Allah ve Resûlullah'ı nefsine, annesine, babasına ve sevdiği herşeye tercih etmenin dışında göremezsiniz."[42] Bir ferd Allah'a Resûlullah'a ve Kur'ân'a inanıyorsa, Onları sevdiği ve bağlandığı herşeye tercih edecektir. İşte Hazret-i Ebu Bekir, sevdiği, bağlandığı babasını, evladını, ailesini, kabilesini, herşeyini Allah ve Resûlullah için terkederek "sıddık" ünvanına mazhar olmuştu. O ve diğer Ashab-ı güzin efendilerimiz öyle kimselerdi ki, îmanın kâlblerine perçinlendiği sarsılmayan, usanmayan, dönmeyen ve yılmayan birer ruhla te'yid buyrulmuşlardı.

BEDİR ASHABI NEDEN BÜYÜKTÜR?

Eslaf: "Bir insan Bedir ashabı'nın isimlerini herhangi bir maksadı için şefaatçi olarak zikretse, Allah o maksudunu hasıl eder" demişlerdir.

Ad ve isim mühim değildir. Mühim olan o müsemmayı hatırlamaktır. Siz: "Allahümme bi seyyidina Hamza" dediğiniz zaman. Hazret-i Hamza'nın mübarek ruhanîyatı orada hazır bulunacaktır. Eslaf'ın ittifak ettikleri bu hususta pek çok rivayet de vardır. Ve onların adları Cebrail'in, Mikail'in İsrafil'in,

Azrail'in ve diğer bütün meleklerin adlarından önce gelen adlardır.

O gün, Bedir ashabı babaları, kardeşleri, akrabaları, evlatları ve aşiretleriyle karşı karşıya geldiler. Yani birlikte neş'et edip birlikte büyüdükleri, kimi zaman acılarını kimi zaman sevinçlerini paylaşarak hayat sürdükleri şahsî dostlarını, Allah ve Resûl'ü için terkedip karşı karşıya geldiler. Ebu Ubeyde babasıyla karşı karşıya geldi. Hazret-i Ali, kardeşi Akil'in karşısında durdu. Hazret-i Ebu Bekir atını sürüp oğlu Abdurrahman'ın saflarını yardı. Hazret-i Ömer, hiç tereddütsüz, dayısı As İbn-i Hişam'ın boynunu vurdu...

Abdurrahman, müslüman olduktan sonra birgün, babası Ebu Bekir'e şöyle dedi: "Bedir savaşında, birdenbire gözüme iliştin. Önüne gelen herkese kılıç sallıyordun. Seni başkalarına bırakıp, bir başka tarafa gittim. O'nu başkası öldürsün dedim." Ebu Bekir ise oğluna: "Oğlum sen o gün karşıma çıksaydın,Vallahi senin gibi yapmazdım. Allah ve Resûlü için oracıkta öldürürdüm seni" [43] dedi. Her baba evladını sever. Hazreti Ebu Bekir gibi bir baba ise çok daha fazla sever. Ama Allah'ı ve Resûlullah'ı herşeyden çok sever.

Resûl-ü Ekrem'in huzuruna genç, filiz gibi bir delikanlı geldi: "Ya Resûlallah bir cemaat içinde, senin bahsin geçti. Babam da söze karışıp, hakkında uygunsuz sözler sarfetti. Başım döndü. Tahammül edemedim. Kılıcımı bağrına saplayıp, öldürdüm O'nu" dedi. Resûl-ü Ekrem sükût etti. Biraz sonra başka bir genç geldi. "Ya Resûlallah, babam, senin hakkında uygunsuz sözler söyledi. Baba katili olmak istemedim, başkasına havale ettim. O da babamı öldürdü. Sana uygunsuz söz söyleyen, seni tanımayan, takdir etmeyen bir baba yakışmaz bana. Sana bağlı isem, öyle bir babayı istemem" dedi. Resûlullah yine sükût ettiler. Birinci gence "Neden öldürdün?" demedikleri gibi, ikinci gence de "Neden öldürmedin?" demediler [44].

Hakkında ayet nazil olunan, daha enterasan hadise ise; Ebu Ubeyde Hazretleri'nin başından geçen hadisedir. Allah Resûlü O'na "Ümmetin emini" buyurmuşlar, Cennet'le müjdelemişlerdi. Ümmetin arasındaki huzursuzluklar, hoşnutsuzluklar ve geçimsizlikler çok defa O'nun eliyle giderilirdi. Hazret-i Ömer vefaat edeceği zaman: "Hayatta olsaydı, size, O'nu tavsiye ederdim" demitti.

Ebu Ubeyde, çok şefkatli ve merhametli, babası Cerrah ise, gözü dönmüş bir haindi. Bedir harbinde, birdenbire, oğlunun karşısına çıkıverdi. Ebu Ubeyde, karşısında babasını görünce, kendisini bırakmasını söyledi. "Baba, beni bırak,

başka tarafa git, başkalarıyla savaş" dedi, hemen safların bir başka tarafına geçti. Babası tekrar karşısına dikilince: "Baba benimle uğraşma" diyerek yine yerini değiştirdi. Babası kafir bile olsa, bir baba katili olarak Resûlullah'ın huzuruna gitmek istemiyordu. Ama babası, tekrar, öyle bir yerde karşısına çıktı ki, yerini değiştiremedi, kaçamadı, kılıcını babasının sinesine sapladı. Cerrah, oracıkta yıkılıp öldü. Ebu Ubeyde ağlaya ağlaya Resûlullah'ın huzuruna geldi. "Ya Resûlullah. Ben istemeyerek babamı öldürdüm" dedi.[45]

Baba insanın velinimetidir. Babayı öldürmek de çok mühim bir hadisedir. Fakat, Allah ve Resûlullah'ın karşısına çıkarsa, Allah ve Resûlü babaya tercih edilir. Hadise üzerine Cenâb-ı Hakk, şu ayeti inzal buyurdu: "Sen Allah'a ve ahirete îman eden, Allah ve Resûlullah'ı seven, bağlanan o kimselerden hiçbirisini Allah'a karşı böyle bir tahattide, Allah düşmanlarına karşı müsamahakar göremezsin, bulamazsın. Onlar, Allah ve Resûlü'nün karşısına çıkan hanımlarını, çocuklarını, torunlarını, baba ve atalarını terkeder, Allah'ın ve Resûlü'nün rızasını tercih ederler." [46]

Bu ayet Ebu Ubeyde'nin sinesine su serpmiş, yüreğindeki ateşi söndürmüş, aynı zamanda da itidal tavsiye etmişti. Ayetin ruhunda, insanın babasını o vaziyette öldürmeyip, başkasına havale etmesinin olacağı, fakat Allah ve Resûlü için öldürürse de muahaze edilmeyeceği mündemiçtir.

Bizi de Allah ve Resûlü'ne ciddi bir sadakatin ifadesi olan aynı şeylerle imtihan etseler, bilmem ki o imtihanı kazanır mıyız? Deseler: "Resûlullah hanenize gelecek, şereflendirecek." Acaba mü'minler, O'nun gelmesini istemeyen kızları, hanımları, babaları veya oğulları varsa, onları evlerinden temizleyip, hanelerini Resûlulah'ın teşriflerine hazırlarlar mı?

Eğer, evlerini önceden temizleyip Resûlullah'ın teşriflerine hazırlamışlarsa, onlar sadıklardandırlar. Sadakatlarını ifade etmişler demektir. İslâm'ın, Kur'ân'ın ve Allah'ın rızası uğrunda sizden istenenleri yerine getiriyorsanız, siz de sadıksınız demektir. Aksi halde sadakattan uzaksınız demektir. Hainlik veya hiyanet içindesiniz diyemiyorum. Çünkü kâlbde burkuntu yapar. Ama mefhum-u muhalifi odur.

MÜ'MİN İSLÂM'LA BİRLİKTE GÜLER

Mü'minin sadakatı, kendi haz ve zevklerini Allah'ın ve Resûlü'nun memnun olacağı amellerin üstünde tutmayacak kadar derin ve köklü olmalıdır. Mü'minin yüzü İslâm'la birlikte güler, yine O'nunla birlikte ağlar. Ashab Efendilerimiz, Resûl-ü Ekrem'in yüzüne bakıyorlar, O'nun yüzünde ızdırab ve işmizaz varsa

ağlıyorlar, tebessüm varsa tebessüm ediyorlardı.

Hazret-i Ömer anlatıyor: "Ben Resûl-ü Ekrem'in Bedir esirleri hakkındaki istişaresinden sonra yanından ayrıldım. Resûl-ü Ekrem, benimle bu meseleyi görüştüğü zaman, kararımı arzettim. 'Ya, Resûlallah bunları ağır fidye-i necat karşılığında bırakalım veya kılıçtan geçirelim. Akil'i Ali'ye ver, kafasını kessin. Bana da akrabalarımdan kim düşüyorsa ver, kafasını keseyim. Abdurrahman'ın kafasını da Ebu Bekir kessin, bu iş temizlensin' dedim. Allah Resûlü kararımdan pek memnun olmadı. Ebu Bekir ile istişare ettiği zaman mülayemet meşveretini aldı. 'Ya Resûlullah mülayim davran" dedi. Ben evime gittim ve döndüm. Baktım ki, Resûlullah ve Ebu Bekir ağlıyorlar. Yanlarına sokuldum. Hıçkırıkları iyice arttı. 'Ya Resûlallah, niye ağlıyorsunuz? Ağlanacak birşey varsa söyleyin ben de ağlayayım? dedim. Allah Resûlü kararımın isabetli olduğunu, Ebu Bekir ile kendi kararlarının yerinde olmadığını iş'ar eder mahiyetteki ayetin inzal edildiğini söyledi." [47]

Sahabi efendilerimiz, Resûlullah'ın her haline iştirak ederler, dertleriyle dertlenirler, teessüründe ağlarlar, tebessüm ederse de sevinirlerdi. Mekke'nin fethinde, Hazret-i Ebu Bekir gözleri görmeyen babasını Allah Resûlü'nün huzuruna getirdi. Edeb timsali Efendimiz kendisinden çok yaşlı ve gözleri görmeyen Ebu Kuhafe'nin ayağına getirilmesinden memnun kalmayarak Ebu Bekir'e: "Bıraksaydın ihtiyarı evinde. Biz gelir, ziyaret ederdik" buyurdular. Her îman edenin Resûl-ü Ekrem'in elini tutup biat etmesi, böylece O'na intisabı çok mühimdir. Buna rağmen Efendimiz âmâ bir ihtiyarın ayağına getirilmesini istemiyor. "Bıraksaydın ihtiyarı evinde. Biz gelir, ziyaret ederdik" diyorlardı.

Hazret-i Ebu Bekir anlatıyor: "Babam Ebu Kuhafe'nin gözleri görmüyordu. El yordamıyla Allah Resûlü'ne yaklaşıp elini eline uzattı. Allah Resûlü babamın elini tutarken, ben hıçkırıklarımı tutamadım. Resulullah Ya, Ebu Bekir niye ağlıyorsun?' dediler. Ben de 'Ya, Resûlallah, babamın yerine, îmanını çok arzu ettiğiniz Ebu Talib'in bulunmasını arzu ederdim. Şu uzanan elin babamınki yerine Ebu Talib'in eli olmasını ne kadar isterdim. Çünkü O'nun îman etmesini çok istemiştin. Babamın îman etmesi benim bir arzumdur. Fakat, amcanın iman etmesi senin çok şidettli arzundu, nasib olmadı. İşte ben ona ağlıyorum dedim.’[48]

Sadık mü'minin, en mühim bir meselede, babasının ebedî saadeti kazanmasında bile Peygamberi'nin amcasını tercih etmesi fevkalade mühimdir. Hazret-i Ömer de "Ben Âl-i Ömer'e Abbas'ı tercih ederdim. Çünkü O Resûl-ü Ekrem'in amcasıdır" diyordu. Hazret-i Abbas küçük görülemez. O, ashabın

efendilerinden ve Âl-i Resûldendir. Fakat zatî kıymeti itibariyle Cennet'le müjdelenen on kişiden ve iki vezirden birisi olan Hazret-i Ömer öyle bir mevki-i mualla ihraz etmiştir ki, Hazret-i Abbas'tan çok ileridir. Hazret-i Ömer, buna rağmen, Resûl-ü Ekrem'in hatırı için, "Âl-i Ömer'i Abbas'a feda edecek" fikir ve istikamettedir.

Yağmur yağmıyor, Mekke ve Medine kuraklıkla kavruluyordu. Hazret-i Ömer'e müracaat ettiler: "Şu ashabı al, yağmur duasına çıkar. Ümid ediyoruz ki, Cenâb-ı Hak bize rahmet eder" dediler. Hazret-i Ömer çok zaman, başını yere kor, gizli-açık, sesli-sessiz münacaat ve tazarruda bulunurdu. Yanından ayırmadığı Eslem şöyle anlatıyor: Ömer'i çok defa secdede, kâlbi hıçkırıklarla çarpar, tir-tir titrerken görüyordum. 'Allahım! Ümmet-i Muhammed'i, Ashab-ı Resûlullah'ı benim günahlarımdan dolayı mahvetme. Yağmursuzluk benim günahlarım sebebiyledir' diyordu."

Hangimiz memleketin başına gelen bela ve musibetleri kendi günahlarımızdan biliriz. Eğer "Bu kuraklık benim günahlarım sebebiyledir. Bu bela ve musibetler benim yüzümden milletin başına yağıyor. Allahım beni affet. Günahlarım yüzünden masum insanları mahvetme" diyebiliyorsanız; belalardan, musibetlerden ve İslâm'ın devasa meselelerinden müteessir oluyor, bunların sebebini herşeyden önce kendinizde görüyorsanız; Siz sadıklardansınız, sadık bir mü'min, İslâm'a sadık bir müslümansınız demektir.

Bir müddet sonra, tekrar Hazret-i Ömer'e müracaat ettiler. Yağmur duasına çıkmasını istediler. Ömer birden, birşey hatırlamış gibi koştu. Gitti, Hazret-i Abbas'ın evine vardı. Kapısını vurdu. "Gel benimle" dedi. O'nu bir tepeye çıkardı. Orada, Abbas'ın ellerin tutup, yukarıya kaldırdı. Sonra dudaklarından şu sözler döküldü: "Allah'ım! Bu Senin Habibin'in amcasının elidir. Bu el hürmetine bize yağmur ver." Sahabi diyor ki. "O el,daha aşağıya inmeden yağmur yağmaya başladı. Biz aşağıya yağmurla, selle birlikte indik."[49]

Onlar, Allah Resûlü'ne ait herşeyi kendi nefislerine, arzularına ve isteklerine tercih etmekle sadakatlarını gösteriyorlardı. Askerdeki oğlunuzdan bir mektup gelse, hatırasıdır diye saklarsınız. Evladınız vefaat etse, ona ait şeyleri teyemmümen, teberrüken saklar, zaman zaman öpüp, koklarsınız. Her mü'min daima Resûlullah'a ait şeylerle müteberrik ve müteyemmim olmalıdır. O'na ait şeyleri, teberrüken yanında, vasfında ve ruhunda taşımalıdır. O'na ait şeylere sadakattan bir an bile ayrılmamalıdır. Lihye-i şerif'i (Sakal-ı şerif) bize getirenler, şuur ve sadakatlerinin ifadesi olarak O'nu atlaslarda saklamış, en mübarek gün ve gecelerde öpülüp, koklanılmasını adet hâline getirmitlerdir.

OSMANLILAR'IN RESÛLULLAH'A SADAKATLARI

Devr-i Saadet'ten sonra İslâmiyet'i en ciddi yaşayan ve Allah Resûlü'ne en bağlı olanlar Osmanlılar'dır. Devletin kurucusu Osman Gazi, Kur'ân'ın bulunduğu odada: "Ben Kur'ân'ın bulunduğu odada ayağımı uzatmam." diyerek, sabaha kadar uykusuz kalıyordu. Yavuz Sultan Selim, Allah Resûlü'nün huzurunda, adına hutbe okunurken: "Haremeyn-i Şerif'in Hâkimi" dendiğini duyunca, hemen doğrularak haykırıyordu: "Hayır! Hakim-ül Haremeyn değil Hadim-ül Haremeyn! Ben ancak hizmetçisi olurum oraların." Sultan Ahmet yazdığı dört mısra ile Resûl-ü Ekrem'in Kadem-i Şerifi'nin (Ayak izinin) şeklini tacına koyuyor. "Başımda taç gibi kıyamete kadar gezdiririm bunu" [50] diyordu. Dünyanın hiçbir yerinde yapılmayan bir işi de, sadakatinin ifadesi olarak yapıyordu. Efendimiz'in saçlarını ve sakallarını toplatıyor, ülkemize getirtiyordu. Biz bugün atlastan bohçalar içindeki o "Muy-i mübarek"ler karşısında, Efendimiz'i tahattur ediyor, O'nun huzuruna gider gibi edeble yürüyoruz. Kusurlarımızı hatırlayıp şefkat ve şefaatine koşuyor. O'nun elini, eteğini öpercesine dudaklarımızı değdiriyor, derin bir haşyetle başımıza koyuyor, salavat ve selamlarla sadakatimizi izhara çalışıyoruz.

İnsanlar sevdiklerine ait en küçük şeylere bile sadakat gösterirler. İcab ederse onurlarını, şereflerini, herşeylerini feda ederler. Sevdiklerinin bir zülfüne dahi zarar gelmemesi için seve seve canlarını, ruhlarını verirler. Beklenen nesil, beklenen cemaat tekrar eski hüviyetine döner, Allah'ın ve Resûlü'nün arzu ve isteklerini şahsî arzu ve isteklerine tercih ederlerse; Allah'ın tevfik ve inayeti ile tarihin seyri ve hadiselerin akışı değişir, Cenâb-ı Hakk bize gülen yeni ufuklar açar. Elverir ki, sadakat üzere olalım.

İSLÂM FEDAKARLIK İSTER:

İnsanlara çok güzel ve cazib görünen, hissiyatlarına hitab ederek kendilerini kabul ettiren sevdikleri, bağlandıkları ve gönül verdikleri; içecek, yiyecek, yatacak şeyler.. Eşler, kadınlar, kızlar.. Anneler, babalar, çocuklar.. Bağlar, bahçeler, çiçekler.. Elmaslar, altınlar, pırlantalar.. Makamlar, mansıplar, itibarlar..Hazlar, muhabbetler, dostluklar vb. pek tatlı şeyler vardır. Esas itibariyle çok den'i nefsaniyetimize uygun, dünyaya ait olan bu şeyler, Allah'ın ve Resûlü'nün rızasını ikinci plana attıran, fenaya mahkum oldukları için insanları da aynı akibete mahkum ettiren faktörlerdir.

Çok defa iş ile namaz karşı karşıya gelir de cemati bırakıp işinizle meşgul olursunuz. Resûl-ü Ekrem'in isteği doğrultusundaki bir kazanç ve muvaffakiyet

ile dünyevî olanı karşı karşıya geldiğinde ikincisini tercih edersiniz. Ezan okunduğunda işinizi bırakıp camiye koşmazsınız. Çünkü bunlar nefsinize hoş gelen ve ücreti peşin alınan şeylerdir. Diğerlerinin ücreti ise şimdi verilmeyecek Ahiret âleminde verilecektir. Cenâb-ı Vacib-ül Vücud Hazretleri insanların bu türlü zaaflarını bildiği için onları sayıyor, şu hususlarda zayıfsınız diyor.

Allah'ın rızasını tahsil için sarfedilen cehdin neticesi, çok güzel bir akibettir. Bu cehd gerçek mü'minin sadakatının, feragatının ve fedakarlığının nişanesidir. Meseleyi tahlil edersek, cehd ve gayretimizin ciddiyeti nisbetinde, kazandırdığı huzuru, hissiyatımızın derinliklerinde duyarız. Ama bu huzur, sadakat, feragat ve fedakarlıkla amel eden gerçek mü'minlere müyesserdir. Îmanın muktezası vecibeleri yerine getirme cehdinin kâlben ve ruhen Cennet hayatı yaşattığını hissetmek o mü'minler için müyesserdir.

Kur'ân ve İslâm azim bir fedakarlıkla kendilerine sahip çıkmadığımız takdirde vatanı, milleti ve gelecek nesilleri başıboşluğa, sahipsizliğe ve ateşîn bir hayata atmış olacağımızı bilmemizi istiyor. Her yerde kaynaşıp, mikroplar hâlinde çoğalan îmansızların insanlığa verdikleri zarara dikkatinizi çekerim. Bunların daha da çoğalması ve hakimiyetlerini artırmaları halinde mescitleri ve mabetleri de yakıp-yıkabileceklerini hesap ederek, meselelerimizi buna göre değerlendirelim. Allah'ın ve Resûlü'nün rızasını birinci plana alıp vazifelerimizin üzerine titizlikle eğilmezsek, gelecek nesillerin başımıza açacağı badirelerin bizi nerelere götürebileceğini tahmin bile edemeyiz.

Mü'minin gerçek şuura ulaşmasından sonraki fedakarlığı, feragatı, cehd ve gayreti kolaydır. Ama bu şuuru kazandırarak, müslümanları düşünür hâle getirmek, Allah'ın ve Resûlü'nün gerçek muhibleri olduklarını görmek çok zordur. Bunlar, mü'minlerin kâlblerine,O'nlara ait muhabbeti nakşedip, gergef gibi işlemekle, nazarlarındaki perdeyi kaldırıp afakî ve enfüsî yollarla O'nlara sevdalandırmakla ve Ma'rifetullahı elde edecekleri şehraha sevketmekle mümkün olacaktır. Ancak bunun akabinde mü'minler cehd ve gayrette bulunacaklar; araştıracak,inceleyecek ve yeni yeni cevherler bulacaklar, o cevherleri buldukları Hakk'ın kapısından ayrılmayacaklar, hayatlarının sonuna kadar sadakatla, feragatla ve fedakarlıkla koşacaklardır.

Ayet-i Kerime: "Onlar vazife ile, cihad ile emrolunduğu zaman sana bakarlardı. Ama gözlerinde baygınlık alameti olarak bakarlardı. Sanki onlar, kafalarına birşey çarpmış, baygınlığa tutulmuş gibi sana yan yan bakarlardı."[5] diyerek yeni îman etmişlerin durumunu ifade ediyor. Onlar yeni iman etmişler,

belki de Allah Resûlü'nün ganimetten verdiği yüz deve ile müslüman olmuşlardı da, îman henüz içlerine oturmamıştı. Kendilerinden ölmeleri ve savaşmaları isteniyordu. "Ne de ağır şeyler isteniyor!?" diye kalakalacaklar, baygınlıkla bakacaklar. Evet îmanın kâlblerine oturmadığı kimseler için, hakîkatlar ve vazifeler o kadar imkansız, aşılmaz görülecektir ki, onlara vazifeleri anlatılıp, hatırlatıldıkça ümitsizliğe, şaşkınlığa düşeceklerdir. Yüreklerindeki îmanları kemale ermiş mü'minler ise, Allah'ın ve Resûlü'nün sevdiği vecibe ve vazifeler hatırlatıldıkça, bilakis ümid, lezzet ve hazla dolup coşacaklardır.

Ümmü Habibe, Ebu Süfyan'ın kızı ve Allah Resûlü'nün mübarek zevceleriydi.Ebu Süfyan îman dairesine giremediği, îmanın hazzına eremediği, îman yümnüyle emin olamadığı devrede, bir gün Resûl-ü Ekrem'i iltimasçı yapmayı düşünerek, kızının evine gitti. Kapıyı vurmadan içeri girdi. Resûl-ü Ekrem'in bulunduğu her yer mescittir. Ebu Süfyan, evine girdiği kadının babasıydı ama necisti, pisti. Resûl-ü Ekrem'in Hane-i saadeti'ne girmeye hakkı yoktu.Ümmü Habibe ise kendisi vasıtası ile bulunduğu zor durumdan kurtulmak için yanına gelen babasını dışarıya atamıyordu. Fakat, Resûl-ü Ekrem'in mübarek hücresinde bulunan ve O'nun oturduğu sedire doğru gidip, oturmaya yeltenen babasının kolundan tutup, itiyor: "Sen oraya oturamazsın!" diyordu. Ebu Süfyan: "Beni mi yataktan, yatağı mı benden kıskandın?" deyince de: "O, Peygamber'in oturduğu sedirdir. Sen necis bir insansın, o sedire sürünemezsin baba." diyordu.[52] Resûl-ü Ekrem'e bağlılık. O'na tam bir sadakat.Kâlblerin O'ndan inhiraf etmemesi, O'nda fena bulması. İnsan fena fi'r-Resûl olmalı, fena fil Kur'an olmalı, fena fillah olmalı, kendi şahsî isteklerini ve arzularını unutmalı, Allah'ın Resûlü'nün ve Kur'ân'ın emir ve isteklerinde fani olmalı öylece yaşamalı. Ortada sadece Kur'ân kalmalı: "Bana istikametli hayatı, muvaffakiyet ve zafer ufkunu gösteren Kur'ân'dır" demeli. Heveslerimiz ve behimi arzularımız adına olan şeyleri O'na tercih etmemeliyiz. Mevla neyi istemişse yapmalı, neyi istememişse yapmamalıyız. Böyle bir anlayışla sadakat, feragat ve fedakarlık içinde olmalıyız.

Resûlullah'a sadakat mevzuunda anlatılacak yüzlerce, binlerce misal vardır. Hubeyb'in kahramanlığı, Resul-ü Ekrem'i herşeye tercih etmesi.. Zeyd İbn-i Desinne'ye "Sen şu anda idam edileceksin. Yerinde Muhammed'in bulunmasını, kendinin çoluk-çocuğunla birlikte olmanı arzu eder miydin?" denildiğinde, kükreyip, "Ben bin defa ölsem bile Resûl-ü Ekrem'in zülfünün dağılmasını istemem! Yerimde olmasını arzu etmem!" diyerek, idam edilip, parçalanırken bile sadakatini göstermesi..[53] Zeyd İbni Sa'd'ın büyük bir kahramanlık nişanesi

izhar ederek. Yemame'de aynı sadakatla Resûl-ü Ekrem'in açtığı yol ve çığır için canını feda etmesi.. Ve Sa'd İbn-i Rebi' gibi, Abdullah bin Cahş gibi, Sümeyye Hatun gibi, Nesibe Hatun gibi daha binlerce sadık kahraman vardır.

Bezzar anlatıyor: "Ensardan genç bir çocuk olan Talha, Resûl-ü Ekrem'in huzuruna gelip 'Ben de dehalet ediyorum. Biat ediyorum.' dedi. Nazar-ı gayb bînîsîyle O'nun kâlbini yoklayıp, müşahade edip samimi olduğunu gören Allah Resûlü oradakilere de göstermek için ferman etti: 'Eğer sen, bana hakîkaten sadık bir biat edeceksen.Git babanı öldür, gel.' Talha kılıcı eline aldığı gibi koşunca. Resûlullah 'Gel. Ben sıla-i rahimi kat' için gönderilmiş bir insan değilim. Ben, Rahmetenlilaleminim. Rahmet için gönderildim.Fakat senin sadakatini görmek istedim.' dedi. Belki maksad-ı nebevî başkalarına göstermek, bize de göstermekti."[54]

Talha kısa zaman sonra yatağa düştü, ölümcül hasta oldu. Resûl-ü Ekrem'i görmek istedi. Resûl-ü Ekrem yanına gidip Talha'yı gördüğü zaman, ölümünün yakın olduğunu anladı: "Talha gidiyor" dedi. Hergün namazdan sonra yanına uğruyor, hatırını sorup gönlünü alıyordu. Vefat edeceği gün de: "Birşey olursa çağırın, namazında bulunayım" demişti. Talha ise eli-ayağı soğuyup, canı boğazına geldiği zaman: "Bizim mahallemiz uzak bir mahalle. Ben vefat edersem Resûl-ü Ekrem'i cenazeme çağırmayın. Korkarım ki, Yahudiler bir fenalık yaparlar, yılan, akrep, çıyan gibi haşereler zarar verirler. Ona bir fenalık gelmesin. Beni gömün, gündüz haber verirsiniz." diyordu. O çocuk, böyle şeyler düşünüyor ve söylüyordu. Vefat edince de dediği gibi yaptılar. Adet olduğu üzere gece, namazını kılıp, gömdüler. Sabah namazında da: "Ya Resûlallah Talha vefat etti ve gömdük" dediler. Resûlullah müteessir oldu.Mezarının başına gitti. Ellerini kaldırıp şöyle dua etti: "Allahım sen Talha'yı, o sana gülüyor, sen de ona gülüyor, öyle karşıla. Allah'ım rıza ve rıdvanınla karşıla. Huzuruna geldiği an mütebessim ol Allahım." O tebessüm-ü mukaddes nasıldır bilemiyoruz. Ama Resûlullah Efendimiz: "Mukaddes bir tebessümle, sen onu öyle karşıla, o da seni öyle karşılasın" diyerek dua ediyorlardı.[55]

O'nlar erkeği, kadını ve çocuğuyla topyekün şuurlu bir cemaattiler. O mümtaz cemaat böyle yaşadığı için tarihin akışını müsbet bir mecraya çevirmişti. Bugün çok azına şahit olduğumuz böyle sadakat numunelerinin çoğalmasını, Kur'ân, Allah ve Resûlullah namına istiyoruz. Böylece hadiselerin akışını değiştirecek, kafire aman vermeyecek olan imdad-ı îlahiye yetişecektir. Elverir ki, mü'minler sadakatlarında sabit, kaim ve daim olsunlar.

ALLAH YOLUNDA CİHAD

Yapılması icabeden her iş, alaka gösterilmeye başlanıldıktan bir müddet sonra, taravetini ve orijinalliğini kaybedip ülfet, ünsiyet ve alışkanlık nazarı altında cazibesini de yitirir.

Zaferlerin, muvaffakiyetlerin, ihtişamın sarhoşluğu ile zevk, safa ve tembelliğe dolmanın kötü sonuçları İslâm dünyası'nın her yerinde çok acı olarak yaşanmıştır. İslâm dünyası'nın sükutu, İslâm mütefekkirlerinin fikren ve kâlben ölmesi; muhteşem saraylar, devasa kubbeler ve revnekdar şadırvanların yükselmesi; rakkaseler, sazendeler ve cümbüşler ile gece-gündüz bitevi eğlenilmesi; sanat ve zevk uğruna işlenen cinayetlerledir.

Orta Asya'dan kalkıp Avrupa ve Afrika'ya akın akın giden kavimlerin gerisin geriye dönüşleri; bağlı oldukları ruhu terkedip, yağmacılık zihniyetine dönüşlerinin neticesidir.

Hazret-î Muhammed Efendimiz'in inkilâbının esasını teşkil eden "cihanları fethetme" duygusunun kaybedilmesi: Muvaffak olup, dünyanın krallığını elde ettiği zaman bile ızdıraplı günlerinden daha müreffeh yaşamama; dünyanın fena ve zevalini görüp nefsi ile benliğinin temayüllerine uymama; ahirete ait ümitler ve emeller ile Baki olan Allah'a müteveccih bir kâlble yaşama; kılıçların tehtidi, mızrakların tedhişi altında yaşayan, hanelerinin yıkılışını ve sevdiklerinin parçalanışını görmeye alışık insanların kâlb ve kafalarını tenvir etme; îman ruh ve tuuru ile birlik ve beraberlik, uhuvvet ve kardetlik ruhunu telkin etme cehdinin kaybedilmesidir.

İslâmî cihad şuuru sokaklarda başıboş gezip mücahede sevdasında bulunanların anlayışından çok daha başka bir şeydir. Kur'ân'ın telkin ve tavsiye ettiği cihad anlayışının, ne kadar farklı olduğunu anlayabilmek için Sahabi efendilerimiz ile, onların güneşi olan Allah Resûlü'nün hayatından numunelere bakmalıyız.

Cihad, bir barbarlık ifadesi olarak elde kılıç-mızrak, insanları tehdit edip, dehşet salan gaddarların veya saldırganların hareketleri demek değildir. Yağma, talan ve ganimet peşinde koşan, anlayışı kısır ve basit cemaatlerin hareketi de değildir. Bilâkis, İslâm'a dehalet edip Cennet'e gitmek isteyenlerin karşısına engel ve mania olan küfür yığınlarının önünü almak, onların da kâlplerine ve kafalarına îman şuuru vermek, Cennet'e koşmaya teşvik ederek,

gerekirse zorlamaktır.

Îman cemaati olan müslümanların davranış şekilleri Hazret-i Muhammed Efendimiz'in Mekke devrindeki davranış şeklinin aynısı olmadıkça, yapılacak mücahede ve mücadeleler faydasız olacaktır. Sık sık arzettiğim gibi, "Dar-ül Erkam mücadelesi" lâzımdır. Her haneyi İbn-i Erkam Hazretlerinin evi hâline getirip, orada, cemaate şuur vermek lazımdır. Tehdiş ve teröre maruz kalınsa bile, yılmadan, usanmadan, aceleciliğe düşmeden; vaad edilen doğuşun mukaddes fecrinde ötecek horozların müjdeci sesini beklemek lazımdır.

Zorbalar, toplum psikolojisini bilmeyen kimseler, müslümanları yanlış yollara sevkediyorlar. Muvaffakiyete, yeryüzünden gökyüzüne, oradan yıldızlara ve galaksilere hâkim olmaya götürecek yol, milleti kâlben birbirine bağlayan îman ruhu ve şuurunun gönüllere yerleştirilmesi, layetezelzel ve ayrılmaz mukimi hâline getirilmesi yoludur. Îman şuuru gönüllere yerleşmedikçe, bütün oluşumlar ve gelişmeler, geri tepmeye mahkumdur. Zorla, bütün dünyaya silahlarını terkettirseniz; nükleer üslerini, elektronik sistemlerini, uzay teknolojilerini ele geçirseniz; hepsine, zorla "islâm'ın emrine amadeyiz" dedirtseniz; bu, zafer olmayacaktır, islâm'a teveccüh, Allah'a dönüş olmayacaktır. Aksine böyle birşey, İslâm'a perde olacak, küfür sinecek, kadroların içini yiyecek, içten içe kemirip, onları işe yaramaz hale getirecektir.

Ebu Zerr Efendimiz'e: "Hangi amel daha faziletlidir?" diye sorunca: "Allah'a îman ve îmanını etrafa neşretmenin mâ'nâsını ifade eden, Allah yolunda cihad" cevabını alıyordu.[57]

Cihad, inanma, yaşama, beğenme ve sonra beğendiği şeyleri neşredip beğendirme hâlidir. İslamî adaba uymayan, sünnetlere karşı lakayd kalan, farzları tenbellik ve şuursuzlukla esneyerek yapan insanların İslâm adına yapacakları cihad ayn-ı cinayettir. Çünkü muhatapları "Namaz kılmak iyi bir şeyse niye esneyerek kılıyorsun? Buyur önce sen yaşa, ben arkandan gelirim." diyeceklerdir. Bütün insanlığın özlemini çektiği halde elde edemedikleri İslâm'ın o saf, sade ve fıtrî yaşantısına teşvik edici davetçiler yumuşak koltuklarında oturdukları, lüks ve ihtişam içinde yemek-içmek gibi fantazi zevklerle meşgul oldukları müddetçe muhatapları: "Sade ve fıtrî bir hayat tarzı olarak anlattığın İslâm'ı, buyur önce sen yaşa. Biz de arkandan geliriz" diyerek reddedeceklerdir.

Gökgürültüsü gibi haykırsanız; en süslü, yaldızlı laflarla anlatıp kendiniz yaşamasanız, İslâm'a kastetmiş olursunuz. Bu hâl, hakikatın anlaşılmasına perde germekten, insanlığın huzur ve saadet iklimini teneffüs etmesine mani olmaktan

başka birşeyin ifadesi olmayacaktır.

Allah Rasûlü cihanı fetheden, o bir avuç cemaatini yetiştiriken, O'nları kıvılcımlar saçan, nar-ı beyza kılıçlar hâline getiriyordu. Hiçbir taraflarında kir, pas,leke ve karanlık nokta bırakmıyordu. Her taraflarından nurlar saçıyorlar, nuranî tayflar neşrediyorlardı. O'nları görenler ışıklarına koşuyor, ateşlerinde yanıyor, şualarıyla yunup yıkanıyorlardı.

Birgün tam olgunlatmamış bir sahabi kanlar içinde huzura gelip: "Ya Resûlallah! Şunlara beddua et. Allah bunları kahretsin" deyince Efendimiz'in rengi değişti, kaşlarını çattı: "Sizden evvel, adam baştan aşağı testere ile doğanırdı da sebrederdi. Allah nurunu tamamlayacak ve siz yeryüzünde yürüyeceksiniz. Kimse size dokunamayacak. Kâlpler 'Bir' için atacak, gönüller 'Bir'e müteveccih olacaktır. Yeryüzünde sürur, sükûnet ve huzur hâkim olacak. Ama siz acele ediyorsunuz. Siz olgunlaşmadan bunların olmasını arzu ediyorsunuz."[58] dediler.

TESİRİN SIRRI RIZA-YI İLAHÎ'DEDİR:

Çok zaman Kur'ânî hakikaletlerin süslü, yaldızlı sözlerle anlatıldığını ama tesir etmediğini görüyoruz. Neden bir tesir icra etmiyor? Çünkü tesirin dayandığı esas, İslâm'ın yaşanması ve Allah'ın rızasına karib olmasıdır. Rıza söylenen sözün, yapılan hareketin ruhudur. Ruhsuz ceset ise bir başkasına hayat kazandıramaz.

Sabah namazını kılmayan gafil, mücahededen dem vuruyorsa onun mücahedesi milleti şeytanın yoluna sevketmektir.Böyle bir adamın cihadı Kur'ân'ın anlaşılmasına perde olmaktan ibarettir. Öyle gafillerin cihaddan ve tenevvürden dem vuruşlarını büyük müceddit şuna benzetiyor: "Rüyasında gördüğü bir rüyayı başkalarına anlatan uykudaki insan gibidir." Tenevvürü hayattan, halkı irşattan bahseden o gafiller, uykularının derinliklerinde, rüyada iken gördükleri hülyaları halka anlatıp irşad ettiğini zannetme gafleti içindedirler.

Cenâb-ı Hakk kâlbimize meknuz ve mahfuz îmanı gizlemiştir. Bu îman bize çok şey yaptırıp, çok şey kazandıracaktır. Ama biz o nar-ı beyzanın üzerindeki külleri sıyırıp atamadığımız için mutlak oluşa erememekteyiz. Efendimiz, Mukaddes doğuş'u, İslâm'ın hâkimiyetini beklerken, çileli ve ızdıraplı günler yaşıyordu. Kâbe'nin gölgesinde namaz kılarken başına işkembe konuyor; gezdiği sokaklarda üzerine küller, topraklar, taşlar atılıyordu. O ise seve seve bunlara katlanıyor, her cefaya rıza gösteriyor, ashabına numune olarak varoluşa

giden yolu gösteriyordu.

Hazret-i Fatma anlatıyor: "Ebu Talib'in vefatından sonra birgün sokaktan geçerken başına bir sepet toprak döktüler. Resûlullah'ın başı-gözü toprak içinde kaldı. Mukavemet edecek durumda değildi. Mukabele ettiği an, başına çöreklenecek, kılıçlarıyla üzerine çullanacaklardı..." Resûlullah evine çekildi. Küçücük bir çocuk olan Fatma'da O'nun mübarek başlarındaki toprakları tarakla temizlerken hüngür hüngür ağladı. "Hâmin yok, seni koruyan yok" dedi. Resûlallah ise: "Ağlama kızım. Allah beni kurtaracak, onları rüsvay edecek."[59] diyerek sabrediyordu. O'nu gören Ashab, O'nun yoluna ittiba etmiş, mecnunane bağlanmış, fütur getirmeden gittiği yoldan gitmişlerdi. Kurtuluşa, varoluşa giden yolun O'nun izinden geçtiğine inanıyorlardı.

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI ve MA'NÂSI:

Bazen küçücük hadiseler bile şok tesiri yapar, hissiyatı harekete geçirir, galeyana getirir. Öyle adımlar atar, fevrî hareketlerde bulunuruz ki, İslâm adına büyük cinayetler işlemiş oluruz. Yakın tarih bunun sayısız misalleriyle doludur. Meseleyi bütün canlılığı ile görebilmek ve asrımızda cereyan eden hadiseleri o şuurla takip edebilmek için, Hudeybiye antlaşması üzerinde duracağım.

Allah, Resûlü'nün işlerini, kâinatta cereyan eden maddî kanunla yürütüyor, sebeplere müracaat ettiriyordu. Her işini, mucize olarak yaptırmıyor; numune, ibret ve ders almamız için dünyevî kanunlara tâbi kılıyordu. Bizim geçmemiz gereken yollardan Resûlü'nü de geçiriyor, gönderdiği Resûl ile bize ders veriyor, karşınızdaki kuvvet büyükse, onlarla anlaşacaksınız diyordu.

Allah Resûlü ile beşyüz kadar Ashabı, hacc maksadıyla, Hudeybiye'ye gelmişlerdi. Yanlarında sadece basit birer kılıç vardı. Muharebe ve mücadele yapmayı düşünmemişlerdi. Müşrikler ise baştan aşağıya silahlı ve zırhlı vaziyette, bütün batarya imkanlarıyla ve kuvvetleriyle karşılarına dikildiler. Bu durumdaki müşrikler, hacc maksadıyla silahsız olarak Hudeybiye'ye gelen Peygamberimiz'e çok ağır bir anlaşma teklif ettiler.Sadece bir maddesi şöyleydi: "Müşriklerden müslümanların saflarına geçecek erkekler iade edilecek." Müslüman olmuş ve Resûlullah'a iltica etmiş her erkek kâfirlere iade edilecekti. Resûlullah: "Bu olmaz!" dedi. Kâfirlerin murahhası Süheyl ise: "Bu olmazsa anlaşma da olmaz. Kılıçlarımızla üzerinize geliriz" diyerek diretti. Allah Resûlü ısrar edince, Süheyl"de direnerek "Ben imza atmıyorum" dedi. Resûlullah çar-nacar maddeyi kabul etti. Tam anlaşmanın imzalanacağı an, Süheyl'in oğlu Cendel kanlar içinde ve ayağındaki zincirlerin şakırdısıyla kendini Allah Resulü'nün huzuruna attı. Onsekiz-yirmi yaşında müslüman

olmuştu. Babası tarafından zincire vurulup, her öğünde yemek yerine, sopa yemiş, Mekke'nin çilesini çekmişti: "Merhamet Ya Resûlallah!" dedi. Vücudundaki mızrak, zincir, kırbaç, sopa yaralarını gösterdi. Allah Resûlü: "Ahidname daha imzalanmamıştır. Ben bunu alıkoyacağım" deyince, Süheyl de: "Oğlumu alıkorsan ben de imza atmam buraya" dedi. Bunun üzerine Resûlullah: "Pekâla. Cendel git! Allah seni ve seninle beraber bütün mazlumları kurtaracak. İslâm'ın atisi için benim böyle hareket etmem lâzım" dedi. Ashab-ı Kiram'ın hepsi kılıçlarını yarıya kadar çektiler. "Ya Resûlallah! Olmaz bu"! dediler. Ömer o kadar galeyana gelmişti ki, Allah Resûlü ile şöyle muhavere etti:

-"Ya Resûlallah, Sen bize vadetmedin ki, Kâbe'yi ziyaret edeceğiz."

-"Ben Allah'ın dediğinden başkasını yapmam."

-"Ya Resûlallah, sen Allah'ın peygamberi değil misin?"

-"Allah'ın Peygamberiyim. Fakat ben Allah'ın dediğinden başka şey yapmam."

-"Ya Resulallah! Sen Allah'ın Peygamberi değil misin?"

-"Allah'ın Peygamberiyim, ama ben Allah'a isyan etmem."[60]

Bir genç müslüman olmuş. Yaraları, zincirleri ve ızdırabıyla Allah Resûlü'nün huzuruna gelmişti. O'nu takip edecekler de vardı. Hissiyatların galeyana geldiği bir andı. Ömer'in, Cendel'in geriye gönderilmesini kabul etmesi çok zordu. Allah'ın Resûlü Cendel'i geri çevirdi. Cendel yaralıydı. Kalkacak, yürüyecek dermanı da yoktu. Ama Resûlullah'ın emrine ittiba ediyordu.Sürüne sürüne ve acı içinde Mekke'ye doğru giderken de Resûlullah'a tebessümle bakıyor: "Sadece emrettiğin için gidiyorum Ya Resûlullah. Ama yine geleceğim" diyordu.

Allah Resûlü içinin parçalanmasına rağmen, İslâm'ın atisi ve teâlisi için yüreğine taş basıp Ebu Cendel'i geri çevirmişti. Biraz sonra, hacc için gelmiş ve ihrama girmiş olan Ashabına emir buyurdu. "Herkes kurbanını kessin, ihramdan çıksın." Mik'at hudutlarına girmişlerdi. Kâbe'yi ziyaret etmeleri gerekiyordu. Fakat mahsur kalmışlar, gidemiyorlardı. Ashab Resûlullah'ın ihramdan çıkma ve kurban kesme emrini dinlemedi. Resûlulah tekrar ferman etti: "Herkes ihramdan çıksın ve kurban kessin." Ashab dinlemedi. Çünkü o anda hissiyat hakimdi. Resûlullah belki vazgeçip bize ferman eder: "Yürüyün Kâbe'ye" der. Biz de gider Kâbe'yi putperestlerden temizleriz. Bu yolda ölür, Cendel ve emsali mü'minleri kurtarırız, şeklinde düşünüyorlardı. Resûlullah üçüncü defa emretmeye hazırlanırken Ezvac-ı Tahirat'ından Ümm-ü Seleme

yaklaştı: "Söyleme Ya Resûlallah! Söyleme. Dinlemezler Ya Resûlallah. Dinlemezler de Allah kahreder onları. Sen kurbanlarını kes,ihramdan çık. O'nlar ne yaparlarsa yapsınlar" dedi. Allah Resûlü yaşı sayısınca kurbanlarını kesti. Ashab-ı Kiram da kararın Allah'ın kararı olduğunu anladıkları an kurbanlarını kestiler.

Medine-i Münevvere'ye dönerlerken Fetih Suresi nazil oldu. Allah: "Habib-i Zişan'ım sana apaçık fetih ihsan ettik"[6] buyuruyordu. Peygamberimiz Ömer'i çağırıp sureyi okuduğu zaman Ömer: "Fetih neresinde bunun Ya Resûlallah? Şu müzmehil dönüş fetih midir, Ya Resûlallah? dedi. Fakat bir-iki sene gibi kısa bir zaman sonra Mekke'den gelip dehalet edenlerin o zamana kadar ki müslümanlardan daha çok olması, Ömer'i derin bir nedamete boğdu. Yüzlerce kurban kesti. Köleler azad etti. Ağladı, sızladı, Allah Resûlü'ne karşı muhalefetine affını istedi.

İslâm Allah Resûlü'nün ferman ettiği gibi mutlak fütühatı buldu. Ebu Cendel, Kızıldeniz'in kenarında Zümirre mıntıkasındaki yeri tuttu. Bütün mücahitler oraya gelip bir cemaat hâlinde isbat-ı vücud ettiler. Allah Resûlü'nün, sakalsız, bıyıksız bu genç cemaati, o devrin Nesl-i Cedid'iydiler. Küfrün temsilcisi babalarına isyan etmişler, annelerinden kaçmışlar, kardeşlerinden ayrılmışlardı. Hayatın kendilerine güldüğü çağlarda, dünyanın ve gençliğin cazibelerine küsmüşlerdi. Zevk ve safa çağlarında, seve seve izdırap ve çile gömleğini giymişlerdi.

Bu genç müslümanlar müşrikleri tehdit etmeye başlayınca, müşrikler Resûlullah'a müracaat ederek, "Al şunları Medine'ye. Bizi kurtar, Ya Muhammed?" dediler. Resûllullah'ın gençler ordusu Medine'ye geldiği zaman Hudeybiye'de Resûlullah'ın ilk emrinde kurban kesmeyen müslümanlar teessür ve hicabla başlarını eğdiler, nedametle Allah'a istiğfar ettiler.[62]

Bir miktar tuurumuz, ölmemiş kâlbimiz, işleyen letaifimiz varsa Devr-i saadet tablolarında, kıyamete kadar cereyan edecek, bütün hadiseleri ana hatları ve nirengi noktalarıyla müşahede edebiliriz. Biz de sinirlerimizi geren, Kur'ân'a isyan edecek hâle getiren hadiselere şahit olduğumuzda, o hadiseleri metanet ve soğukkanlılıkla karşılamalıyız. Asıl meselenin îman kâlplere yerleşmesi olduğunu düşünerek, gerçek cihadın iman ve sabır telkini olduğunu hatırlamalıyız. Kılıç ile cihadın ikinci, üçüncü derecede bir cihad vasfına haiz olduğunu idrâk ederek, mücahede ve mücadele etmeliyiz.

MEYVE VEREN AMELLER

Bir hadis-i şeriflerinde peygamberimiz şöyle buyuruyorlar: "Her ölenin, amel defteri kapanır. Ancak uyanık bir gözle, hüşyâr bir kâlple İslâm'a tehacüm eden düşmanlara karşı İslâm'ın bekçisi olanlar müstesnadır." Tahkiki îman kâlplere yerleşmesi vazifesini yüklenip uyanık bir dimağ ve hüşyâr bir kalple bu vazifeyi eda edenler, insanların şiddetle muhtaç oldukları îman ve İslâm'ın bekçiliğini yapanlar müstesnadır. Onların amelleri çekirdekler gibi, mevsimi gelince nemalanır, meyveye durur. Kendileri ölür giderler ama amelleri bitmez. Cihadları neticesinde geride bıraktıkları îman anlayış ve şuuru ile hayırlı amellerini devam ettirirler.

Efendimiz'in, muhteşem cihadının meyvelerinin nemalarını görmek istiyorsanız, hayalinizde, yeryüzüne bir mescid nazarıyla bakınız. Milyonlarca müslümanın, dünyanın kâlbi Kâbe'ye müteveccih saflar hâlinde yönelişlerine bakın. Birbiri ardınca çırpınan dalgalar misali rükûlarını ve secdelerini müşahede edin. Tekbirlerle, ezanlarla ses verişlerini, dua dua yalvarışlarını, münacatlarını, salavatlarını, hutbelerini duymaya çalışın. Gidin Beytullah'a müteveccih, Allah'a müteveccih, O'nun rızasını talep eden saf gönüllere, duru kâlplere bakın. Hazret-i Muhammed (asm)'ı anarken bütün letâitleriyle ürperip tir tir titreyen mücahitlerin nar-ı beyza simalarını görün. İşte bunlar, O'nun muhteşem cihadının meyveleridir. Evet kabir azabından emin olanlar, uyanık kâlpleri ve hüşyar gözleriyle halkın içinde fitneleri gözleyip onlara karşı tahşidat yapıp karşı koyanlardır.

Ahirette hiç ummadığımız bir zamanda meyve vermiş şekilleriyle karşımıza çıkacak ameller vardır. Kabir azabının veya Cehennem ateşlerinin tahacümü anında birdenbire "Durun! Küfr-ü mutlâkın kâlplere girmemesi için tedbirler arayan, küfrün hücum yollarını kollayan; bir nöbetçi gibi göz yummadan bekleyen bu mücahide azap vermeyin!" diyen, tecessüm etmiş amelleriniz olacaktır. Îman şuurunuz ve anlayışınız ile bu mevzudaki gayretleriniz, böyle meyveler verecek, sizi Cehennem'in ateşlerinden ve kabir azabından koruyacaktır.

Allah Resûlü, buna işaret buyurarak, "İki göz ateşi görmez. Dünyada da ateşi görmez ahirette de... Cehennem ateşinden masun kaldıkları gibi, dünyada da küfrün, delâletin, mülhidin saldırılarından mahfuz ve masun kalır. Birisi, Allah korkusundan ağlayan göz, ikincisi, mütemadiyen, belâ ve musibetlerin îmana çarpacağı yerleri gözetleyip hüşyâr bir kâlple kendisini siper yapan insanın gözüdür. Bu iki göz ve bu iki gözün sahibi Cehennem'i görmez."[63]

Allah korkusu ile gece karanlığında seccadenize döktüğünüz inci tanesi gibi

gözyaşları; ebedi sermayeniz olarak, bilmediğiniz bir şekil ve keyfiyette, azabın tehtidi altında bulunduğunuz Mahkeme-i Kübra'da Allah'ın emriyle kurtarıcınız olarak arz-ı endam edecektir.

Hayalen Mahkeme-i kübra'ya gidiniz. Cehennem'in tehtidini, azap meleklerinin verdiği korkuyu hatırlayınız. Hesabınızın kesildiği, hükmünüzün verildiği ve azap meleklerinin sizi derdest ettiği bir anda, birden, bir meleğin elindeki kapla bir kaç damla gözyaşını getirdiğini düşününüz. Size: "Bir zerresi güneşleri söndürecek keyfiyetteki bu suyu Cehennem'in ateşleri üzerine dök. Bu onları söndürecek ve seni ateşten emin kılacaktır" dediğini hayal ediniz.

Siz burada iki damla gözyaşı dökerseniz ama o damlalar aherette öyle meyveler verir ki, Cehennem'in ateşini bile tesirsiz kılar. Siz hüşyâr bir kâble ve uyanık bir gözle İslâm'a ve îmana saldıranlar karşısında nöbet beklerseniz; Cenâb-ı Hakk sizi orada himaye ve siyanet edecektir. Siz burada İslamiyet'i ve müslümanları himaye edip kolladığınız için, Cenâb-ı Hakk da Rahmet'i ile sizi orada himaye edecektir.

ZAMAN ÎMAN KURTARMA ZAMANIDIR

Asrımızın başlarında, İstanbul'daki büyük bir veli, müceddid namzedi büyük zata: "Efendi gel şöyle birisine intisab et. Bir hilâfet al. Zamanın imam-ı Rabbani'si olursun" deyince O hüşyâr kâlpli zat "İmam-ı Rabbini'lik değil Ebu Bekir'lik bile verilse insanlığın îmanına hizmet edemedikten sonra ne ehemmiyet ifade eder!" cevabını verir.

Bugün îman kurtarmaya ihtiyaç vardır. Hüşyâr bir kâlble tahkiki imanı elde etmek, yaşamak ve bütün gönüllere nakşetmek zamanıdır. Efendimiz ve Ashab-ı Güzin'i alayiş, gösteriş, zevk, cezbe ve keramet gibi şeylerden tecerrüt etmişlerdir. Sadece, Kur'ân hakîkatlerini yaşamaya ve yaşatmaya çalışmışlardır. Allah, Kur'ân hakîkatleri uğrunda mücadele edenleri; mallarını, canlarını, herşeylerini O'nun yoluna vakfedenleri; böyle bir hayatın çilelerine katlananları; ataletle oturanların, hazlarla, cezbelerle, kerametlerle meşgul olanların üzerine ecr-i azimle üstün kılmıştır.

Ebu Hureyre anlatıyor: "Dedim ki, 'Ya Resûlallah, bana cihaddan daha faziletli bir amel gösterir misin? Cihad olmadığı zaman onu işleyeyim de mücahid-i izamın sevabına mazhar olayım.' Bana: 'Siz onu yapmaya kâdir olamazsınız. Çünkü cihadın, mücadele ve mücahedenin dengi amel yoktur.' buyurdular. Tekrar ettim. O'da: 'Kâdir olamazsınız' cevabını verdi. 'Hiç mi buna yaklaşır şey yok?' deyince: 'Mescide kapanırsın, herşeyden tecerrüd

edersin. Gece-gündüz kendini oruca, namaza verirsin. İşte o zaman, cihad zamanında mücahede eden müslüman seviyesine ulaşırsın' buyurdular."[64]

Oturduğu yerde îmandan ve İslâmiyet'ten dem vuran müslüman, Allah yolunda canıyla, malıyla mücadele edenlerle; dünya zevkini nefislerine haram kılanlarla; sıcak döşekte yatma zevkini terkedenlerle; zindan zindan dolaştırılıp hapsedilenlerle; İslâm için ızdırab ve çile çekenlerle bir olmaz. İsterse kerametler göstersin, havada tayaran etsin, Cennet ve Cehennem manzaraları göstersin... Dünyevî imkânlara, makamlara, mansıplara, mal ve mülklere sahip olduğu haldâ hepsine bir tekme vurup Allah yolunda harcayan; tahkiki îmanın kalplere yerleşmesi için canıyla, malıyla mücadele eden; bu uğurda ızdırab ve çilelere kutlanan insan, elbette oturup kendi işi gücüyle uğraşıp kâlbi, ruhu ve bedeni hazlarla, meşgul olan müslümanlardan kat kat efdaldir, makbuldür.

HUZUR DÜNYASINI BULANLAR

Kur'ân: "Allah'a ortak koşanlar nasıl sizinle topyekün savaşıyorlarsa, siz de onlarla topyekün savaşın"[65] buyuruyor. Hazret-i Muhammed Efendimiz'in müşriklerle savaşıp onları öldürmesi bedenen ve fikren olmuştur. Resûl-ü Ekrem daha Mekke devrinde müşriklerin kâlplerine dinamit koymuş, kendi benliklerinde ve evlerinde inkilâblar, infilâklar, inşikaklar meydana getirmişti. Müşrikler, kendi kendileriyle, aileleri ve çocuklarıyla çatışarak, huzursuzluğa düşmüşlerdi. Fakat gelecek nesillerinin, evlatlarının, torunlarının haneleri ve gönülleri huzurla dolacaktı. Topyekün bütün haneler ve insanlar huzur iklimini teneffüs edeceklerdi.

Ebu Cehil haykırıyor, gürlüyor ve Allah Resûlü'nün başına bela kesilmek istiyordu. Mekke fethine kadar kendisi gibi Resûl-ü Zişan'ın baş düşmanı olan oğlu İkrime'nin, Yermük kahramanı olarak tarihin şeref sayfalarına kaydedileceğinin farkında değildi. Mücahide gelininin evinde İslâm için mersiyeler okunacağının "Resûlullah'ın yolunda bir İkrime değil, binlerce İkrime feda olsun" denileceğinden habersizdi.

Ebu Süfyan da gürlüyor, haykırıyordu. İleride Anbas kahramanı olacak bir çocuğu evinde beslediğinden habersizdi.Kızı müslüman olmuş, Allah Resûlü'nün nikahı ve çatısı altında yaşıyordu. Bunlar Ebu Süfyan'ı incitse bile kızının yaşadığı o evde yepyeni, ter-ü taze bir huzur iklimi yaşanıyordu. O hanedeki huzur yakında bütün cihana yayılacak, bütün haneleri kaplayacaktı. İstemeseler de, kendileri kazanamasalar da, çocukları ve torunları insanlığa huzur verecek şecerelerin çekirdekleri olma şerefini kazanacaklardı ve kazandılar da.

Allah Resûlü, ilk zamanlar mücadele ve mücahedesini doğrudan doğruya küfre tevcih buyurmuşlardı. Küfürle mücadele ediyor; Îmanı arayan, İslâm'a hasret olan, Kur'ân'a susamış dudaklara âb-ı hayat sunuyordu. Kur'ân'ın feyzine hasret kâlbler ise cansız ve camid putlara bakıyor. "Bunlardan hayır yok" diyerek evlerine dönüyorlardı. Böylelerinden olan Osman bin Maz'un'u müsait bulan Hazret-i Ebubekir bir fırsatını bulup yaklaştı. Resûlullah'ın teşriflerini haber verdi: "Aradığın adam Muhammed-ül Emin'dir" dedi. Osman bin Maz'un'u hemen Resûlullah'ın huzuruna koştu, ab-ı hayat çeşmesinden kana kana içti, aradığı huzuru buldu.[64]

Hazret-i Sa'd bin Zeyd de Saadet iklimini arayanlardandı. O'nun da müsait bir anını yakalayan Hazret-i Ebu Bekir yanına sokuldu. "Baban sana daima tevhidden ve nübüvvetten bahsederdi. Fakat nübüvvetten beş sene evvel ölüp gitti. Bugünü göremiyeceği için üzülüyor, yanıp yakılıyordu.Babanın yanan yüreğine su dökmek, O'nun arzularını yerine getirmek istemez misin? Gel seni bir eve götüreyim" dedi. Hz. Ömer'in amcazadesi ve damadı olan Sa'd bin Zeyd babasından çok şey duymuş ve görmüştü. Hemen Allah Resûlü'ne koştu, yanan gönlünü, tutuşan yüreğini O'nun huzur atmosferinde teskin etti, selâmete erdi. Allah Resûlü'nün uğrunda acıyı, kederi, ölümü, ızdırabı duymayacak hâle geldi. Hayatının sonuna kadar öylece yaşadı. Cennet'le müjdelenen on kitiden biri oldu.[67]

Ve Ebu Zer. Kardeşi sözden,laftan anlar bir şairdi. Mekke'ye gelip Resûlullah'ı dinleyince kendinden geçmişti. Koşarcasına Ebu Zer'e gidip "Sen putları beğenmiyor, onlara tapmıyorsun. Mekke'de senin beklediğin, düşündüğün gibi bir adam buldum. Delâlet edip, seni götüreyim mi? deyince Ebu Zer "Allah aşkına hemen götür" dedi. Birlikte gittiler. Resûl-ü Ekrem'i dinledi. Allah ve Resûlü'nün aşkıyla yanıp, tutuşup dünyaya lâyık olduğu tekmeyi attı: "Bundan böyle benim için yoksun"dedi.[68]

Hasretle arayanlar, susayıp, yananlar, susuzluklarını giderip, ateşlerini söndürecekleri iksiri O'nda buluyor. "Yandıkça yandım, bir su ver. Kandıkça kandım bir su ver." diyorlardı.

RESÛLULLAH'IN KERVANINA İLTİHAK EDENLER

Dünya iyi-kötü herkesin imtihana tâbi tutulduğu bir meydandır. Vereceği hesabın korkusu ve endişesiyle yaşayıp günahlarından arınarak, tertemiz kalanların Allah'ın huzuruna gitmeye, Cennet ve Cemalullah'ı görmeye hazırlanacakları bir meşherdir.

Cenâb-ı Hakk bizlerden şükür meyvesini almak ve Rızası'nın ulvî ifadesi olarak Cennet'ine koymak için şu imtihan yurduna göndermiştir. Burada okuma, öğrenme, imtihan sancıları çekme; hesabın,mizanın ve kabir aleminin endişeleriyle yaşama; ahirete intikal öncesi defteri temiz kapamak için muhasebeyle meşgul olma; Rahman ve Rahim olan Allah'ın huzuruna böylece hesapla ve düsturla gitme. Bu hâller düşmemek, kirlenmemek hata yapmamak ve günah işlememek demek değildir. Günahı ve hatayı biliş, acısını ve ızdırabını duyuş demektir. Hergün tatlı bir korku ve endişeyle yatıp-kalkmak demektir. İnsan Allah'tan korkup,kendinden endişe ederek yaşadığı müddetçe tatlı bir huzurla yaşar. Tıpkı şimşekler ve gök gürültüleri ardından sökün eden rahmet damlalarıyla gelen huzur, sükûn ve bereket gibi.

Resûl-ü Ekrem, o mübarek günahsızlar ordusunu yetiştirirken bizim maruz kaldığımız belâların bin mislini çekti ve onlara katlandı. Defalarca başı yarıldı, ayakları parçalandı, üzerine topraklar saçıldı, işkembeler konuldu. Kendisine inananlar hiçbir devirde görülmemiş işkencelere, eziyetlere eza ve cefalara uğratıldı. Sonunda zulmet bulutları dağıldı, rahmet tebessüm etti.. gökyüzü ve yıldızlar pırıl pırıl tebessümler yağdırmaya başladı.. sular çağıldadı, etraf gülşene, lalezâra döndü. Yirminci asrın insanı da böyle bir imtihana tâbi tutulmuttur. Ya dayanacak, neticede gül devrini görecek, ya da dünyada hicran ve hasretle ukbada ise muhrumiyet ve mücazatla, yatayacak.

Bi'setin yedinci senesi. Resûl-ü Ekrem ve O'na inananlara karşı korkunç bir boykot ilan edildi. Haşim oğullarından kız alınıp- verilmeyecek; çarşıda, pazarda, ticaret yapılmayacak; panayırlardan istifade ettirilmeyecek; çarşıda, sokakta gezinmelerine müsaade edilmeyecekti... Bu hususları muhtevi, bir avuç müslümanın üzerine hücum edip, köklerini kazımanın ma’nâsı olan bir metin kudsileştirilip, Kâbe'nin duvarına asılmıştı. Bunu yazan Mansur İbni İkrime'nin ise kolu kurumuş, mefluç hale gelmişti. Ama hadise çok ağırdı, müslümanlar fevkalade sıkıntı çekiyorlardı.

Boykot tam üç sene sürdü. İzdivaç yok; gökte yağmur, yerde nebat yok; alışveriş yok, yardım yok, yiyecek yok, ilaç yok... Müslümanlar sabır ve metanetle güneşin doğacağı Peygamber'in "Meta nasrullah.- Yardım ne zaman Ya Rabbim?" diyeceği; Allah'ın "Ela inne nasrullahi karib.- işte şimdi yardım."[69] diyeceği anı bekliyorlardı.

Müslümanlara el altından yardım edenler ise, müşrikler tarafından zincire vuruluyor, eziyete maruz bırakıyorlardı. Onlardan biri Hişam'dı. Yardımının mükâfatını görmüş, müşrik iken hidayete erdirilmiş, îmanla şereflenmiştir.

Hayatını, Resûlullah'ın bayrağı altında yetmiş parça olarak şehadetle hitama erdirmişti. Bir diğeri de Ebu Süfyan'dı. O'da ahir ömründe îman ve Kur'ân nuruyla tenevvür ederek İslâm halkası içine girmiştir.

O günlerin manzarası çok hazindi. Kediler, koyunlar, keçiler açlıktan birbirini yiyecek hâle gelmiş, bağırışıyorlardı. Mahrumiyet, sıkıntı, açlık, hastalık ve türlü musibetlerle boğuşan müslümanların yüzüne hiç kimse bakmıyordu.Ama bıyığı henüz terlemiş Mekke'li gençler babaları gibi yapmıyorlardı.Mus'ab'lar, Habbab'lar, Süheyl bin Rumi'ler ve daha niceleri... Babalarının evlerindeki yumuşak döşeklerini bırakıyor birkaç küçük eşyayı omuzluyor, Mekke'nin sokaklarında Resûlullah'a doğru koşuyorlardı. Bir müşrik, Sa'b-i Ebi Talib onlarla karşılaşınca, alık alık yüzlerine bakıyor "Nereye?" deyince de "Resûlullah'ın bulunduğu hapishaneye. Peygamber nerede, biz de oradayız" cevabını alıyordu.Her gece bir genç yatağını omuzlayıp: "Resûlullah nerede, ben de oradayım" diyor.Ölümün, acının, ızdırabın hükümferma olduğu, sokaklarında yavruların ve hayvanların bağırıştığı mahrumiyet bölgesine gidiyordu.

Allah çok merhametli idi. Ama İslam'ı omuzlamaya namzet kimseler o yükü taşıyabilecekler miydi? Yoksa tepetakla devrilecek kimseler miydi? İmtihanı verip, kendilerini isbat etmeleri, acı ve ızdırap yüklü imtihanlara katlanmaları gerekiyordu. Nihayet Cibril-i Emin, Resûl-ü Ekrem'e haber verdi: "Ya Muhammed, onlara söyle ki "Bismikellahümme- Allah'ım senin adınla" kelimesinden başka o namedeki yazılanları güveler yedi. Bunu haber ver" dedi.

"Elâ inne nasrallahi karib- İyi bilin ki, Allah'ın yardımı yakındır"[70] âyeti ızdırapların ve çilelerin ufkunda ulviyetle tecelli etti. Gittiler, o nameye baktılar. Allah'ın adından başka her tarafını güveler yemişti. Cenâb-ı Hakk onun hükümsüzlüğünü bizzat ilan etmiş, müslümanlar da muhasaradan kurtulmuşlardı. İmtihan çilesinin zevali, muvaffakiyet lezzetine inkilâb etmiş. Allah'ın rızasını kazanma, Resûlullah'ın makbulü olma sevinci ve saadetine kavuşmuşlardı.(7

Bulutlu günün kasveti gibi, ızdırap ve çileyle gelen kasvet de neticede yağmurla gelen rahmet ve tatlılık gibi güzelliklere, huzura kalbolur. Bu keyfiyeti idrak edemeyen ve hissedemeyen insan aslî duygularını kaybetmiş demektir. Ümmet-i Muhammed'in huzuru ve İslâm Dünyası'nın kurtuluşu için ızdırap çekmenin lüzumuna inanmayan insan, İslamî hüviyetten uzak demektir. Allah'ın huzuruna gelip, secde etmenin ulviyetini idrak eden mü'minler yeni bir oluş ve doğuşun nüveleridir. Varlarını, yoklarını omuzlayıp Resûlullah'ın

bulunduğu ufka gidenlere alem gülse bile, O'nlar Hazret-i Muhammed'i tanıdıkları için "Arkadaş göç var, Resûlullah'ın kervanına iltihak var. Ebed yolculuğu, Allah'a gidiş var" diyerek omuzlarındaki yükle koşarcasına gideceklerdir.

Bugün de gençliklerinin en heyecanlı devrelerinde, dünyanın binbir cazibesi ve nefsanî anaforların itiş-çekişlerine rağmen üniversite koridorlarındaki, lise çağlarındaki yüzlerce, binlerce gencin eşyalarını omuzlayıp Resûlullah'ın olduğu çile, ızdırap ve mahrumiyet semtine gittiklerini görüyoruz. Sessiz, sakin ama vakur ve emin adımlarla yürüyen Mus'ab'lar ordusunun, Habbab'lar ordusunun yeniden teşekkül ettiğini müşahede ediyoruz.

SAADETİ ARAYAN İNSAN

Her canlı neş'et ediyor, gelişiyor, büyüyor, kemale eriyor ve ölüp, dağılıp gidiyor. Hiçbirşey kararında ve sabit kalmıyor. Hadiselerdeki rengarenk oluş, akıp giden sular gibi çağlayarak bir meçhulden, diğer bir meçhule gidiyor. Baş döndürücü geliş-gidişlerin karşısında hayret ve dehşete düşen insan, hadiselerin ma'nâsını soruyor: "Herşeyin bozulup, fenaya gitmesi karşısında dağidar olan kâlbime derman olacak bir çare var mı? Bir canavar gibi ağzını açmış bekleyen mezarın dehşetinden beni ve sevdiklerimi kurtaracak bir çare var mı?."

Ebed için, Allah'a ayine olmak için yaratılan insanın aradığı çare; Allah'a îman ederek itminan ve huzura kavuşmaktır. Allah'a îman neticesinde, ağzını açmış bizi bekleyen kabir, Cennet'e giden yolun kapısı hüviyetini kazanır, vahşet yuvası olmaktan çıkar. Gül goncası hayatların solması, ölmeler, dağılmalar ve bozulmalar ancak Allah'a îmanla tahammül edilir duruma gelir. Allah'a ve ahirete inanmayan insanlar hayatlarının baharında iken tedirgin, bedbin ve karamsar hâle gelirler. Allah'a ve kabrin ötesindeki aleme îman ile itminanın kâlbe oturması, bütün elemleri lezzetlere kalbederek huzur ve saadete tebdil eder. Bütün acılar diner. Cehennemî hayat, hadsiz zevk ve lezzetleri içindeki hayatına çevrilir. Herkes mest ve sermest hâle gelir.

İnsanlık için çalışan, kâlb ve vicdan taşıyan herkesin en büyük emeli; yok olmayı yeniden varlığa, ihtiyarlığı yeniden gençliğe, solmayı yeniden teravete çevirmektir. Bunun çaresi ise, Allah'a îman ve hayatını O'nun rızasına göre tanzim etmektir. Herşeyin hızla akıp fena bulduğu bu alemde ancak Allah'ın rızası için sarfedilen şeyler beka kazanacak ve yokluktan kurtulacaktır.

İster istemez, birgün solacak, fenaya gideceksin. Allah'ın yolundan git ki,

yokluğa mahkum olmaktan kurtul, yeniden var olma yoluna gir. Toprağa düşüp, çürüdüğün anda amellerinle, Şecere-i Tuba gibi semere ver, fani olan herşeyini bakileştir. Bunun tek çaresi Allah'a îman ile O'nun yolunda bitmek, tükenmek, yok olmaktır.

Beşerin gecesini gündüze çeviren, karanlıkları aydınlatıp, kabirleri tenevvür ettiren, kabrin arkasını, bir bahar bahçesi gibi önümüze seren, güneşlerden daha parlak nurlar saçan Hazret-i Muhammed Efendimiz, yokluğa düşmeme, ebedlere kadar var olma yolunda kendine ait herşeyi, her varlığı feda etmiş ve Âlem-i fenada Âlem-i bekayı kazanma yollarını göstermiştir. O Allah'a karşı mahviyeti ve kulluğu ile bir çekirdek gibi toprağa düşmüş çürümüş, ama Tuba-i Cennet gibi dal salan, tohum saçan, İslâm ağacının çekirdeği olmuştur.

Efendimizden aldığı dersi en güzel şekliyle idrak edip kurbiyetini ve büyüklüğünü isbat eden Sıddık-ı Ekber varını-yoğunu O'nun yolunda sarfetmiştir. Elindekini, avucundakini Allah için sarfedip, bakî semereler elde etmiş, Allah'ın nazarında çok şeyler kazanmıştır.

Resûlullah'ın mescidinde, Mekke'nin en soylu ve zenginlerinden olan Ebu Bekir'i, sırtındaki bir yamalı aba ile otururken görürüz. Abasının önünü, yırtık yerlerini sedir ağacının dikenleriyle tutturmuş, eliyle yırtık yerleri ve vücudunun mahrem yerlerini kapatmaya çalışıyordu. O anda Cibril-i Emin nazil oldu. Resûl-ü Ekrem'e "Sıddık-ı Ekber'e Allah'ın selamı var. Sor, abasını neden sedir ağacının dikenleriyle tutturmuş?" dedi. Allah Resûlü, herşeyini Allah için harcamış, Hicrette sarfetmiş, Mekke'de terketmiş, Medine'de İslam'ın i'lâsı için feda etmiş olan Ebu Bekir'in giyecek birşeyi kalmadığını, kilim gibi bir şeyi aba gibi sırtına geçirdiğini, onun da yırtıklarını sedir ağacının dikenleri ile tutturduğunu biliyordu.

Allah'tan selâm gelen insanın durumunu, saadetini, sevincini siz ölçmeye çalışın. Allah için verdiği şeyler ile kazandıklarının ne kadar farklı ve kıyas edilmeyecek kadar büyük olduğunu düşünün. Er-geç elinden çıkıp gidecek şeylerin hiçbir zaman eksilmeyecek hazineler hâlinde ve Allah'ın selâmıyla iadesini hayal edin.

Allah Resûlü: "Allah'ın selâmı var sana ya Eba Bekir!" dedi. Allah, Ebu Bekir'e selâm ediyor: "Habibim sor O'na. De ki, Ben O'nun kulluğundan razıyım. O'da Benim Mevlalığımdan, Rabb olduğumdan razı mıdır?". Ebu Bekir bu sözleri duyar duymaz: "Ben kimim ki, Mevlâm'dan razı olmayayım? Ben kim oluyorum ki, Allah'ın benim için Rabb olduğuna rıza göstermeyeyim!? Benim için taktir ettiği şeyleri hoşnutlukla karşılamayayım!?[72]

Herşey er-geç elimizden çıkacak. Biz onları terk etmesek de onlar bizi terkedecek. Basiretimiz, idrak ve iz'anımız varsa, Allah Resûlü'nün sadık dostu gibi varımızı yoğumuzu Allah yolunda sarfedip O'nun rızasını kazanmalıyız ki, ötelerin ötesindeki, veraların verasındaki meknuz nimetleri hazır bulalım. Ahiretteki, sonsuz ihsanlardan, uhrevî keyfiyetleriyle istifade edelim. Cenab-ı Hakk dağîdar olmuş kâlplerimiz ve münkesir ruhlarımızla kendisine müteveccih olmaya, fani şeylerimizi bakiye müteveccih kılmaya bizleri muvaffak etsin. Amin!..

Biz, dünyayı en büyük maksat ve gaye-i hayat yapmakla aldandık. Nazarlarımızı üzerlerine dikip, sahip çıktığımızı, temellük ettiğimizi sandığımız herşeyimizi kaybettik. Bizimdir dediğimiz dünya elimizden çıktı, en büyük nimet olan ahiretimizi de kaybettik.Bütün insanlığın nazarında, iftihar ettiğimiz ecdadımızın nazarında, muhteşem mabetlerimiz karşısında rezil, rüsvay ve perişan olduk. İçine düşdüğümüz bu Cehennemî perişaniyet ve sükuttan kurtulup, Âlây-ı illiyine çıkmanın yolu: Malın mülkün, herşeyin Allah'a ait olduğunu bilmek, O'nun adına ve namına tasarrufta bulunmaktadır. Hayatımızın her dakikasını, bütün ruhî hazlarımızı, kalbimizin her atışını, terimizin her damlasını Allah'ın emrine amade etmektir. Böylece fena ve zeval dalgaları içinde sürüklenip giderken, herşeyimize beka rengini ve keyfiyetini vermek; ümide, saadete ve huzura kavuşmak mümkün olacaktır. Rabbimiz, Peygamber ashabını ve şerefli ecdadımızı, payidar ettiği gibi- bu esaslara uymakla- bizleri de payidar etsin Amin...

ALLAH'IN MA'RİFETİNE İHTİYAÇ

İnsanlar ve cemiyetler tedricî olarak büyüdüğü gibi, düşünce ve fikirleri de elde ettikleri malumatlarla tedricî olarak gelişir. Biraz öğrenilir, sonra biraz daha öğrenilir, adım adım merhale katedilir.

Cemaatlerin hep aynı seviyede kalmaları, hep aynı şeyleri okuyup aynı şeyleri dinleyerek malumatta, fikirde, tahlil ve terkipte bir adım ileriye gidememeleri, Allah indinde ve Resûlullah nazarında makbul bir durum değildir.

Her duyuşumuz, her bilişimiz, her sezişimiz bizi, adım adım ileriye götürmüyor, fikren ve kâlben inkişafımıza vesile olmuyorsa; hâlâ katı bir kâlbimiz ve neşv ü nemâ bulmayan duygularımız varsa; okuduğumuz ve işittiğimiz şeylerin bize fayda vermediğine inanabiliriz.

Camiye gelip vaizin rahle-i tedrisinde diz çöken, Kur'ân'dan lemean eden hakîkatları okuyup, okutmayla meşgul olan cemaat, geçen zamanla mütenasip, okudukları ve duydukları şeyleri aile muhitlerine, çocuklarına ve yakınlarına hâlleri ve dilleriyle anlatabilecek duruma gelmişlerse; okuyup, duydukları şeyler fayda etmiş ve mesafe katedilmiş demektir. Hâlâ başkalarının heyecanlarını yaşıyorlar ve kendi içlerinde meydana gelen heyecanlarla çoşup taşmıyorlarsa; okudukları cilt cilt kitaplar ve dinledikleri va'z u nasihatlar hiçbirşey ifade etmemiş ve hiç bir fayda temin etmemiş demektir.

Biz devamlı olarak hamleler, sıçrayışlar ve tarfeler içinde bulunmaya mecburuz. Hayat mütemadî hamleler ve sıçrayışlar ile ma'nâsını bulur.

Allah, kâinatı yaşanılır hâle getirdikten sonra hayatı ihsan etti. Bidayette kâinat, atomların infilakı, birbiri içine girmesi, dağılması, tahlil ve terkiplerle kaynaşmasından ibaretti. Neticede, Cenâb-ı Hakk insanın ve diğer canlıların yaşamalarına müsait mekanı hazırlayıp hayatı verdi.

Demek ki, insanın da bidayetteki tarfelere, sıçrayışlara riayet etmesi lazımdır. Bir insanın hayatında hamleler ve sıçrayışlarla merhale katetmesi yoksa, dinlediği, duyduğu, okuduğu ve gördüğü şeyler faydasız gelip-gitmiş demektir.

Tedrisat ile va'z u nasihatte faydalı yol, kafirin küfrünün anlatılması veya hamasî şeylerle ani ve geçici heyecanlar uyandırmak değildir. Geceleri gündüz

gibi aydınlatan.. kâinatın sırlarını kavrayacak, gece-gündüz çalışan bir dimağa sahip kılan.. Hiçbir hâdiseyi kaçırmadan, herşeyi yakalayıp zaman ve mekân üstü buudlara ulaşılmasını sağlayan.. İşitilen duyulan ve görülen şeyleri bir araya getirip sentez ve terkiplere ulaştıran.. En mühimi, Allah indinde makbul olan neticeyi kazandıran ilmi ve irfanı vermektir. Verilen malumatlar, eğer bu muhasalayı sağlamıyorsa, herhangi bir değer ve kıymeti yoktur.

Ben, cemaatimin kâlb ve kafalarını aktüalitenin basitliklerinden uzak bildiğim için, hamasî beyan ve tavırlardan kaçıyor; dinsize, masona, komüniste saldırmakla uğraşmıyorum. Îmanı ve İslâm'ı kavrama, yaşama ve yaşatma şuurunun en ulvî gayeleri olduğuna inandığım cemaatime, kâinat sahifelerindeki fikrî gezintiler ve mütalaalar ile Cenâb-ı Hakk'ın ma'rifetine ulaşmayı takdim ve beyan ediyorum.

İnsan, Allah hakkındaki mâlumatı ve ma'arifeti nisbetinde O'na karşı saygılı ve edebli bir kul olacaktır. En dindar müslümandan en mütemerrid kafire kadar herkesin Allah ma'rifetine ihtiyacı vardır. Ancak ma'rifetle, kafir îman edecek, ehl-i dalalet sapıklıktan kurtulacak, mü'minler de ibadet ve taatlerinin şuuruna erebileceklerdir.

Bütün, şirazesi kopmuşların, dünyaya dalmışların, menfaatperestlerin, mukaddeslerini feda edenlerin düştükleri kötü durumun yegane âmili ve sebebi Allah'ı bilmemeleri ve O'nun hakkındaki ma'rifetlerinin kısırlığıdır. "Biz Allah'ı biliyor ve tanıyoruz. Camiye geliyor, ibadet ediyor, oruç tutuyoruz. Bunlar O'nu bildiğimizin alametleridir." diyerek, iddiada bulunsanız bile, peşipeşine kusurlar işliyor ve kusurlarınız sebebiyle ızdıraba düşmüyorsanız, Allah'ı bilmiyorsunuz demektir. Böyle bir inanç, ilkel kabîlelerin, dimağlarında uydurdukları bir ilâha inanmaları gibidir. Ruhumuzu, cesedimizi ve herşeyi kabza-i tasarrufunda tutan Allah'a inanmak demek değildir.

AMELİN ÖZÜ

Herkes bir sürü iş peşinde.. Bu itlerin herbiri insan hayatının çeşitli yönlerine bakar. Ailesine, çocuklarına, anne-babasına, muhit ve milletine, memleketin sanayiine, ziraat ve tekniğine. Daha yüzlerce yöne...

Yapılan bu işlerden her biri ya hoştur, geçerlidir, değer ifade eder; yahut nâhoştur, kalptır, değer ifade etmez.

Bu hesapla öyleler vardır ki, hayatı boyunca koşup durmuş, tehlikelere atılmış, şehitlerin gazilerin önüsıra cephelerde bulunmuş, fakat asla mesafe alamamıştır. Niceler vardır ki, Allah'a kulluk uğrunda, her türlü meşakkat ve huşunete, hem sıcak döşeğini, sıcak yuvasını terk etme pahasına katlanmıştır amma, iğne boyu yol almamıştır. Ve öyleler de vardır ki, az meşakkat, küçük bir gayret ve bir-iki adımda aşılmazları aşmış "Kavs-ı urûç" yapıyor gibi kemalin zirvesine sıçrayıvermiş.

İşte bu noktada kemmiyet bütün materyalleriyle keyfiyete teslim olur. Az, çoktan daha çok; çok, azdan daha değersiz hâle gelir. Zerre ton olur; ton zerre seviyesine düşer. Bir an, bütün bir ebediyet âleminin sümbüllenmesine vesile olur; altmış sene Cennet'e bir kerpiç olamaz. Demek işin içinde büyük bir şey var; donuk tavırlara hayat veriyor, canlı görünen çok şeyi de kadavralar hâline getiriyor.

Anlatılanlardan doğan esrarla, bu meselenin akıl almaz bir şey ve yapılacak işlerin de insan için imkânsız olduğunu sanma! Bu işe nereden girileceğini, yolculuğun nasıl biteceğini ve sefer esnasında da nazara arz edilen şeylerin ma'nâsını kavramakla, kolaylardan daha kolay, hattâ yeme–içme rahatlığı içinde müsbet hâle gelir ve yapılır. Onun için "Uzaktır, fakat uzaklığı helezoniktir; yakındır, fakat zikzağı pek çoktur." şeklinde bir ifade ile bunu dile getirmek muvafık olacaktır.

İşte, pek çokları bu bir adımın yarısında boğulma ve bir kısım bahtiyarlar da ayağı ıslanmadan koskoca deryayı, üstü tozlanmadan uçsuz-bucaksız çölü geçme gibi bir garabet olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnsanoğlu kendinden kaçtığı, düşünce ve duygularına yabancı kaldığı, kendini tanımayıp, kâlbine girip çıkandan habersiz yaşadığı müddet, azı çok etme sırrını keşfedemiyecektir.

Hatim sayılarıyla Allah kelâmına hürmeti, gece-gündüz yaptığı evrad u ezkârla nurlanmasını, şeklî zikirlerle sâfîleşmeyi, cihad ettiğini sanmakla ulvileşmeyi, anladığını sandığı ma'rifet dersiyle, Hakk'a mahbub olma pâyesine erdiğini sanan niceler vardır ki, insanların en talihsizi ve şeytanın mel'abesidirler.

Özü de sözü kadar ihlaslı büyük Muhlis: "Ben günde yetmiş defa Estağfirullah derim" buyuruyor. Hangi zahir^ı sürçme içindir bu? Hayır asla! O her an mazhar olduğu arşiyelerinde başdöndürücü bir süratle mesafeleri katedişinde, umum saliklere ve gölge arşiyecilere, yüzlerce makamda, yüzlerce tehlikenin kâlb ve kafayı istilâsına karşılık "Estağfirullah"ı siper yapmayı talim buyuruyordu. Ama bu, kâlbinden haberdar olarak yaşadığı zaman, insanın anlayabileceği bir mevzu olur. Yoksa içine girip çıkanı bilmeyen nadanlar; şu güzel bahçenin cahil seyircileri oldukları gibi bu meselenin de seyircisi kalacaklardır.

"Arz ve semaya sığmam" diyen Hakk'ın "Kenzi" bilinen kâlb; İlâhî feyizlerin mevce mevce gelip aksettiği ve yaratıcının bakıp bakıp oraya göre değer verip yükselttiği ve gene oranın durumuna göre pek çoklarını huzurundan attığı kudsî bir evdir ki, bir anı bir sürü tecellisi ile süslü, dudağı tevhidle tebessümlüdür. O, oraya her an bakarsa, nasıl sen bigâne kalırsın?

Seni onunla ölçer, tartarsa, sen nasıl mizansız yaşarsın? Her türlü hissiliğin, peşinciliğin ifadesi davranışlarını temyiz edebilmen, gönlünü yaşamanla kabildir. Ona ayak uydurduğun takdirde, ne kitapları devredişin, ne evrad u ezkâr kitaplarını devamlı hatmedişin, kâlbine pas bırakmayacaktır. "Bir hayli okudum, vazifemi yaptım. Rüşte erdim. Bu büyük hizmetle parsayı topladım" gibi müzahraf düşünceler; erâcif, parola ile girilen bu kâlbe girmeye yol bulamayacaktır. Esasen, sana ben dedirten işlerin sebep ve neticelerini düşünsen, şahsî iktidarınla yüzde birinin dahi altından kalkamayacağını anlayacaksın. Hele vesile olduğun kötülüklerin sana ait olduğunu görmekle, yerin dibine girmek isteyeceksin.

Evet, sen çok şeylere mazharsın... Etrafı çepeçevre güzelliklerle donatılmış, yapraklar arasında gonca, en yüksek dallar üzerinde çiçek ve saraylarda bir şah gibisin; fakat bunlar sana, ihtiyacının çokluğundan, fakrının had safhada oluşundan, ihtimam gösterilmediği takdirde ezilip mahvolacağından, bir ihsan eli tarafından karşılıksız verilmiş şeylerdir. Binaenaleyh, bu nimetlerle O'nun hesabına övünmen gerekirken, kendini satmaya vesile kılman, menşe-i gaflet büyük bir nankörlüktür.

Benlikle köşe kovalamaca oynayan insan, her köşe başında kendine verilen şeyleri, kendisinden gidip kabule mazhar olan şeyleri, hakkındaki takdir ifadelerini ve nefsin güzelliklere sahip çıkmasını, kâlbî hayat inbiğinden geçirmezse bir muvazenesizlikle gayre ait şeyleri gasb, elde olmayan şeyler hakkında da dilenci durumuna düşmüş olur. Yokta, varlık cengi yapılır, havada su dövülür...

Baştan aşağıya bahşişler, elin yetmediği, gücün çatmadığı insanlarla ayakta duran sen, iskeletine gelip çarpan ve kopup ondan ayrılan, göklerin derinliklerine doğru bir tül gibi alıp uçuran ve toprak gibi ayaklar altında bırakan duygu ve düşüncelerle kendini kontrol mizanına tâbi tutarsan, arenada hasmını yenmiş, arslanlara, kaplanlara, meydan okumuş bir glâdyatör gibi alabildiğine şımarmış bir edâ ile tam kılıcını kaldıracağın anda, Hakk'ın hissesini Hakk'a, seninkini de sana vererek "Kul oldum, kul oldum" diyeceksin.

Büyük kumandan Tarık, zaferi sonunda krala ait hazinelerin bulunduğu yere girerek, o baha biçilmez altınların, incilerin üstüne ayağını koyarak zaferden sonra ikinci adımın nereye atılacağının hesabını yapmıştı. "Tarık! Evvelki gün bir köle idin, dün kumandan, bugün de fatih oldun. Dikkat et, yarın da toprağın altına gireceksin" diyerek krallara lâyık bir hayatın eşiğinde iken, izbede yatmaya karar verir.

"Mezarımı bir-iki talebemden başkası bilmesin. Hakk bana büyük kurtuluş gününü göstermesin, zira nefsime bir hisse ayırabilirim" düşüncesi öylesine kâlbî, öylesine içten ve o denli yüksektir ki, ne üstteki misaller ne de Kartaca'lıları yenen Roma'lı kumandan Çenzo'nun, kralın tahttan indiren endişeli bakışlarına karşılık her şeyi tepip köyüne ve çiftine dönmedeki samimiyeti buna nisbeten pek küçük kalır.

Servetini yağma edip, hiçlik ve yokluk üzerine tahtını kuran saf ruh; öylesine silinmişti ki, ona dikkatle bakmayan, iç âlemini kaplayan maddesine saplanır kalır. Ne o ruhtaki ateşten dalgaları sezebilir, ne de zerresinde güneşlerin kol gezdiğini görebilir. Çünki kuru üzüm çubuğu olduğunu hâliyle öylesine aksettirmiş ki, onu gerçekten tanımayanların, bir bakıma böyle olduğunu sanmaları normal sayılabilirdi.

Gül bitirmek için toprak olmalı, insan yetiştirmek için gene toprak olmalı, Cennet'e ehil hâle gelmek için gene toprak olmak lâzımdır.

Allah'ım bizi bize bildir; Bizi yolunda öldür. Âlemlerin özüne ulaştırıp adsızlar, sonsuzlarla beraber eyle...

BİR ÖLÜP BİN DİRİLMEK

Kur'ân, değişmez muhakematı ve sarsılmaz delailiyle insanların îtikatlarını sağlam kaziyelere bağlarken, her devrin anlayışına hitap ederek zamanın ilmî, teknolojik, sosyolojik ve pedaogojik ihtiyaçlarına da cevab verir. O Allah'ın kelâmı ve kâinatın kitabıdır. Allah bir kere söyler, o söz, mevceler hâlinde ebediyete kadar yayılır. Her halkasında bir kavmi, bir milleti, yeni bir zaman diliminin insanlarını saadet ufkuna götürür.

Kur'ân-ı Kerim, "Buruç suresi" ile Ashab-ı Uhdudt0tan, Hadler ashabı'ndan bahsediyor. Hendekler içinde ateşler yakarak insanları içine atıp sadistçe seyreden, o günün Neronları'nın vahşetinden bahsediyor.

Bütün devirlerdeki zulümlerin mahiyetlerine baktığımızda, benzer şeyleri görürüz. Hatlar üzerindeki Ashab-ı Uhdud ise İslâm milletlerini tahakkümleri ve tasallutları altına alan istilacı ve istismarcı müstemlekecileri ifade eder. Bir vasıta-i sulta olan tiren müstemlekecileri içine alır. Yıkılan medeniyetlerin, mağlubların, mazlumların içinden geçirir. O vahşi insanlar sadist bir hava içinde vahşetlerinin tadını çıkarıp zevk ve lezzet alırlar.

Kur'ân, kemal-i azametle ferman ediyor: "Burçlar sahibi olan semaya yemin olsun."[33] Gökleri burç burç ayıran, sistemler hâlinde yürüten, o sistemleri birbiriyle çarpışmadan döndüren, hayata medar yapan Allah'a yemin ediyor. Başka bir ayette Allah: "Hubuk sahibi semaya"[34] yemin ediyor. Hubuk, yığın yığın karıncanın bir ordunun askerleri gibi birbiri peşisıra giderken bıraktıkları mevzun izlere denir. Kur'ân, semada, Allah'ın geniş fezasında, yerdeki karıncalar gibi, geçtikleri yerlerde mevhum izler bırakan, hayalî burçlar çizen hubuk sahibi semaya yemin olsun diyor. Diğer taraftan da "Zat-il buruç - Burçlar sahibi" diyor.

Allah: "Vel yevm-il mev'ud -Va'd olunan güne de yemin olsun." [35] buyuruyor. Bu hayatın hesabını vereceğimiz, ağzımızı açıp-kapayışımızın, kâlbimizin atışlarının, hayat nimetine mazhariyetimizin, evlad ü iyalimizin hesabını, vereceğimiz güne...

"Ve tahidin ve methud - O gün, o iti gören Allah'a da yemin olsun ve görülen mükemmel mahlukata da yemin olsun."[36] Birbirini müşahade eden şahid de, meşhud da mahlukattır. Görene de yemin olsun, görünenene de yemin olsun. Kâinat gibi Allah'ın ayatını okuyan kitaba da yemin olsun. Muhammed (sav) ve

O'nun arkasından gelen, gören, mütala eden gerçek mütefekkirlere de yemin olsun.

"Kutile eshab-ul uhdud- Ayat ve mucizeler zahir ve bahir iken, hadler yapıp Allah'a inanmışları, hendekler içine atıp yakan o insanlar kahrolsun.." [37] Müslümanlara eziyet eden, hapishane hapishane dolandıranlar kahrolsun. Kahrolsunlar ve kahrolacaklar... "Kahrolsun"u Kur'ân diyor. Biz affetsek de Kur'ân'a dokunan, îmana dokunan Allah tarafından affedilmeyecektir. Kürre-i Arz üzerinde kemikleri bile kalmayacak, yetiştirdikleri ile beraber berhava edileceklerdir. Hadler ashabı kahrolacaktır.

Maddeciliğin ve maddîliğin hüküm ferma olduğu bir devir ve bir hükümdarın yakınında bulunan esir. Kendini Allah'a vermiş, "Allah!" der kâlbini îmanı ile doldurur, taşırır, tezyin eder, mânen terakki eder. Allah'ın tevfik ve inayeti ile dertlere derman, gözsüzlere göz, elsizlere el ve kötürümlere ayak olur. Bu nam ile de meşhur olur. Herkes adını ve sanını duyar, etrafında toplanır.

Bir esir... Ama Allah, o esiri melik, meliki de esir yapacaktır. Başlarda gezen ayaklar yere inecek, toza-çamura bulaşacak, başını ezdiği, eşiğini öptürdüğü insana baş eğecek, elini öpecektir.

İşte bu esir, devrin hükümdarının maiyetinde bulunan bir körün tedavisine götürülür. Hastaya: "Allah'a îman et ve benim yapacağım duayı tekrar et. Allah, sana şifa ihsan edecektir." der. Hasta "Allah'a îman ettim." deyince ellerini açar "Ey kendisine îman ettiğim, inandığım Allah sana inanan bu kulunun gözlerini aç" diyerek dua eder. Körün gözleri açılır. Bu vak'a Buruç suresi münasebetiyle anlatılmıştır. Bu surenin ruhunda mündemiçtir.

Hükümdar, maiyetindeki o körün gözlerinin açıldığını farkedince: "Senin gözünü kim iade etti?" diye sorar. Ve "Rabbim" cevabını alır. "Senin benden başka rabbin var mı?" sorusuna da "Benim rabbim de, senin rabbin de Allah'tır" cevabını alınca o adamı tevkif edip, işkenceye maruz bırakır. Nihayet adam, Allah'a îmanına ve gözlerinin açılmasına vesile olan esirin yerini söyler. Hükümdar, o esir çocuğu buldurur. Yanına getirterek dininden dönmesini ister, ama döndüremez. Çeşitli yollarla öldürmek isterse de Allah'ın inayetiyle öldüremez. Bunun üzerine çocuk, hükümdara, kendinin nasıl öldürülebileceğini anlatır: "Halkı, bir yere topla ve beni bir ağaca as. Sonra torbamdan bir ok al, yayın ortasına koy. 'Bu çocuğun Rabbi'nin ismiyle' de ve oku at. Böyle yaparsan beni öldürebilirsin." der. Hükümdar bütün halkı bir meydana toplayıp çocuğun dediği gibi yapar. O mübarek çocuk ölür. Fakat orada bulunan ve hadiseye

şahit olan halk, îmana gelip "Çocuğun Rabbi'ne îman ettik" derler. İnanan insanlar filiz filiz çoğalır. O mübarek fikri her yerde neşretmeye, muhtaç gönüllere yerleştirmeye çalışırlar. Devrin firavunu olan hükümdar bunlara dayanamayarak heryere hendekler kazdırır, ateşler yaktırır ve inananlara zulümler eder.[37]

Resûl-ü Ekrem Efendimiz, bir sahabinin aceleci tavrı karşısında "Sizden evvel insanlar alınır, hendeklerin içine konulur, testere ile ortadan kesilir, tırmıklarla ve taraklarla eti kemiğinden ayrılırdı da Allah'ından vazgeçmezlerdi. Allah va'dini yerine getirecek, güllerinizi açtırıp, bülbüllerinizi öttürecek ama siz acele ediyorsunuz" demişti. İşte bu münasebetle, Ashab-ı Kiram'ın yapılan işkencelere tahammülsüzlüğü üzerine bu sure nazil olmuştu.

Ashab-ı Uhdud inananları hendeklere koyuyor, ateşlere atıyordu. Roma'da Hıristiyanlara yapıldığı gibi ağaçlara bağlanıyor, etraflarına odunlar yığılıyor, cayır cayır yakılıyor, işkenceler devam ediyordu. Bir gün kucağında çocuğu olan bir kadın getirdiler. Kadın çocuğu için endişe edip hendeğe düşmekten çekinince Cenâb-ı Hakk çocuğu konuşturdu. "Ey anneciğim sabret. Çünkü sen Hakk üzerinesin." At kendini anne, Allah seninle beraberdir." dedi. [38] "Tahid ve methuda yemin olsun."

Allah o şahide ve o meşhude yemin ediyor. Kendisi için yanana, kendi adına yemin ediyor. İşkenceye dayanana, o işkenceyi gören meleklere, o ma'nâyı müşahade eden peygambere, elindeki kitaba yemin ediyor.

Yanan ateş ve o ateşi yakanla, hendeklerin kenarlarında oturanlar vahşetlerini seyreder ve zevk alırlardı. Mü'minlere reva gördükleri işkenceyle zevk ve haz duyarlardı. Zaman geçmiş, asırlar değişmiştir ama küfrü temsil eden bütün firavunlar, bütün mütekebbirler, bütün mağrurlar aynı hava içinde olmuşlardır. Değişen sadece işkence şekilleridir. Onlar ateşlere atmışlar, testere ile parçalamışlar, bugünküler de zindanlara atmışlar, çeşitli eza ve cefa yapmışlardır.

İşte onları, bu işkencelere, azaplara, zulümlere zorlayan müslümanların: "Allah'a îman ettik. Kur'ân'ı rehber edindik" demeleridir. Ama Allah, nurunu parlatanları, ziya ve şulesini yakanları, gönülleri aydınlatanları korur. Resûl-ü Ekrem'e: "Allah seni insanlardan koruyacaktır."[39] buyurmuş ve korumuştu. Bütün zulümlere ve bütün engellemelere rağmen, bütün yumruklara ve tekmelemelere rağmen gelişmelerin önüne geçilememiştir. Firavunların başlarını yiyen gelişmeler de hep böyle olmuştur. Onlar vurdukça,

tekmeledikçe yeni yeni filizler çıkmış, yeni yeni şuleler yanmıştır. Bundan böyle de hiç durmadan filizler yeşerecek, şuleler parıldayacaktır, inşaallah.

CEMAL-İ HİKMET MEHTABI SEVGİLİYE

Hatıranın cihanı bir daha velveleye verişiyle seni düşünüyor, daha binlercesine muntazır gözler olarak lütfunu diliyor ve dileniyoruz. Ey ak alınlı, açık yüzlü, serverler serveri!.. Bilsen, gündüzlerin bulandığı, gecelerin karardığı şu günlerde, âleme âb-ı hayat getiren mücessem hikmet ağzının bârına ne kadar muhtacız. Eğer canı dudağına gelmişlere bir nazar ediversen, rengi solmuşlara, yolda kalmışlara da hayat olacak bakışın, semamızda hayta kuşları uçuracak...

Ey, adına, güneşin keremine mercan dizilen serfirâz! Devran kurulduğu günden beri senin bir bestecin ve şu dönüp duran küçük yuvarlak, edeple sana ninni söyliyen ve her nâmesinde bin bülbül ahı gizli bir dayen ...Mülk denen muamma senin dilin, melekût o sadeften içre gönlündür. Dilini aç, yeniden inciler saçılsın, kapındaki dilencilere mutluluk gelsin...

Şu bizim gecenin kıvırcık saçlarını sen tara, gönlümüzde âsûde bir şafak şem'ası yak ve krallara taç giydiren o elinle ikiye ayırdığın Ay'ın Hilâl olmuş bir parçasını taç diye başımıza koy, bu yoksullara sultanlık bağışla!..

Yaşlı dudaklar gülüşünle gülecek, ayağını bastığın yerde ümitten tomurcuklar bitecek, yüzbinlerce Mehmet'in ve Muhammed'in beklediği şu anda "sulh" adlı atını "ihtilâf" tepesine sür.. Adını taşıyan mübarek sancağı, kanlarımızın ve irinlerimizin kaynaştığı noktaya saplayıver!..

Asırlardır yerin göbeği Kâbe'de bir kemer gibi, Sen'in adın, kıskıvrak sarmış o beldeyi... Ya Türk'ün dağılan sarığını ne zaman saracak, adların incisi ismini "Sorguç" diye o başa ne zaman takacaksın. İnan ki, bu Rum ülkesinin yiğitleri, bir "Ah!" ile mercanın içini boyamış soylu bir geçmişten akıp gelmektedir. Mesih'in müjdelediği "Faraklit" ve Hazret-i Ahmet'in müjdelediği Hazret-i Mesih, bu bilmece Rum ülkesinde hâlledilecekse; şu okyanusları taşıyan hamile bulutlara bakıp biz de ağlayalım... İnsanlığın yeniden var olacağı ve Rahmet'in yeniden cihanı saracağı o güne...

Sen firûze kubbeler üzerinde elden ele gezen bir gül olduğun hâlde, şanına sezâ hürmeti gösteremedik. Sen de bu asrın bilmemişlerine, görmemişlerine kırılma. Huzurunda dahi bu mahcûbiyeti hissetmiş, geldiğime sıkıldıkça sıkılmıştım. "Ama sultana sultanlık, fakire fakirlik yaraşır". Kurtuluş sabahı senin zülfünün teline takılmıştır... Ufkumuzun karardığı şu günlerde gönlümüze

doğ, Sultan olduğunu bir daha içimize duyuruver. Çünki Sen eskilerin; Arab'ın Acem'in mahı isen, hizmetine âmâde Türk'ün şâhısın... Bayraktara bayrağı ver ve tüllenen şafaklarda ona varacağı ufukları göster!..

Aklın ve kâlbin izdivacını bir kere daha yenile. O düğüne bütün Şarkı ve Garbı çağır! Sistemler, sündüsler kuşanıp "Biz kuluz!" diye gelsinler. Al yanaklı Süheyl yıldızına öyle bir şarkı söylet ki, gecenin kadehi karanlığa dökülsün...

Bir ağlayana karşılık binlerce mahzun gülsün ve ilmin etekleri mücevherlerle dolsun. İlimler senin dilin, dilin ise, gizli hazinenin tercümanı kâlbine tercüman olsun...

Ey Medine varlığına bir peçe Ravzâ!.. Elmacık kemiklerini, güneşe fer veren gözlerine perde yapan nikaplı güzel! Sen bir yere, bir zamana, mahsus olamazsın. Her yerde, her zaman, herkesin gönlünde tek varlık incisi Sen'sin. Öyle ise, İslâm âlemi senden ibaret ve bizler de zerreler ve hücreler hâlinde küllî bir vücud olarak bir çok yönle senden ibaretiz. Artık varlığına gül; güller açılıp âlem bir hoş olsun.Gamzende çiçekler açtıkça açsın ve sâbâ rüzgârı uğradığı her yerde o kokuyu sürünsün gezsin...

Getirdiğin ışığın yeniden yok'u yok etmesini, feleğe varlık dersini öğretmesini senden diliyor ve dileniyoruz. Ola ki, biz de şu dönen dolaplar içinde varlığımızı hisseder ve bu hissi senin meclisinde fedaya koyuluruz...

Köyüne uğramadığımızı yüzümüze vurma. Eğer sıkılmasaydık; kusurlarımızın ağırlığını omuzlarımızda duymasaydık ve şu kayıtlardan ve bentlerden kurtulsaydık, bir "Ah!" ile huzurunu velveleye verip, gelmişe-geçmişe yeni bir aşk erkânı öğretirdik. Sen'in köyünün bir avuç çakılı cihanlara bedeldir. Toprağını göze sürme yapma, bin sultanlıktan yeğdir; ama bilmem ki vaslını yâd edip, kemiklerimize kadar sızladığımız şu bir kaç bâki dakikaya denk gelir mi? Bütün bu saadetler, Sen'in bütün bir kemiyet ve keyfiyet ölçüsü içinde duyulman; şerha şerha olmuş sinelerde yüz çeşit yaralar bırakıp geçmene hangi saadet mukabil gelebilir?

Hem Hakk kelâmı ve Hakk nizamının iç içe girişinde seni buluyor ve seni duyuyoruz. Öyleyse müsaade buyur, duygularımızda seni bir mücerret olarak ebediyyen muhafaza edelim. Zaten bize gösterdiğin güzel sanatlar anlayışı da bundan ibaret değil miydi? Kaldı ki, verâlardan emip biriktirdiğin deryaların, ancak katresinin kaldığı şu asrın sahillerinde dahi, binlerce, yüzbinlerce gündüzün şafağı çakmakta. Ve her an, milyonlarca karanlık boğulmakta... Şafaklar, senin kapında kemer bağlamış kullar... Güneşler, bezmine girmek için

sıra bekleyen bendeler. Öyle görüyor ve mânevî şahsiyetine karşı binlerce şükran ve minnetle kul olduğumuzu itiraf ediyoruz.

Bütün kusurlarımıza rağmen, diktiğin işaretlerin dibinde, tavafta, sâ'yde, Arafat'da, Müzdelife'de ve Minâ'da ve sonra günahlardan arınmışlara karışarak, yeşil parmağı ile mübarek ruhuna işaret eden temiz kubbenin altında el-etek açanlarla hayalen huzuruna geliyor ve sıkıla sıkıla içimizde keşfedilmemiş dertleri yine sana açıyoruz. Sevmeyen gönüllerimizi, ehramlaşan benliğimizi, Cehennem gibi öfkemizi, af etmeyi unuttuğumuzu, içimize yabancı kalışımızı, başkalarının hatalarında boğulup varlığımızı aşamayışımızı, merkeziyetci ve inhisarcı fikrimizi, nihayet büyük iddiaların hodbin inatçıları olarak, bütün gizli şeylerimizi "Yevme tübles-Serâir"in kameri, şefkat cemâline arzediyor, tatlı dillerin arkasındaki dikenli gönüllerden bîzar olduğumuzu şikâyette bulunuyoruz...

"Emrolunduğu şeylerin onda birini yaparsa, kurtulur" diye ferman ettiği bir yığın mücrim olarak, vaadini kalkan yaparak, büyük ümidlerle kavuşma yerine mahrem olmak için çırpınıyoruz.

Emanetini başa taç edemedik. Ama o kor ateşi yere de bırakmadık. İşte o gariplere, müjdeyi, çöl yolcusuna su yetiştirir gibi sen getirdiğin için yere baktıran binbir hacâletin altında soluklarımızın her zerresi, ümidden helezonlar çizerek sana geliyoruz.

Ey şanı yüce Nebî! Atının yularını şu günahkâr ellere ver! Senin seyisin ve nöbetdârın olarak, şu bâkir ülkenin bütün bağ ve bostanını sana gezdirelim. Nefesin âb-ı hayat olsun bu çöle... Gökten yıldızları indirip atının ayaklarının altına serelim. Yok eğer istersen saç ve sakalımızla geçtiğin yerleri süpürüp varlığımızı yoluna kaldırım taşları gibi dikelim... Yeter ki, nefislere hayat veren nefesini omuzlarımızda duyalım...

Dünyada Uhrevî Âlem Goncası

ÇOCUK

O başlı başına bir âlemdir... Ne hiçbir kayıt altına girmeyen ve sınırsız bir şefkatle onu sinesine basan ana, ne de erkeklik sertliği, donukluğu ve biraz da perdeli, bulanıkça bir hâl ile ona eğilen baba.. Hiçbiri olduğu gibi onu anlayamaz. Onda, bülbüllere "Sus ben öteyim." diyen bir dil vardır ama, herşeyi binde birkaç gören ve duyan insan nereden bilecek o dili?

O, Cennetlerden inmiş taze bir gül, çiçeği üstünde taravetli bir meyvedir. Çürütmek için toprak ona kucak açmış beklemekte; rüzgârlar onu soldurmak için esmekte; güneş onun damarlarındaki hayat suyunu ışık hüzmesi kollarıyla emmekte... Belki de kaziye bunların tamamen aksinedir. Evet belki de herşey kucak açıp ona koşmakta; güneş soluklarıyla ona hayat üflemektedir.

Kudsî Hadis dilinde, yâni Hakk lisanında "Gönül meyvesi" ince varlık, Ruhlar âleminin mutlak sevimliliğini, evlerimizin içinde canlandıran kanatsız melektir. Annenin babanın çok çok yukarılardan çekip indirdikleri, ten tenceresine hapsettikleri o parlak ve sevimli ruh, Hamlet'in dediği gibi "Olmak veya olmamak" için kaynatılmakta. Güzellerden ve güzelliklerden ayrı düştüğü bu cihetler hepsinde ya var olmazsa!..

Ona giydirilen kaypak dünya gömleği, kaybettiği ruhî sultanlığın yerini tutar mı?.. Bir gül gibi koklayıp durduğunuz, kemer bağlamış bir gonca deyip kucaktan kucağa attığınız; nefesinde sabânın geleceğini taşıyan o evlerin ocakların neşesine biz ne veriyoruz acaba?

Bütün o gülüp güldürmeleri; tepinip gönlümüze heyecan getirmeleri, ağlayıp şefkatimize cilveler kazandırmaları hangi elverişle mükâfatlandırıyoruz? Şu zemin, topyekûn gök, bu sevimli şehbaza taht olmaz. Onun ülkesi, yıldızlar âleminin çok ötesindeki Cennetlerdir.

Hayal ipinin çözüldüğü, aklın parçalarının suya erdiği o âlemde, kanat çırpıp göklere yükselen de odur. Efendiler Efendisi, bu mevzuun dahi büyük sarrafı, küçükleri çocukluk semasının ayı, güneşi Hasan ve Hüseyin'e (ra) "Cennet reyhanı" dememiş miydi? Bu, üstü kapalı, o ebedî nimet sofrasında, iştah açıcı bir koku demektir.

Onlar; İranlısı, Turanlısı hattâ Küfristanlısı, Cennet ehline çocuk sevgisi

zevkini yetiştirecek fidanlardır. Biz dünyada onların ışıklarına çok defa gölge olur, bütün ümit gündüzlerini geceye çeviririz. Haşir-neşir olduğumuz ruh sıkıntılarını onların mukavemetsiz ruhlarına da içiririz. Zihnî melekelerin inkişafa başlaması ile ufkunda beliren binlerce istifham içinde terk ettiğimiz o yavrucaklar kendine bir şey vermeyen görgüsüz ve duygusuz muhitin, kör inat ve amansız baskısı karşısında, bir saksı içinde oraya hapsedilmiş bir kır çiçeği gibi, çirozlaşır, fitrat ve tab'ına aykırı bir istikamette varlık arzetmeye başlarlar.

Artık, geniş ufuklarda fevkalâde bir cüretle şehbal açıp tecessüse koyulacak o ölü ruh, mücerret düşüncenin elinden tutup götüreceği, ulvî âlemlerin sonsuzluğuna eremediği için, maddenin hudutlarına çarpa çarpa kolsuz kanatsız kalır. Hâlbuki o parlak ufuklar ve o feyizli kucakta, daima hasas, daima mevceler hâlinde ve fıkırdaşan o masum oluşma ve istenen şekle girme sancısını çekmektedir. İçini dolduran niçinlere cevap verir, semasını tereddüt hislerinden temizlediğiniz an, onu yaratılışın hikmeti istikametine sevk etmiş olacaksınız.

Kar yağar, yağmur yağar, bulutlar yere su serpip tozu toprağı yatıştırır, sonra çekilir gider, Güneş, kürenin bağrına elini uzatır, "yardım, yardım" diye atan kâlbine, sahibinin izni ile bir itminan getirir. Ay, günlere destan düzer... Bir bir bütün yıldızlar bu türküyü söyler, siyah saçlarını yüzüne dökmüş uyuyan gece o kadar munisleşir, tatlılaşır ki, âdeta gündüzden farkı kalmaz. Omuz omuza âyetler, uç uca işaretler, şerh ister, tarih ister ki, kafa ve vicdan yar olsun. İç-dış olan bu âlem ve Kur'ân birbirinden koparıldığı günden beri kopardığı feryat, maceranın bağrını kana boyasın, elmasın kademini kömürün ateşini söndürsün.

Çekirdek çürür ondan ağaç olur, ipekböceği ipek hasıl eder, sonra yok olur. Bütün bunlar arşa birer cilve, devran bunun üzerine kurulmuş, çark bu istikamette dönüyor. Biz de fitratın bu yüksek kanunlarına uymak mecburiyetindeyiz.

Izdırabımız çocukların saadetini, ağlamamız onların gülmelerini, hiç olmazsa bir ağacın tımarına verdiğimiz ehemmiyet kadar üzerlerine eğilmemiz, onların ebediyen var olmasını temin edecektir. Sevilen ve sevilecek olan varlıkları, sevimsiz hâle getirmeye, hoyratlaştırmaya hakkımız yok. Hakk'ın fidanlarını, Cennet bağının güllerini soldurmaya nasıl hakkımız olabilir? Bizim onlarla alâkamız çobanlık alâkasından daha ileri değildir!

Hakk'ın Habibi, torunlarını, ev yakınlarını, çocuklarını omuzunda büyüttü...

Hem büyük bir dâvânın mücahedesi, hâlledilmesi çok güç meselelerin mihraka oturtulması esnasında... Evet, o esnada eşsiz elmas, kerim yavru İbrahim'in demirci dadısına gidiyor; isin, pasın içinde O'nu okşuyor, sinesine basıyordu.

Ve yine o esnada ay parçası iki torununu kucağına alıp "Allah'ım ben bunları seviyorum, sen de sev" diyordu. Hikmet kutbunun kucağından düşmeyen o iki yıldız, atılmanın, itilmenin kendilerine kazandırdığı ziya ile, Sadr-ı İslâm'dan bu yana binlerce peyke güneş olmuşlardır.

Ve yine o günden bugüne nice sokağa atılmışlar, izbelerde unutulmuşlar veya zevk ve kaprislerimize kurban olmuşlar vardır ki, fıtrî teşekkülü bozulmuş, bodurlaşmış ve de ihmalkârlıklarına Cehennem zakkumu yedirmişler ve yedirmektedirler. O taze gül, o kır çiçeği ve zambaktan böyle koku, böyle Cehennemî meyve bizim kadir bilmezliğimizden meydana geldiği için, bugün ve o gün (Ukba'da) sancısını da biz çekeceğiz.

Cenâb-ı Hakk şu devirde bile bataklıkta gül yetiştirenlerden ders alıp, îmâna tam uymaya cümleyi muvaffak kılsın.

DÂVÂ ADAMI

Bizim ölçümüze göre dâvâ adamı ayrı bir hususiyet arzeder. Bu bakımdan, çokların soylu ve sayılı kabul ettiği nice büyükler, dâhiler, kitleleri sürüklemiş büyük sosyologlar vardır ki, biz onlara "entellektüel cüceler" deriz. Bahşettiğimiz şu izfaî değer dahi çoklarına fazla gelir. Yanılmışları hoş etmek için pâyesize verdiğimiz bu pâyeden ötürü İnşaallah hakikat da bize darılmamıştır.

Bir gerdanlığa tek elmas yerleştirebilmek için yüzlerce taşı bozmuş ve yüzlerce kolyeyi gerdana takılmaz hâle getirmiş; bir göz açma uğrunda çok gözleri söndürmüş, bir kâlbe hayat nefhedebilme sevdasıyla binlerce kâlbe kasdetmiş kimselere elbette "büyük" diyemeyiz.. Ancak beyindeki tümör gibi bir tek duygusu, yüzde bir yumru mahiyetinde kendini gösteren pek çok sivriler vardır ki, fazlalıklarını ve elmacık kemikleri gibi çıkık taraflarını göstermek Hakk'a hizmet olacaktır.

Yıllar yılı milletin beyni ile bağırsağını aynı görmüş ve göstermiş, onun beynini bağırsağına yedirmiş, kâlp zarını çarık diye ayağa giydirmiş, yediğinden ve güttüğünden habersiz, öteler ötesini görmez körler; gerçek dâva adamına, karanlıkları nisbetinde ışık tutsunlar diye anılırlar, başkaca hiçbir zatî değer de ifade etmezler.

Gerçekten habersiz bu büyük gösterilmişler, kitleleri saptırmış, beşeri bîhuzur etmişlerdir. Âleme bir ağıl nazarıyla bakmış, fertleri bir sürünün şuursuz parçaları görmüşlerdir.

İçten ve derinlemesine hiçbir kritiğe tâbi tutmadıkları insanı, tesadüfen bu dünyaya atılmış, hâdiselerin korkunç akışı karşısında bir köşeye sıkışmış, daima titrek ve mahkûm, cereyan eden kanunların demir pençesi altında daima ezik, daima korkulu ve yaşama mücadelesi içinde çırpınan bir bîçare varlık görmüşlerdir.

İçine nüfuz edememişlerin elinde insan, asırlar boyunca hep mahzun ve mükedder kalmıştır. Böylece insanlık, ruhî melekelerin ve zihnî fonksiyonların tamamen tefessüh etmesi gibi bir tehlike ile burun burunadır. Ne garip tecellîdir ki, aşağıların aşağısına itilen bu en şerefli varlığın kurtarıcıları veya öyle görünenler de, hep şimdiye kadar onu en sefil varlık görmüş mürekkeb cahiller ve istismarcı demagoglar olmuştur.

Dâva adamı ne bir materyalist, ne de spirtüalisttir. Ve ne de bir kısım kimselerin sandığı gibi asrın bütün fenlerinde ihtisas yapmış diploma ve doktora hammalıdır.

Bizim ölçümüze göre dâvâ adamı, ışık hızıyla ifade edilmeyecek kadar öteleri gören, zamanın üstüne çıkıp süratle akan hâdiselerin neticesini gören, kâlbi kadar ruhu, ruhu kadar da beyin melekeleri inkişaf etmiş, içinde şefkatten ummanların mevcelendiği, dışında şevkten nesimin estiği iki kutup arasındaki hesap rakamlarına sığmaz mekân bulutlarını birden ihata eder ve o geniş mekânla bu küçük insan arasında münasebetleri şimşek edâsıyla kavrar, engin ve alabildiğine derin bir biliş ve görüşe sahip yektâ bir varlıktır. Derunî, samimî, melekler kadar şefkatli ve gene bir kısım melekler kadar celâdetlidir. Güneş gibi renkli ve ziyalı, ay gibi parlak ve tatlı.. Onlar gibi durmadan yol alır ve aşar. Dağları düz, düzleri pürüzsüz eyler.

Dâva adamı aşılmazları aşmış; nikâbın kaldırıldığı, pinhanın ayan olduğu ufka ulaşmış; namütenahî güzelliği günlüyle duymuş ve doymuş; sonra yine cihetler yurduna dönmüş.. Gönlü o âleme tutkun, gözünde oranın sürmesi ve bağrı, lavların oynaştığı, kaynaştığı bir harika, bir anlaşılmaz olarak coşacağı anı beklemektedir.

Dâva adamı, güldürmek için ağlar.. Gözünün katresinde ummanlar gizlidir. Yedirmek için, yemez. Dünyaya karşı daima oruçludur. Yaşatmak için ölür. Habbesinde İrem bağlarını yetiştirecek kudret saklıdır. Döverler, bu uğurda niyaz eder; söverler, dua eder; başını yararlarsa Hakk'ın Habibi gibi ellerini kaldırır: "Hidayet nasib et cemaatime Allahım! Bunlar beni bilmiyorlar" der, niyaz eder, af diler.

Dâva adamı kendini nefyeder, muvaffakıyeti Hakk'ın tevfikine ve çevrenin himmetine verir. Hakk-aşina bir kumandan gibi birliğindeki sarsıntıyı nefsinden bilir, bin tevbe eder.

Dâva adamı, cânân dilemenin canı terketmekle olacağını çok iyi bildiğinden bir anlık visâl için yıllar yılı hicrana önceden kararlıdır. Hakk rızası için yüzlerce defa gözyaşı ile yoğurduğu çamuru seve seve gözüne sürme diye sürer.

Dâva adamı, dilhûn olup gönlünü kan, gözünü ebr–i nisandan daha aziz göz yaşları ile yıkamadıktan sonra, ne buluttan yağmur, ne denizden buhar ve ne de başka gözlerden yaş beklemez.

Dâva adamının lugatında kırılma, darılma kelimeleri yoktur. Hem nasıl kırılır ve darılır ki bir an rahmetli tecelliden dûr olmayan Hakk, merhamet

ettiklerine onu mücessem bir rahmet olarak göndermittir.

Dâva adamı, başı yüce dağlar gibi daima bulutlu... Ovaları, vâdileri sulayan yağmurların, sellerin şimşekleri hep onun başında çakmaktadır. Onun o celâlli hâlinde dahi binlerce Cennet bahçesine su ve ziya huruşandır.

Dâva adamı, kâlbinin dudağı ümitten tomurcuklarla süslü, yaşadığı devirden çok sonralara nazar eder ve ördüğü halıyı bu hesapla örer. Ne yaşadığı devrin isi, pası, ne de dünyanın alâyiş ve ihtişamı onu meşgul edemez ve yolundan saptıramaz.

Dâva adamı, Hakk'ın esiri, haklının zahiri, düşene yâr ve yolunu şaşırmışlara pişdardır.

Bu ma'nâda feleğin kemer bağladığı yüzlerce dâvâ adamı vardır. Aylar güneşler hep onların bezmine ve hikmet dersine koşmuştur.

Devr-i Saadet'ten sonrası taksimde, hissemize en çelimlisi ve çalımlısı düştü. Bulanlar buldu, bilenler bildi. Bilmem ki biz tanıyabildik mi?..

Buluş ve Bulunuş Desteğimiz

GENÇLİK

İnsanın bir devresi vardır ki onda upuzun bir hayatın saadet veya sefaleti gizlidir. Kıvrım kıvrım bütün bir gelecek o devrede kasıttır, niyettir ve enerjidir. Saadet hülyaları bu potansiyelle gerçekleştirilir, ebediyetler bunun üzerine kurulur ve bütün hamlıklar bu sayede oldurulur.

Tarih o devrenin kinetik hâle gelmesinden hasıl olan yapılışlar ve yıkılışlarla doludur. Hangi nebî ve velî vardır ki, yüzünün akı o devrenin gülü, çiçeği olmasın ve hangi müstebit vardır ki, kaprislerini, dikenleştirdiği o güllerle gerçekleştirmiş bulunmasın.

Hayatı ayn-ı neşe olan genç gülmek için yaratılmıştır; onu güldürmeli.. O baharımızda bir gül gibidir, sulamalı soldurmamalı...

O, gücün, kuvvetin, güzelliğin, insanlık simasında gamze gibi çiçek açmasından ibarettir. Gönlünü talan etmek onu ağlatır ve o çiçeği soldurur. Ulvî duygularıyla onu ele almama, hem onu hem de bizi öldürür. Bizi birbirimize düşman eder.

O, ne kadar şen, şakrak, ne kadar taze, ne kadar candan ise, bozulması da o kadar ölgün, solgun ve can alıcıdır! Bir sıçrayışta Hazret-i Muhammed Aleyhisselâm'ın sancağını Hayber'in sinesine saplar. "Ali gibi genç, Zülfikâr gibi kılıç olamaz" dedirtir ve bir ağlayışla bütün bir milletin gündüzünü geceye çevirir.

Evet Hazret-i Ali, İslâm fütuhatına bir remz olan Hayber kapısını kopardığı an gençti. İstanbul'u fethederken Fatih ve Bizans mezarı üzerinde yeni bir toy'un, yeni bir düğünün ilânnamesini diken hem de kendi et kemik ve kanıyla pekiştirerek diken Ulubatlı Hasan da gençti.

Hazret-i Mûsâ ile o kandan, irinden deryaları geçenler hep gençlerdi. Yol yol Ruhullah'ın önünde meşale tutanlar da yine gençlerdi.. Pek azı müstesna Allah Resûlü'nün ilk hâlesi hep gençlerden ibaretti. Başta dört Halife olmak üzere mus'ablar, Habbab'lar, Muaz'lar ve Ebu Cendel'ler hep o devrin gözü sürmeli ceylânları ve daha gençten budanmış fidanlarıydı. Bundan ötürüdür ki, genci olmayan millete helâk olmuş nazarıyla bakılagelmiştir.

Cennet ki; sinesinde, ebedî bir gençliğe mazhar gençleri barındıracaktır.

Orada dahi yaşlıların bulunmamasında gençliği tebcil eder. Ne büyük bir remz var icraat-ı Îlâhî içinde, Cennet ehli hep delikanlı, Peygamber torunları da bütün delikanlıların efendisi. İşte Peygamber omuzunda büyüyen en saf, en temiz iki masuma verilen en büyük pâye. Kendi varlığını kurabilmek için gençliğini mâye yapanlar, Kudsî Hadis'in ifadesi ile hiçbir gölgenin bulunmadığı hesap gününde Hakk'tan hususî siyanet göreceklerdir. Rüsvaylık ateşlerinin yüzleri yalayıp yalayıp geçtiği o günde bir anı cihan değer o kusurların setredilişi birkaç talihli içinde, gençlere nasip olacaktır.

İmtihanını burada vermiş, zamanın her parçasına bir ma'rifet dersi işlemiş gençler; Allah'ın meleklere karşı "Bakın, bakın" deyip muhabbet ettiği en bahtiyar bir sınıftır. Peygamber diliyle ihtiyarlık gelip çatmazdan evvel gençliği ganimet bilenler, hevesat ve hissiyat galeyanı hengâmında yaşlı, kâmil insanlar gibi vakur hareket edenler, milletin cehalet ve körlüğüne karşı cihad edip belâ ve musibete katlananlar, başı gökler kadar âli, gök ehlinin elden ele dolattırdığı nazdarlardır.

Bu ma'nâda gençken ihtiyarlamış çok kimseler bulunduğu gibi, ihtiyarlığında gençliğini muhafaza eden aşk ve heyecan âbidesi pek çok kimseler de gösterilebilir. Arzu ve hevesatın iç ve dış bütün duyguları esareti altına aldığı nice gençler vardır ki, teni batmanlar geldiği hâlde, kâlp ve kafası tartıya giremeyecek kadar değersizdir. İşte, hiçbir zaman parçasına hâkim olamamış bu çeşit kimselere genç diyemediğimiz gibi, hayatının her anında iradesinin bütün ağırlığıyla zamanın üzerine çullanmış ve onu, deveyi yeder gibi yedmiş yaşlılara da ihtiyar diyemeyiz.

İstanbul surları önünde yüz senenin dertlerini yüzünde çizgi çizgi taşıyan Peygamber mihmandarı çok genç, Abdurrahman-ı Gafikî'nin ölümüyle herşeyin bittiğini sanan ve silâhını atıp kaçan asker çok ihtiyardı. Büyük zaferin verdiği gururu zafer dönüşü izbede yatmakla kıran, cihan hükümdarı Kanunî gençlerden genç, bu örfhaneye bir çanak ekşi çorba ile katılan zafer sarhoşu askercik, ihtiyarlardan daha ihtiyardı.

O hâlde gençlik, îmânın vüs'ati, aşkın payansızlığına mahsus heyecanla insanın kendini bulması ve ölümsüzlüğe ulaşmasıyla oluyor.

Çocukluğu ellerde oyuncak, gençliği ihtirasların zebunu, ihtiyarlığı serserilerin maskarası insanlar, hiç bir zaman gençliklerini yaşamamış kem talihlilerdir.

Fani şeyleri aşamayanlar, bütün zaman ve mekânlarıyla dar bir dairede boğulanlar gençlik iradesinden mahrum bir kısım sefillerdir.

İradelerini göklere merdiven yapanlar, kafalarını ayaklarının altına alıp kâlb dünyalarına samanyolları arasında yer arayanlar, Cennet güzelliklerinin, huri cilvelerinin gönül gıcıklayıcılığına meyletmemiş zinde kuvvetler ve genç nesillerdir. Artık nereden dünyevî güzeller ve güzellikler onlara kement olacak ve nereden dünya onların kadehlerini boşluğa boşaltacak?

"Rayete meylederiz kamet-i dilcu yerine.
Tuğa dil bağlamışız kâkûl-i hoş-bû yerine."

demiş, nefislerine ve cihana umumî bir sulh savaşı ilân etmişlere, kimin haddi var ki değişik istikamet gösterebilsin ve Cennet zineti değerinde ulvî gönüllerine eracif koyabilsin.

O, başı semalara değinceye kadar dinme bilmeden yükselecek, doyma bilmeden uğraşacak, düşünecek, arayıp bulacak, buldukça yeni ufuklara doğru koşacak.. O daima genç kalacak ve gençlik nimetine selim fıtratıyla, zinde dimağıyla uyanık kâlbi ile ve her an düşünen kafasıyla şükrün mukabelesinde bulunacak.

Allah îmânın, ihlâsın, metanetin sarsılmaz âbidesi gençlerimizi kem emel ve insafsız ele düşmeden korusun..

GÖZYAŞLARI

Hakk Rahmeti'nin insan gözünde damla damla olmasıdır gözyaşları.

Dilin, duygunun ve gönlün el ele, yüz yüze birleştiği, iç içe girdi ânın çiçekleşmesi üzerinde jâledir gözyaşları...

Cennet hûrilerinin kulaklarındaki küpeler, göz damlalarının yanında toprak kadar aşağı ve değersiz kalır!..

Heybet, korku, saygı ve sevgi gibi insanı duygulandıran, gönül tasını yakan ve kâlbden sefil arzuları sıyırıp atan, ulvî hislerin çepeçevre ruhu sardığı ânın şehâdet kanıdır gözyaşları...

Bulut bulut yükselip, Hakk Rahmeti'nin eteklerine dudak gezdiren, bu fanî âlemin bekâya mazhar pırlantalarıdır gözyaşları...

Bu tuzak ülkesinde, böylesine pervaz edişlerle arşiyeler yapıp, nazlı nazlı lâhut âleminin kapısını çalmak başka hangi fâniye müyesser olmuştur?..

Eserinde esrarını izlemek; buldukça aramaya istek kazanmak ve Yunus diliyle "Deryada mâhî ile, Sahrada âhû ile" O'nu yâd etmek, inlemek... Her yerde O'nun haberini sormak ve sonra çözülen her düğüm karşısında buzlar gibi erimek... Sel olup çağlamak, başını taştan taşa vurup ağlamak... Tıpkı Yunus gibi, Celâleddin-i Rumî gibi, devrin "Büyük dertlisi" gibi yanmak, kavrulmak... Hangi saadet bundan daha tatlı, hangi haz bundan daha içten olabilir?

Annenin ağlaması içten içedir; riyâsız, âri ve durudur. Onun her iniltisinde binlerce ney feryadı gizlidir. Yavru da ağlar. Hem de dünyaya gelir gelmez... İyi güne ereceğine, saadet göreceğine, yahut başına geleceklere, ihmâl edilişine belki de atalarının günahına ve çevresinin körlüğüne...

Ak alınlı, ak duvaklı geline, ananın en kıymetli hediyesi ayrılık gözyaşlarıdır. İnce gelin, hayatının sonuna kadar, o saflardan saf, inci danesi gözyaşlarını unutamaz. Onları unuttuğu gün, anayı da unutur, atayı da...

Bir düşünün, gözü dolu bulut ana, üzerimize ağlamasa, nice olur hâlimiz? Ya o da denizler gibi cimri olsaydı; güneş vurmadan incelmese, buharlaşmasa ve yukarı uçmasaydı. Ya o, öyle mi? Yaz demez, kış demez, bahar demez, güz demez daima ağlar...

Nebîsinin diliyle Hakk; millet haysiyetini, memleket namusunu görüp

gözeten göze denk tutar ağlayan gözü. Zaten "Ağlamayan gözden sana sığınırım" dememiş miydi?.. Tıpkı şeytanın hilelerinden, hasis duyguların ezip geçmesinden Allah'a sığındığı gibi...

Ermişin nazarında gözyaşları, Cennet pınarlarından daha değerlidir. Zira o damlalar, "tamuyu" söndürecek bir iksir sayılır Rahmeti Sonsuz'un katında...

Hakk'ın sâfî Nebîsi Âdem (as) saadet kâsesini gözyaşları ile doldurup içmedi mi?..

Dertli Nebî, tûfan Peygamberi (as) o katrelerle âlemi sele vermedi mi? Yaradılış esrarına ilk dokunan Mevlâ'nın Halîl'i "Hasbî, Hasbî" diyerek gözyaşlarıyla ateşi "berd ü selâm"1 etmedi mi?

O incelerden ince, Hakk esrarının merkezleştiği, Faraklit müjdecisi Ruhullah'ın hâli hep ağlamak değil miydi?

Mâsum Resûl Dâvud (as)'ın ağlamalı feryadı değil miydi ki, insan derûnunda lâhûtî âhenk ve sızlanışın adı olan Zebur'u tilâvet ederken, en ince gönül telleri üzerinde yüzlerce mızrabın âhı duyulurdu.

Ve, son durakta, en doğru yolun başında, büyük muammanın Keşşâfı, yaradılışın özü aziz Ruh, kördüğümü çözer gibi bu esrarı gözyaşlarıyla çözmedi mi? Tâ ana kucağında bin niyaz ile "Ümmetim, Ümmetim..." dediği andan, ba'sü badelmevt'e ve ötesine kadar hep aynı şey için inlemedi mi?

Şâir İkbal, bir yüksek toplulukta, ruhların huzurunda, Nebîler Sultanı'na "En muteber hediye" deyip, bir bardak şehid kanı takdim etmişti. Ben gökler ötesi o âlî meclise çağrılsaydım, günahıma ağlamış kimselerin gözyaşlarını alır götürürdüm.

"Ağla ey gözlerim, gülmezem ayruk,
Dost iline varup, gelmezem ayruk."

Kavuşmak için ağlamak ve kavuşmuş olmaktan ötürü ağlamak...

Bu ağlayış, bir yetimin, bir ümitsizin ağlayışı da değil.. Bu ağlayış tam bilemeden, öze eremeden veya visâlin neş'esinden, huzurun heybetinden doğup gelen bir ağlayıştır. Sonunda rahmetin tebessümü olduğu için de, tatlıdır. Ve yine bu ağlayış, bulup bildiğini buldurma ve bildirme yolunda olduğu için de hüsransızdır.

"Sular gibi çağlasan, Eyyûb gibi ağlasan,
Ciğergâhı dağlasan ahvalini sormaz mı?"

Anadolu insanı bu ma'nâda ağladı. Kurduğu umranların çamurunu hep böyle gözyaşlarıyla yoğurdu.

Gözyaşları ruh inceliğinin şâhitleridir. İnce insan, yüzünü gözyaşları ile yıkayan insandır. İçi sızlamayanlar, kirpiği ıslanmayanlar kem talih hoyratlardır. Bu incelik bir havâr^ı inceliği de değildir. Şecaat ve cesaret arz edeceği yerde, o birden bire tunçlaşır, demirleşir; aşılmaz ve bükülmez hâle gelir. İşte o en büyük devlet adamı Ömer, Peygamber hâlesinde en büyük devlet adamı... Şiddeti, öfkesi ve nefretiyle beraber, bir kâlbi kırığın yanında, bir "yerdeki yüz" karşısında çocuk gibi hıçkıra hıçkıra ağlar ve etrafını da ağlatırdı.

O manzumede daha niceleri vardır ki, haykırışı arslanın ödünü koparmış, ormanı velveleye vermiş; harp meydanlarında bir haykırışla bin hânümânı harap etmiştir. Fakat, Hakk'ın huzurunda, muhasebe ânında öylesine incelerden ince bir hâl almıştır ki, ancak Cennet hûrîleri o kadar incelikten haberdar olabilirdi.

Uzun senelerden beri ne kadar hasretiz gözyaşlarına!.. Onu, bu memleketin taşına, toprağına, evine, mâbedine sormalı. Sormalı şu dağlara, taşlara ve üzerinde uçuşan kuşlara... Ve bütün bir mâziye sormalı, bağrına kaç damla gözyaşı düştüğünü. Sonra mâbedlerdeki sütunlara, geniş kubbelere ve çevredeki cidarlara da sormalı, ne zamandan beri hıçkırığa hasret olduklarını. Seccadelere de sormalı, kaç defa gözyaşlarıyla ıslandıklarını. Bu kadar içten uzaklaşılan, bu kadar gönüle yad kalınan ikinci bir devir gösterilebilir mi?..

Timdi sizler, ey bütün bir tarih boyunca ağlamayı unutmuşlar! Gamsızlar, dertsizler ve ağlanacak hâllerine gülenler! Gelin; şu çıkmazın başında durup asırlık gamsızlığımıza bir son vererek beraber ağlıyalım! Cehaletimize ağlayalım! Kaybettiğimiz şeylerden habersizliğimize ağlayalım! Kusurdan bir heykel hâline gelmiş mahiyetimize, duygularımızın dumura uğrayışına ve hoyratlaşan gönlümüze ağlayalım! Bu vaziyette öleceğimize, öldüğümüz gibi dirileceğimize, tasmalı ve prangalı büyük imtihanda, en büyük merasimde fevc fevc geçecek olan mâzinin şanlıları arasında yer bulamayacağımıza ağlayalım! Daldan kopan bir meyve gibi, yalnız düşüşümüze, ayaklar altında ezilişimize, rahmetten cüdâ kalışımıza ağlayalım!..

Yukarılara doğru güvercinler gibi kanat çırpalım ve çok yükseklerde öyle bir "Âh!" edelim ki, ünümüz, gözyaşlarından meydana gelen bulutları harekete getirsin. Sonra ateşimizi söndürecek o damlalar, yağmurlar gibi başımızdan aşağıya insin ve ateşimizi söndürsün. Kin ve nefret ateşini. Bütün dünya ve

ukbâ ateşini...

Allah'ım! Sen'den diliyor ve dileniyoruz: Gözlerimize yaş ver ve bizi ağlat! Merhamet etmen için. Sen'den uzak kalış hasretini duyamayışımıza ağlat! Gönlün şâk şâk oluşuna, ağyar ateşine yanışına, öyle ağlat ki, sîneler kebâp olsun… Ondan bir bir feryat çıksın, meleği ve feleği velveleye versin.

Beni de ağlat; gece kadar karanlık ruhuma şefkat et de ağlat! Ağlamalarıma dahi ağlamam lâzım geldiği için ağlat! Bükülmüş şu kaddime, solgun ve ölgün rengime, burulmuş boynuma ve kırık kâlbime merhamet et de ağlat! Şu en sâkin anda, sızlanışlara cevap verdiğin dakikalarda, kapkara gönlümle değil, Sen'den başkasına secde etmeyen başımla sana dönüyor, titreyen dudaklarımla ağlatmanı diliyorum.

Heyhât ki "merhamet, merhamet" diyeceğim an, bir hâil gibi günahlarım karşıma dikiliyor ve içimde yığın yığın burkuntu meydana getiriyor. Allah'ım! Benim uzaklığım itibariyle değil, Sen'in yakınlığın hürmetine kâlbime rikkat ver ve öyle ağlat ki, kendimi kaybedeyim, yolunda ar ve haysiyetten geçeyim, tâ "Bu delidir" desinler..

"Gidip boynumda zincir ile Ravza-ı Pâk'a, o denlü ağlayam ben ki, görenler hep beni dîvâne sansın" Ola ki, düşen damlalardan bir tanesi aşkına düşmüş olur; işte o, benim için ummanlara bedeldir. Şehid kanı kadar aziz gözyaşları içinde nefesim kesilirken varlık sırrını bana duyur. Şu kararsız gönlümü doyur. Hicabımdan yüzümü saklamaya çalışayım. Habibi'ne görünmek istemeyeyim. Pişdarım ve âli rehberimden kaçayım. Sonra bir âli dîvân kurulsun. Ben zülüfleri dağınık, hıçkırıkları gırtlağında düğümlenmiş, yüzü karaların uğramadığı o dîvâna çağrılayım "Lâ tüâhiznâ" kalkanıyla huzura varayım. Kirlerime göz yumup "bu da bizdendi" desinler; dilenciye bir mülk bağışlasınlar. Çöl yolcusunu sevindirip bir bulut ve bir meltemle imdadıma yetişsinler. Sevincimden orada yığılıp kalayım. Gözyaşlarım içinde boğulayım!..

GÜNAH

Günah dendiği vakit insanın aklını bir yığın is-pas istilâ ediyor. Kitapların nâhoş gördüğü şeylerden, örfte, âdette yadırganan şeylere kadar ve ondan toplulukların telâkkilerine göre sevimsiz işlere, hâttâ yabancı âdetlerin işgaline uğramış, mânen esir halk yığınlarının çirkinlik anlayışlarına kadar, bir sürü günah sayılan şey vardır.

Mev'izeci, şirin cümlelerle çeşit çeşit günahtan bahseder ve günaha karşı gönüllerde nefret hissi uyandırmaya çalışır.

Bir kısım kötülüklerle, mücadele cemiyetleri, yıkılışımızı ve geri kalışımızı günahlara ve ahlâk sukutuna vererek günah tâbirinin ruhlarda meydana getireceği ürpertiden istifade etmek isterler.

Muallim de ara sıra günahtan bahseder, hem de henüz günahın ma'nâsını kavramamış masum çocuklara... Ve hem mahiyetine inanılıp inanılmamasını talî dereceye alarak! Mühim olan istifade ve gönle göre bir disiplin teminidir. Memur, esnaf, işçi icap ettikçe karşısındakine onu bir silâh gibi kullanılır. Hattâ öyleleri vardır ki, ne günahla ne sevapla hiçbir alâkaları olmadığı hâlde, nesebi gayr-i sahih bir sürü lâfına payanda olsun diye "günahtır" veya "değildir" sözünü eklemeyi de ihmal etmezler. Nedir bu muamma ki, idrakinden herkes hayrette! Veyahut nedir bu hakikat ki, bir yığın renkte!.. Söylenenler doğru değil mi? Elbette bir kısmı doğrudur. Fakat hepsine hayat verecek en doğrusu hangisidir, onu araştırmak, Hakk'a hürmet ve hizmettir. Lâkayt kalış ise himmetsizlik ve Allah’a karşı cehâlettir.

Günaha günah, sevaba sevab demek o kadar mühim değildir. (Bu hükmü verirken ehemmiyet ve ehemmiyetsizliğin izafî olduğunu düşünmek icabeder. Yoksa günaha sevab, savaba günah demek küfürdür.) Mühim olan gönüle tercüman olmak, iz'anı kelimelerle tablolaştırmaktır.

Ağızdan çıkan günah sözü üzerine bir inilti var mı, kendinden haberdarsın demektir ve Hakk yolunda sürçmek demek olan günahtan bîzar bulunuşuna, aka, karaya âşina oluşuna delildir.

Nicelerin ağzından günde yüz defa "İnşaallah, Maşaallah" dökülür. Allah meşietine işlerini havale ile bir alâkası var mıdır çoğunun? Hâlbuki o şahısda ve o anda ma'nâsından koparılmış lâfizlar olarak bu ifadeler lâfız ve ma'nâ bütünlüğüne sahip söylenişinden farksız gibi görünmektedir.

Niceler vardır ki, Hakk'a dönüp tevbe ettikleri halde günahlarının ağırlığını gönüllerinde hissetmezler. Rahatları kaçmaz. Uyku ve gıdalarında normal olabilirler. Kâlbe bir pas bulaşmış, bir kısım duyguları dumura uğramış, belki ölen lâtifeler olmuş. Bütün bunlara rağmen onların şevklerinde eksiklik müşahede edemezsin, en ufak umursama göremezsin. Öyle ise kâlbin en gizli esrarına vakıf olan Hakk huzurunda, gönül ifadesi olmaktan uzak "Tevbe ettim" sözü nasıl Hakk'a dönüş ve nasıl günahları itiraf sayılır? Bilâkis bu hem de O'na dönmüş görünerek içinde olandan başkasını ortaya dökmek suretiyle bir su-i edeptir. Tıpkı bunlar gibi günah da bilinmezlere ve anlaşılmazlara karışmış... Sanki bir heyûlâ o bugün! Bu vahim neticeye iten âmil hesapsızlık ve ölçüsüzlüktür diyebiliriz. Ruh hangi disipline tâbidir? İç âlemle dış dünya arasındaki muvazeneyi devam ettirecek ölçü nedir? Bunları düşünmemek ne büyük hüsrandır! Büyük bir günahtır, ölçüsüzlük ve disiplinsizlik.

Günahtan ürkmeme, içine düşme endişesiyle titrememe; gafletten doğma daha büyük bir günahtır. Âdem Aleyhisselâm'daki kulluk sırrını kavrayışla, şeytandaki müthiş idraksizlik, günah altındaki ezilmenin ızdırabını duyanla hiç umursamayanı ne güzel sembolize eder? Biri nâlân u efgan ile zellesini itiraf etme faziletini, "Nefsime zulmettim" diyerek ilân ederken; beriki, "Ben daha hayırlıyım" gibi irfansızlık ifadesiyle büyük günahını görmüyordu. Mayası topraktan alınmış şanı yüce Nebî, yüzünü Hakk kapısının eşiğine koyup, "Cürmüm ile geldim sana." derken başı yıldızlar ötesi Me'va Cennetlerine ulaşmasına mukabil, şeytan ise başında kubbe hâline geleceği çukurların en korkuncuna sukut ediyordu. Bugün dahi, bütün sokaklar, pazarlardaki hatalar, kanal kanal akan kirler ve kirliler hep o gafletten ve o irfansızlıktan değil mi? Bizlerin böylesine günahlarda inat ve ısrarı bir memleketi yaktı, topyekûn bir milleti ruhundan, benliğinden uzak bıraktı.

Günahı başkasında aramaya biraz daha devam edersek, dağdan inmedik yabanî arı ve yaban arılarının taarruzu ile kovanda kalıp petek örmeye devam eden bir bal arısı kalmıyacaktır. Başkalarının kusurları ile meşgul olurken günahını görmemek en büyük günah!..

Bugün bir mezar donukluğu ile karşımıza dikilen neslin durumu her türlü tavsifin üstünde, insan gönlüne acıma ile karışık bir ürperti vermektedir. Sokağa salınmıştır, merhametsiz ellere teslim edilmiştir. Terbiyecisi ve ham^ısi çok defa kasap kadar dahi şefkatli olmamıştır. Sebep ve neticeleri ile evlâtlarının meselelerini düşünmemiş, bir ağacın tımarına gösterdiği ehemmiyeti onlara karşı göstermemiş bütün babalar ve anneler, günahın en büyüğünü işlemişlerdir. Öyle ise suçlu kimdir? Azap kime yapılıyor?

Yetiştirdiği nesle evvelâ mes'uliyet aşılamamış, onun zihin fonksiyonlarının inkişaf ettirilmesini gönülden ve ruhtan ayrı yürütmüş, ne kendinin ve ne de yetiştirdiğinin hazmedemeyeceği bir yığın galeyan hâlindeki malûmatı ruh ve yapı düşünmeden vatan evlâdına vermiş eğitenler ve öğretenler ve daha büyükleri onlardan da büyükleri affedilmez bir günah işlemişlerdir ki, bütün bütün yıldızların enerjilerini dünyamıza getirip stok yapsalar, dağları ağaçlarla süsleseler, denizleri bulutlar halinde havada gezdirseler ve yer yer başlarına dökülen bütün yeryüzü suları yerle beraber yunsalar yıkansalar yine bu büyük günahın lekesi alınlarından silinmeyecektir.

Gelin Müslümanlar! Gelip hep beraber ağlaşalım. Dünkü ölenlere değil, beynine kurşun sıkılanlara değil.. Payimal olan ırza, namusa da şimdilik değil. İdama mahkûm olmuş oğlumuza, onlar içinde kadınlığını unutmuş çamura düşmüş kızımıza da değil, kendi cenazemize ağlıyalım.. Ruh ve kâlbimizin ölümüne, günahtan ürkmeyişimize. Vaktinde diz dövmeyişimize, korkunç yangın karşısında merhametsizliğimize, hissizliğimize ve hareketsizliğimize... Öyle sızlayalım ki, ahımız Arş'a yükselsin, nedamet duyan gönlümüz Arş kadar yücelsin... Tâ bu gönül berraklığı ile memleketin gelecek evlâtlarını, şu anda kirlettiğimiz gibi cürmümüzle kirletmeyelim...

GURBET

Bir hayat yaşıyoruz ki, herşey muamma, herşey iç içe düğüm. Gözlerine mil vurulmuş yığın yığın kalabalıklar, beşiktenberi cidarlarına dayanarak emekledikleri bu âleme niçin geldiler? Nedir aradıkları? Boğuk boğuk sızlanışlar ve cihetlerden cihetsizliğe yükselen ritimsiz feryatlar... Cihan bir matemhane, her taraf kasvet örtülü. Bütün yük mazlumun sırtında, zalim kaygusuz ve hayhuyunda. Hayat bu ise ölüme bin rahmet... Et ve kemiğin hatırı için, külçe hâline gelen insanlığı fütursuz seyredenlere lânet!.

İnsan bir meçhul... Tahlili çok güç... Yer, içer ve yatar. Acaba o, sadece bu mu? Yoksa gözle görülen âlem, tenteneli perde.. O, içlerden içe gaye varlık.. Ve herşey ona bağlı yokluğu içinde bir sultan mı?.. Eğer böyle değilse, o ve diğerleri arasında fark ne? Eğer geçmiş zamanın elemlerini taşıyan ve gelecek zamanın endişelerine gebe olan akıl ise; onun bu vadideki ismi: Belâ... Ayırıcı vasıf eğer makinanın icadı ve atomun parçalanması ise; canavarların hasreti ile yaşadıkları vahşetin birkaç saniyeciğe sıkıştırılmasından başka ne gösterilebilir. Bu hâli ile insan, emsali için düşman.. Hayat, hayata tuzak kuran bir şeytan.. İnsan bir örgü, iplerin ucu belirsizlikte.. Eller gölge kovalamakta, gözler serap peşinde.. Kim taşıdığını tartacak, kim asılmış heyûlâsına can verecek?.. Bunlar soru... Sorular soru içinde...

Sıtma ve karın ağrısından müteessir olan, sivrisinek ve arının ısırmasına karşı korunamayan, haşmeti içinde âciz insanın, bu girift bilmecelere karşı istinat noktası ne olmalı? Kabir kapısında sönen hayat şûlesi mi? Hayır, hayır.. Batıp giden, cihan sultanlığı da olsa, gelecek korku ve endişelere karşı merhem olamaz. Öyleyse nedir muhtaç olduğu şey onun? Nedir için için özlediği halde izine tesadüf edemediği cevher? Hayat her cihetiyle onun için serap... Heyhat baştan başa ıstırap. Yollar kıvrım kıvrım ve yokuş; her şey insana tuzak kurmuş, her taraf ona yabancı.

Bir garipsin tu dünyada,
Gülme gülme ağla gönül.
Derdin dahi çoktur senin,
Gülme gülme ağla gönül.

Geldiğin yeri bilmediğin için, gideceğin yeri görmediğin için, gözyaşlarını ceyhun et. O deryada boğul; belki aradığını bulursun. Acaba yollar sana karşı neden bu kadar vefasız? Yok yok.. Günah, yolların değil; sen yolunu yitirdin..

Kâlbine biber ekilip, beynin, cesedine yedirildiği günden beri.. Kamışın şekere karıştırılıp şerbetten tecahül edildiği günden beri... Sonra dünyanın taşını, toprağını, demirini senin beline yükleyenler, seni öz cevherinden uzaklaştırıp âdeta maddeleştirdiler. Kâlbinin derisini yüzüp ayaklarına çarık ve ayak derilerini de taçlarda sorguç diye kullandılar. Sen yüzüstü emeklemeyi ve ayakların vazifesini ellere göndürmeyi ma'rifet saymaya başladın. Ve en korkuncu bütün hadiselere kendi şahsî dünyandan baktığın için, herşeyi arzularının rengine boyanmış buldun. Nefis, despot duygular dolu bir âsi.. Sen onların sevkiyle şehvet dolu kombinezonlar çizen robot boyacı... Orucun demhanede; iftarın meyhanede; bayramın puthanede; iradesiz ve oluşların zebunu zavallı mahlûk oldun. Ama gözlerin önünde solan renkler, yokluğa doğru sürüklendiğinden acılaşan zevkler, uykunu kaçırıp seni hayata geldiğine bin pişman ettiğinden; sence hiçlikten ibaret olan ölüm sonrasını düşünmemek için, içinin ağlamasına rağmen eğlence ve sefahet yerlerinden teselli dilenmeğe başladın. Heyhat! O yara çok derin. Yuf sana! Bu derman pek ma'nâsız...

"Bir geçmiş zamanı beyhude yad etme,
Bir gelecek zaman için botuna feryad etme,
Geçmit gelecek, bütün bunlar masal hep,
Eğlenmene bak ömrünü berbat etme."

diyen maddeci şair; senin ruh perişaniyetini istenenin üstünde tasvir edip kâlbindeki ebed arzusunu işlemez hâle getirmek istiyor. Ama sen bir madde yığını değilsin; kâinattaki ma'nâları içinde toplayacak kadar geniş bir istidada sahip kutup varlık ve oluşun çekirdeğisin. Semalar tahtın.. Sidre kemerin.. Arş, sende bir örtü veya sendeki Arş'ın Arşı... Sen şimdi bu ideal ülkeden çok uzaklarda bulunuyorsun. Gözlerini bağlayan başıbozuk kuvvetler, bazınıza düşman olarak silâhı ile tepetaklak kovulmanıza sebep oldular. Şimdi vahşet sahrasında âfâkî zevklerin tesiriyle mahmur ve ıstırap hecelemektesin. Günlün daraldığı zaman yatar, acılar yüklendiği zaman yer ve içersin. Ah! Bunların bütün dertlere derman olacağını sanmak ne büyük hüsran! Emeller sende sonsuz, elemler tepe tepe omuzlarında.. Lezzetlerden mahrum kalış ve ebedî zevkleri elde edemeyiş elemi...Yâ gidip de geri gelmeyenlerin, içinde meydana getirdiği burkuntular? Bunları inkâr edebilir misiniz? Gittikleri yere sen de gideceksin ve bir daha geri dönmeyeceksin.

Burası Muş'tur,
Yolu yokuştur.
Giden gelmiyor,
Bilmem ne iştir.

Cihetler içinde duyduğun bu ses, sanki sana cihetsizlikten geliyor. Burası vatan değil. Dünya bir uğrak.. Sen burada kimsesiz.. Sen burada öksüz ve garibsin. Kendine bir yâr ara ve bu perde perde gurbutten kurtul. Dâvanın hâlledilmiş şekli iki kelimede: Sen gurbettesin...

İNANIYOR MUYUZ?

İçine giriş ve kabullenişteki kolaylık nisbetinde, çetin imtihanların dizi dizi sıralandığı bir müessese: İmân müessesesi!.. İç içe ızdırablar onda; sonsuz, küme küme mahrumiyet onda saklı...Musibetin birinden kurtulurken belini çatır çatır kıracak ikinci musibet, başının üstünde hazırdır.

"Belânın en çetini Peygamberlere, sonra Hakk'ın makbulü velîlere ve derecesine göre diğer mü'minlere" sözü ile bu gerçeği ele alan zaman ve mekânın bir tanesi, Hakk'ın meftunu, vefakâr bendeleri ile yaşamış, dayanmış ve ulaşılmazlara ulaşmış tek varlıktır.

En büyük hakikatı, insanlık semasının güneşinden alma mazhariyetini kazananlara geline; onlar duyuş ve tasvir edişlerle antılamayacak kadar büyüktür. Mukaddes şeyler üzerine yemin ediş ve söz verişlerin çok fevkinde "İnandım!" deyişin, hâl ve davranışlardaki fevkalâde tezahürü onlarda...

Peygamberi müjdeleyen, rüzgârlardan nasipli büyük Sa'd'ın babası "Hanîf" Zeyd, geleceğin ışık menbaından aldığı bir-iki parıltı ile: "Lât, Uzza.. Hepsini terkettim! Basireti olan herkes benim gibi yapar." demek suretiyle dağ dağ baskı ve hakaretin üzerinde toplandığı görgüsüz ilk çilekeş ve son demin peygambersiz mü'minidir. Mekânın Efendisi'nin, itibarî bir hattan ibaret olan zamanı bertaraf ederek onun elinden tutmayacağı iddia edilemez. Gökte müjde, yerde nişan! Renk ve ziyanın beklediği atının dizginlerini bu cihet yurduna çevirince, yaşlı küre neş'esinden Kisra'nın sütunlarını yıkar. Onda saadet sonsuz... Onda beşerin beklediği varoluş ümidi... Fakat bütün bunlar ateşten çember içinde.. Bir gül binlerce diken arasında.. Sadre şifa verir bir hâl, göğüs kemiklerini çatırdatan hâdiseler ötesinde... Bir damla âb-ı hayat, ancak develerin iliklerindekini içecek hâle gelen, yanmış ve dudakları patlamışlara veriliyor. Aklın iflâs ettiği en garip nokta; yapılan her şey cana minnet biliniyor. Ayağının ucunu dokunduramayacağın kızgın çakıllar üzerinde, Allah'ın günü sırtüstü yatırılıp, göğsüne kendinden ağır taşlar yüklenen Habbab şöyle düşünüyor: "Bu dava çok büyük, bu yük çok ağır; sen çok zayıfsın Habbab! Senin bu işkencelere katlanmanı mı, yoksa Allah' Resûlü'nün ayağına bir dikenin batması mı? Habbab'lar ölsün, fakat onun ayağına bir diken batmasın!.." Sonra vali bulunduğu zaman etrafındaki ihtişama bakar, eski acı günler içindeki tatlılığı düşünür ve ağlar...

O'nlar inanıyorlardı. Gençliğin en alımlı demlerinde kurtarıcıyı tanıyan,

Allah şehrinin muhaciri Ammar ve onun gibi sadece bir-iki bahtiyarın ulaşabildiği mazhariyettir bu...

Bâdiyeden gelip Mekke'ye yerleşme ve sonra Ebedî Nur'a kavuşma.. O'nun mazhariyetlerinden biri de ilk İslâm şehidi bir kadının çocuğu oluşudur. İmânı uğruna, gelecek herşeye katlanmaya azîmli büyük kadının çekmediği kalmaz; en son, başı kaynayan suya sokulur, saçları dökülür, yüzü kebap olur. Bütün bunlardan sonra göğsüne demir vurulur. O, gözleri yükseklerin yükseğine dikilirken son sözlerini söyler: "Allah'tan başka mabud yok. Muhammed (sav) O'nun Resûlü'dür." Kısa bir zaman sonra, aynı akıbete babasının dahi düçar olduğunu gören Yasir oğlu Ammar, bunların ızdırablı müşahidi iken yakalanır. Çarmıha gerilir ve vücudunun muhtelif yerlerine kızgın demirler basılmağa başlar. Tahammül edilmez bu eziyetler, sırf Allah'ın Resûlü ile buluşup görüştüğü içindir. Bir gün olur ki, ızdırab beşerin götüremeyeceği kadar ağırlaşır. Ammar dilinin ucu ile, O'nunla görüşmeyeceğini söyler. Bağları çözülür çözülmez ilk fırsatta Resûl'ün huzuruna gelir ve hüngür hüngür ağlar. Efendisi'nin "Kâlbin nasıl?" sualine karşı, "Allah ve Resûlü'ne îmânla dolu" cevabını verdiği zaman, merhamet kânı büyük insan, O'nu okşar ve iltifat eder. Bu devran; isimli-isimsiz binlerce kahramanın ceyhun olan gözyaşları ile, çağlayan kanları ile başlamış ve böylece devam etmiştir.

Bu yol uzaktır,
Menzili çoktur,
Geçidi yoktur,
Derin sular var.

İnsanların ebedî varoluştan nasipleri, çektikleri meşakkat ve ıstırap nisbetindedir. Geçenlerde bu, ölçü ve hudut kabul etmez şekilde idi. Onlar İslâm için yaşıyor ve hatırı her şeyden âlî olanın hatırını kırmamak için, inşa edecekleri müessesenin çamurunu kanlar ile yoğuruyor ve kemiklerini moloz yerine kullanıyorlardı. O binanın zemini ızdırab, duvarları elem, tavanı yıldız yıldız namütenahîlik...

Selâm Hakk'ın mergubu, Hakk yolunun meczubu inanmışlara!.. Bilmiyorum ki, biz inanıyor muyuz?..

KAPINA GELDİK

Her hâli günah bir cemaat olduk... Yemesi, içmesi, yatıp kalkması, sözler, yazılar ve her çeşit davranışlar; hepsi günah. Kurtuluş ümidi ile atılan her adım iyice batırıyor bizi. Ne zamana kadar bu çamur içinde tepinip duracağız, bilmiyorum...

İnsanlığımız sönmüş mü? Kâlpler neden bu kadar hissiz? Niçin gözyaşları rüyalara terk edildi? Yoksa biz kendimizi yaşamıyor muyuz? Öyle değilse neden yanarken gülüyoruz? Ben, bize basiretli diyemeyeceğim. Çünkü göremiyoruz yarını... Anlayamıyoruz bizden evvel boğazlananların yerinde boğazlanacağımızı...

Bakın şu kalabalıklara... Şu yer yer kabaran, kubbeleşen taşa, demire, toprağa. Eski farelerin sığınaklarında saadet arıyorlar. Efendiden kaçan, yolunu yitiren bir cemaat, neticesi elem, lezzetler zebunu bir topluluk... Yıllardır hep aynı kaldırımları tepiyor, aynı kapıların önünde geziyoruz. Kulaklarımız çatlak kahkahalardan, özlediği sesi duyamamakta... Gözler, renk hırsızlığı yapa yapa körlenmiş, O'nu görememekte. Gündüzümüz geceden karanlık, gecemiz zalâm zalâm üstüne kabir. Günlümüz ölülerden ümit dileniyor. Kafamız mezar taşlarından daha yaslı...

Yok mu gecemizi gündüz edecek bir merhametli? Yok mu kanayan kâlbimize merhem sürecek bir tabib? Artık mezarlara perde gerip arkasında zevk edenlerin saadetine inanmıyoruz. Cenaze evindeki düğün alayı oyununa kâlbimiz kanmıyor. O bir şey kaybetmiş gibi durmadan sağı solu araştırıyor. O, O’nun sevdalısı.. En yüksek binalarda en lüks sefahethanelerde en renkli eğlencelerde.. O hep O’nu takip ediyor. Istırabını dindirecek, onu bir kuş hafifliği ile çok yükseklere götürecek o şefkatli elleri.. O'nu buluş, ne mesut an o.

O, kendisine dönüşümüzü ve sızlanışımızı bekliyor. Dertler yiyip bitirmeden nihayet kapısına dönüyoruz.

Yâ Rabbi! Sen bizi bağışla! Sen'in kapına elsiz ayaksız gelsek de yine sana varmak ümidi ile geliyoruz. Sen'den ayrı düştük ama, hiçbir gönül yapıcıya bağlanmadık. Sen'den başka okşayanımız da olmadı. Sızlanışlarımızla alay edildi; feryadımıza kimse gelmedi.

Bizden evvel Sen'in huzuruna bu kadar günahla gelen olmamıştır. Amma

cehaletimizden dolayı bizi kınama, başka kapı bilmiyoruz. Eğer kabul etmezsen kimin kapısına gidelim?

Ey yaslıların ümit kaynağı! Bize yâr ol! Ey çaresizlerin çaresi! Bize çâre ol! Şu köhne kubbede bizlere biraz cilve göster! Ola ki bir daha senden ayrı düşmeyelim. Eyledik hadsiz günah, nihayet tasmalı boynumuzla İlâhî kapına geldik...

KÜFRE GÖTÜREN AMİLLER

Mikro âlemleri, makro âlemleri, nefislerimizi, Resûlullah'ın muhteşem inkılâplarını mütalaa edip sağlam bir Uluhiyet akidesine sahip olma, Ma'bud-u Mutlak'a hakkıyla inanma, yani, Ma'rifetullah dersine başlamadan evvel; dünden bugüne, eski-yeni bütün kafirlerin ve sapıkların sapkınlıkları ile küfre düşmelerini iktiza eden amiller üzerinde duracağım. Kur'ân-ı Mu'cizü-l Beyan'ın irşad ve iş'arına dayanarak, dört hususu izahtan sonra da Allah'a götüren yol ve amilleri arzetmeye çalışacağım.

CEHALET:

Allah'a karşı küfrün ve dalâletin sebeplerinden birincisi ve en büyüğü cehalettir. Eşyanın varoluşundaki niçin ve neden ile onun subûtunu kavrayamayıştır. Varlığın binlerce hesapla, planla ve tarfelerle tekamülünü, en mükemmel hâle gelişini ve keyfiyetlerine esas olan terkibi kavrayamayıştır. Feza araştırmaları yaparken bile Allah'a inanmayan insanın inançsızlığına amil cehildir, cehalettir. Hem de ilmin içindeki cehalettir.

Bugünün teknik muvaffakiyetlerini netice veren ilimlerin ve ilim adamlarının iddia ettikleri bir kısım hükümler; yarış pistine kulvar dışı girerek vardıkları kanaatlardır. Sebepler zincirinin bütün halkalarını dizip, adım adım son halkaya ilerleyerek, hepsinin niçinini ve nedenini araştırıp, neticede -haşa- "Allah yoktur" hükmüne varılmamıştır. Gerçek dışı bu iddia, meçhul bir perdenin önünde durup, ötesi hakkında sığ ve kısır bir kanaatı ibraz etmektir.

Allah'ı bilemeyen o cahiller, sığ ve sathî idrakleriyle diyalektik yaparak "Allah bizimle konuşsa ya... Allah varsa niye sadece Peygamberle konuşuyor? Bizimle de konuşsa ya..." derler. Dün Mekke sokaklarında gezen o cahillerin sözünü, bugünün mektepli cahilleri de ilim adına söylemekteler. "Allah, Peygamberle konuştuğu gibi bizimle de konuşsa ya..." Kur'ân-ı Kerim, kafirin cehaletini, kainattaki olup-bitenleri kavrayamayışını, "Bir âyet bir mucize gelse ya... Hani taşın, ağacın konuştuğunu görsek ya..."[1] demeleriyle ifade eder.

O cahiller, kâinattaki olup-bitenlerin şaşılacak yapısını kavrayamamaktadırlar. Taş ve ağaçların konuşmamasının, insanın konuşması kadar mucizevî olduğunu, onların da ayrı ayrı diller ve lisanlarla, yaratılışın sırlarını haykırdıklarını duyamamaktadırlar. Kendilerinden daha kocaman bir kelle, daha uzun bir dil, daha büyük bir beyin taşıyan hayvanların

düşünemediklerini, konuşamadıklarını görüyorlar; buna rağmen, düşünmek gibi, konuşmak gibi nimetler ile mucizelerin kıymet ve ma'nâsını idrak edemiyor "Bize bir mucize gelse ya..." diyorlar.

Bütün cahiller, böyle birbirine benzer laflar ederler. Kur'ân-ı Kerim, Hazret-i Adem'in karşısındaki kafirin, Resûl-ü Ekrem'in karşısındaki kafirin ve bugün ilim adına cehaletini arzeden üniversiteli kafirin laflarının nasıl da birbirine benzediğini anlatır. Çünkü, hepsi de aynı kaynaktan besleniyorlar: Hâdiselerin nedenini ve niçinini idrak edemeyen basit, sığ ve kısır mantıklarının ürünü olan cehaletten...

Müslüman, inandığı şeyin nedenini, niçinini, nasılını, aslını, faslını, herşeyini bilmelidir. Mü'min, Allah'a hangi esaslara müsteniden inandığını bilmedikçe -bugün olmasa bile yarın- şeytanın oyuncağı olmaktan kurtulamaz. Kendisi olmasa bile evladı veya torunları o kötü duruma düşmekten uzak kalamazlar. Bu hususu kavrayamayan yakın ecdadımızın, kendilerinden sonra gelen nesillerinin dinsiz olması en bariz misaldir.

Bilerek inanmadıkları, Allah'a îmanla dolup-taşan gönüllere sahip olmadıkları sathî ve basit îmanlarıyla evlatlarına tahkikî îmanı telkin edemedikleri için; çocuklarının îmanları cehaletin ve taklidin ifadesi oldu, tesirsiz kaldı. Böylesi bir îman üç-beş zaman yetse bile uzun zaman tatmin etmedi ve dinsiz, ateist nesiller meydana geldi.

Müslüman cahil değildir, olamaz da. Şeriat dilindeki cahil, kafir demektir. Onun için mü'min herşeyi bilecek; bilmeyi de bilgisizliği de bilecek...

KİBİR

Kibir büyüklenme, kendini yüksek görme olarak ifade edilebilecek bir duygudur. İnsan fıtratına: İslâm'ın izzetini, Kur'ân'ın şerefini, Din'in haysiyetini, ulvî görülen şeyleri, cematini, ırzını, namusunu ve benzeri kıymetlerini korumak için yerleştirilmiştir. Bu duygu su-i istimâl edilirse geri tepen silah gibi kişinin aleyhine işleyerek azgınlığa, sapkınlığa ve küfre düşmeye sebep olur. Allah'ın sıfatı olan "büyük olmak" tan ferde tecelli edecek şey; Allah'ın İslâm'ın Kur'ân'ın ve Resûlullah'ın izzetini, şerefini ve haysiyetini koruma uğruna başını eğmemek, küfür adına yapılan herşeye karşı tavır alarak yüksekten bakmak, büyüklenmek, başını dikmektir. Tefekkürsüzlük ve düşüncesizlik neticesinde su-i isti'mâl edilen bu duygu çok zaman mü'minlerin aleyhine işlemiş, onların şirazeden çıkmalarına sebebiyet vermiştir. Kur'ân-ı Kerim âyetler ve misallerle bunu da anlatır.

"Bizimle karşılaşmayı, karşımıza çıkmayı, hayatın hesabını bize vermeyi düşünmemiş ve bizim karşımıza çıkacağına inanmamış o insanlar derler ki; Bizim üzerimize Allah'ın emirlerini getirecek bir melek olsaydı ya..." [2] Niye Nûh'a oldu, Mûsa'ya oldu, Muhammed'e oldu. Allah bir melek gönderse ya "Göndereceği adamı niye Ebu Talib'in yeğeni olarak gönderiyor?" Yahut "Rabb'imizi açıkça görsek ya. Eğer varsa varlığını bize açıkça göstersin."

Dünün ve bugünün zavallı kafiri hep aynı iddiadadır. Kâinatta hepsi ayrı bir hesap ve plânla, peşi peşine cereyan eden hâdiselerin O'nu gösterdiğini bilmez.. Dünyanın bir yerinde helozanlar çizen hortumun bir başka yerdeki vakumlar meydana getiren akıntılarla alâkalı olduğunu bilmez. Bu harikulade şeylerin bir hesap ve plânla insanları ikaz edip onları uyarmak ve Hakk'ı göstermek için Dest-i Kudret'ten gelen İlâhî ikazlar olduğunu bilmez.

Yerdeki karınca kadar değeri olmayan, sinek kadar işe yaramayan, onbeş yaşına kadar hayrını-şerrini tefrik ve temyiz edemeyen, bir küçük mikroba boyun eğen, çok defa burnunun ucunu bile göremeyen, ızdıraplar ve sıkıntılara düçar kalıp elemlere düşen, mütemadiyen çırpınıp heyecan ve helecanlar geçiren bu insanlar; kendilerini pek büyük görür, böbürlenir, kibirlenirler de utanmadan "Rabb'imiz bize görünse ya" derler. Allah'a karşı büyük bir edepsizlik ifadesi olan bu sözler devam eder. Cenâb-ı Mûsa'nın ümmeti de "Vallahi, Ya Mûsa biz sana îman etmeyiz. Bize bahsettiğin Allah'ı açıktan açığa görmeyince" [3] der. Fezaya giden adam, Atmosfer etrafında bir-iki tur atıp yere ininee "Gezip, dolaştığım yerde Allah namına birşey görmedim" der. Mektepteki çocuklara dinsizlik ve îmansızlık telkin ederken "Beni görüyor musunuz? Görüyorsunuz. Çünkü ben varım. Allah var mı? Yok. Çünkü O'nu görmüyorsunuz" derler. Kendini büyük görmenin, kibirlenmenin, böbürlenmenin ve edepsizliğin ifadesi olan bu laflar ne kadar da birbirine benziyor.

O kafirler bilmiyorlar, bilmediklerini de bilmiyorlar. Varlık âlemini şu şehadet âleminden, hâttâ sadece görebildiklerinden ibaret zannediyorlar. Basit bir diyelaktikle onlara desek ki: "Aklın var mı? Duyguların hissiyatın var mı? Çekme ve itme kanunları var mı? Bunları gösterebilir misin? Şu galaksileri, yıldızları ve atomları birbirine bağlayan şey nedir? Aşk, muhabbet, şefkat nedir? Nedir kadını erkeğe bağlayan, birbirine çeken şey? Bütün bunları gösterebilir misin? Göremediğin, bana da gösteremediğin hâlde varlıklarına inanıyorsun. Ama buna rağmen, 'Ben görmediğime inanmam' diyerek, Cenâb-ı Hakk’ı inkara yelteniyorsun. Hâlbuki sen kibrinin, gururunun, enaniyetinin,

nefsaniyetinin altında eziliyorsun..."

Hazret-i Adem'in karşısında, Cenâb-ı Nuh'un karşısında, Resûl-ü Ekrem'in karşısında tarizde bulunan kafirler ile bugünün fen ve teknik namına hakikatleri tahrif edip küfrünü telkine yeltenen kafir bu sorular karşısında ne diyebilecektir?

İNHİRAF:

İnhiraf, bir duyu yanılmasıyla doğru yoldan sapma, şirazeden çıkma hâlidir. Suyun içindeki bir cismi kırılmış görme gibi bir kere yanlış görme, hükmü ona göre verme, sonra da o hüküm üzerine fikir bina etme...

Fir'avun, bütün devirlerde aynı inhiraf ve iddia ile ortaya çıkan benzerleri gibi şöyle diyordu. "Ya, Hâmân! Benim için yüksek bir kule yapta o kulenin başına çıkayım." İnhirafa, yanılmaya bakınız. Cenâb-ı Hakk'ı fezadaki büyük bir şey, atomlardan mürekkep bir cisim, uzayın karanlıklarında yüzen bir varlık kabul etmenin, böylesine büyük bir inhirafın ifadesi olarak diyor ki: "Yüksek bir kulenin batına çıkayım." [4] Böylece sebeplere-göklerden gelen sebeplere-ve Mûsa'nın İlâhına da muttali olayım. Yağmurun yağmasına, denizlerin buharlaşmasına, otların bitmesine, gökten gelen vahye ve ondaki esrara, bütün esbaba muttali olayım.

Bu ifadelerin içinde ince bir istihza ve Hazret-i Mûsa'ya alaycı bir red vardır. Yanlış görme, yoldan sapma, idrak ufkuna yaklaşamama vardır. Mabud-u Mutlak olan Hazret-i Allah'ı beşerî bir takım kayıtlar, maddî birtakım nisbetler içinde görme, o kanaatle bakma yanlışlığı vardır ki, Cenâb-ı Hakk'ı da öyle görmeye, öyle araştırmaya sevketmiştir.

Kur'ân devam ediyor. Onlar Hazret-i Mûsa'ya "Ya Mûsa, sana asla îman etmeyiz. Rabb'i açıktan açığa görmedikten sonra."[5] İşte duygularının yanılması ile inhirafa düşen o kafirler, bir kısım kayıtlar içinde mahluklar olan kendilerinin, o kayıtlardan müberra olan Mabud-u Mutlak'ı göremeyeceklerini bilemediler. Allah'ın görüle-meyeceğini, görülse idi Allah olmayacağını bilemediler. Gözlerin ve bakışların O'nu ihata edemeyeceğini, ama bütün görüşlerin ve basiretlerin O'nun kavrayışı, ilmi, iradesi, iktidarı ve ihtiyarı içinde olacağını bilemediler.

Ve Kur'ân, Efendimiz (sav)'e diyor ki, "Mûsa'nın kavmi Mûsa'dan Senin kavminin Sana sorduğundan, Sen'den istediğinden daha büyüğünü istediler. Bize Allah'ı açıktan açığa göster dediler." [6] Ve neticede bir saika, bir gürültü, gönüllerinde çakıp îmanlarını içlerinde parçalayan, îmandan mahrum eden bir

saika, İlâhî bir sayha, semavî bir seda onları sarstı ve temelden yıktı. Bu onların zulümleri sebebiyle oldu.

ZULÜM:

Haddi tecavüz etme, kendini ve uzuvlarını ruh, akıl, kâlb ve bütün letaifini yaratılış gaye ve maksadının gayrında kullanma. Günaha bata-çıka îman ve İslâm'a kabiliyetini kaybedip, ümitsizliğe düşüp, şirazeden çıkma hâlidir. Kur'ân-ı Kerim yüzlerce ayetiyle bunu ifade eder [7].

MAHKÛM

Mahkûm dendiği zaman, hemen insanın aklına, demir parmaklıklar arkası, loş cidarlar arası ve ufunet dolu bir hayat gelir. Eski devrin prangalı ve tasmalıları; yeni devrin dejenere olmaya terkedilmiş bedbahtları; mazideki gladyatörler ve aslan yemleri, modern çağın verem ve romatizma namzetleri hep mahkûm olarak insan aklına gelir ve ürperti verir.

Hele bunların içlerine girilse ve gerçek yüzlerine muttali olunsa, artık başka tarafta mahkûm armaya mecal kalmaz insanda. Senelerini dakikalara taksim edip sayanlar, çeşitli tarihlerde af çıkacağını hayal edip bekleyenler, idamını intizar ederken ümidini tamamen yitirenler, söz götürmez mahkûm sayılır bunlar.

Evet bunlar hürriyetsizdirler; hava, su kendilerine santim santim verilir. Bakım, görüm ve zarur^ı ihtiyaçlar, mahkûmların değil, idarecinin gönlüne göre yapılır. Buna binaen dış görünüş itibariyle var oluştan nasipsiz ve bedbinliği yüzlerine asılmış bir peçe gibi görürsün; gönüllerince yaşamadan fersah fersah uzaktır onlar.

Bir de başındakiler, soysuz ve cahil takımından ise!.. Ama eğer bu mahkûmların mahkûmiyetleri vicdanları tarafından verilmemişse hürdür onlar... Şahlar, prensler kadar hürdürler. Zincirlerin kaydı altına girmeyen, demir kapılarla önü alınmayan, kale duvarları gibi surları bir sıçrayışta atlayabilen, namütenahîliğe doğru mütemadiyen kanat çırpan bir insan böyle gönül taşıdıktan sonra her şey onun için bir sayılır.

Epiktetos, Neron karşısında Lateramus'u şöyle konuşturur: "Dostum ne diyorsun? Zincire vurmakla mı beni tehdit ediyorsun? Bunu yapamazsın, yalnız bacaklarımı zincire vurabilirsin. İrademe gelince, o daima hür kalacaktır. Jüpiter bile onun hürriyetine mani olamaz." Hemen boynunu vuracağım tehdidi karşısında: "Ben ne vakit boynumun vurulmama imtiyazı olduğunu söyledim?" der.

Hakikî hürriyet vicdan huzuru ve irade zindeliğidir. Bir zerre îmân sayesinde iradesi felce uğramamış Cehennem'dekileri dahi Allah, ısrarlı talepleri ile Cennet'e koyacaktır. Onun için bu günün sakim anlayışı ile hürriyet makûsen mütenasiptir, ters orantılıdır.

Prangalıların görünen tek esaretleri vardır, ama şuursuz kitleler hâlinde akıp

giden sözde hürlerin yüzlerce esaretleri vardır. Başta esaretini bilmeyen o esirler, cehalet elinde oyuncak ve esirdirler... Her gün bir oyunun, bir kaprisin esiridirler. Şöhretin, makamın, soyun-sopun ve ikbalin esiridirler. Kadının, kızın, şehvetin daha binlerce mel'anetin... Bu serbest esirlerin gözlerine uyku girmez. Her an vicdanlarının verdiği ağır hükümler altında, kâlplerinin ezildiğini, beyin merkezlerinin tekallüs ettiğini, ruhlarının törpülendiğini hissederler... Ne hayatın rengârenk süslü eğlenceleri, ne de kendilerini sarhoş etmeleri vicdanlarının verdiği hükmün acısını onlara unutturabilir. Bin bir hece çare beklemektedir içlerinde... Cehennemî kâbuslar birbirini kovalamaktadır gönüllerinde...

Gerçek hürriyet Hakk'a esarettedir. Başını bütün varlık âleminin verasına uzatıp, topyekûn kâinatla beraber, şahlar şahının bendesi olduğunu itiraf etme; herşeye karşı dilenciliğin, her arzuya esir oluşun silinip gittiğini ilândır. Bu ilândan nasipli olanlar şu kayıtlar âleminin kayıtsız sultanlarıdır.

Ne şan, ne şöhret, ve ne de servet onların ruh dünyasında bulantı meydana getirebilir. Gecelerde gündüz hayatı yaşarlar, gündüzleri Cennet hizmetlerine makes bulunurlar. Artık hangi bulantı bunlara yüz ekşittirebilir?.. Hangi kapris boyunlarına kement olabilir?

Ermemişler, olmamışlar akıl erdiremezler bu sırra... Onun için en büyük hınçlarını, en büyük öfkelerini şuna buna zincir vurmakla yaşıyan bedbahtlar, yaptıkları şeylerle kendilerini esir ettiklerini bilemezler. Ölü tekmelemeyi, teneşir tahtasına tükürmeyi, mezardakileri çiğnemeyi onlara bir şey yaptım sanan talihsizler; ateş içinde Berd-ü selâm'ı bulmuşlara, can kaydından kurtulmuşlara, gerçek hürriyete ermişlere hiç bir şey yapamazlar.Çiğnenen onların vicdanları ve sefil ruhlarıdır. Ve binaenaleyh, iç içe esaret içinde oldukları hâlde kendilerini hür sanan kem talihli esirler de işte bunlardır.

Şu yığın yığın kalabalıklar, kâlbinde dayanağı olmayan bütün yolsuzlar ve sapıklar, bir dâne yüzünden kapana kısılmış topyekûn muhterisler, eski devrin esir pazarlarındaki alınıp-satılan mahlûklardan daha sefil ve daha talihsizdirler. Uzun bir devrin kendilerine tebessüm etmiş olduğu, nice kanaatsizler, zevkin sefanın behimîsini dahi az gören nice kâlbsizler vardır ki, şahsî huzur ve menfaatleri hesabına cihanı yangına verdiler, devirmedik çam bırakmadılar; ama hayatlarını hicrandan kurtaramadılar. Huzur adına attıkları her adımda karşılarına bir girdap çıkıverdi. İşte onlar, işte perişan vatan!

Zindandaki hürlerden dıştaki binlerce esire, esaretlerine duyduğumuz üzüntülerimizle...

MİHNETKEŞ

Derdi derman gibi, gülü diken gibi görmek; açlığı tokluğu bir bilmek; rahatla rahatsızlık arasında ayrılık tanımamak; geceyi gündüz kadar aydın; gündüzü Cennet günü saymak büyük bahtiyarların şiârıdır. Zevkten yana oruçlu; hayat ihtiyaçlarına karşı perhizli; vakit bulursa uyur; bir kâlp kurtarırsa midesini düşünebilir; zevkten, lezzetten ızdırablı, eleme bin oh çeker; büyük insandır O... Mihnet, başta çözülmez bir sarık; çile, belde bir kemer. İşte Hakk erleri ve işte melekler katında, güvercinler gibi kanat çırpıp saf saf uçanlar...

Onlarda gergef itleyen narin parmaklardan daha ince, beyin operasyonunda işleyen elden daha hassas bir gönül vardır. Esasen örmek istedikleri hâlde böylesine incelerden ince bir ruh ve samimîlerden daha samimî bir gönül ister. Yaralı bir kâlb, karşısında, kâlbi atomlar hâlinde parça parça ve gerçek musibet karşısında kafası yüce dağlar gibi bulutlu bir er ister. Bir er ister ki, ağlaması, ızdırabı başkaları için olsun, neşelenmesi, vecde gelmesi de başkalarından olsun. Halktan hüsn ü kabul görüşü, Hakk'dan imtihan bilsin, atılıtı ve itilişi de tam kusurlarına göre bir ceza kabul etsin.

Boynu tasmalılar gibi bendesi bulunduğu kapıda sadakat gösterip, başına basılışı iltifat ve o uğurda yüzüne tükürülüşü nisan yağmuru saysın. Mensup olduğu şey hesabına elsiz, dilsiz ve gönülsüz yaşayan mihnetkeş, "olmadı" ya tasalanmaz, "oldu"dan ötürü de zafer sarhoşu olmaz. Ektiği tutmazsa nefsini kınar, attığı isabet etmezse nefsine döner. Izdırabla gönlünü, secdegâh tozu ile alnını süsler. Gözyaşları gözünde sürme. Hıçkırıklarına biner, Hakk katına yükselir.

Bu bezmin en nazlı varlığı, âlemin çekirdek ve meyvesi, getirdiği nuru hazmedemeyen Tâif halkı tarafından gerisin geriye dönmeye mecbur edildiği zaman, geçtiği yerleri ayaklarından akan kanlarla sulaya sulaya bir ağacın altına şeref verip istirahata çekildiler. O anda gök siyah bulutlarla dolmuş gibiydi. Gök ehli şimşeklerle vurulmuş gibiydi. Meleğin göz çağlayanı belki ikinci Nuh Tûfanı'nı haber veriyor, yer "Sarsıl" emrini, dağlar "Yürü" fermanını intizar ediyordu. Gönül safvetiyle olup bitenleri hisseden şanı yüce Nebi (sav) başını öfkeli semalara çevirip, dudağı tebessümle süslü olarak Hakk'ın rahmetini dilemişti: "Allahım zaafımı sana şikâyet ediyorum. Bu bilmezlerce hor ve hakir karşılanışımı sana arz ediyorum. Sen zaiflerin Rabbisin. Sen benim Rabbimsin" demiş, muvaffakıyet, kulağında küpe olan Âlemin efendisi (sav)

muvaffakıyetsizlik saydığı şeyi nefsine vermiştir. Ululuk incisi bu uzun yolculukta bir kişiye hidayet hediye etmiş ve sevinçle geriye dönmüştü. O'nun sevinci ile o gün göklerin etekleri incilerle dolmuttu.

Hakk, rızasına giden yoldan gayrı bütün yolları bozar, köprüleri yıkar, düz yerleri dağ, dağları aşılmaz eyler. Tâ o yolda yürüyenler sadece, can duygusundan geçmişler, hiçliği kabul etmişler, güneşe karşı sızıntı hâline gelmişler olsun. Mihnet ehlinin bu dünyada dermanı hicrandır ve bu ehl–i irfan için hicrandan şikâyet de küfrandır. Hayatın gerçek yüzünü görmüşler için, onları görmek, yüzlerine bir lâhza bakmak, birkaç dakika onlarla hemdem olmak, etrafın ümitten şebnemlerle dolmasına ve gönlün huzura gark olmasına vesiledir. "Sadıklarla beraber olun" fermanına bir boyun eğmedir.

Kardeşleri, vatandaşları ve insanlık için inleyen bu büyük çilekeşlerdir ki, şirâzeden çıktığı her anda insanlık için inlemiş ve iniltisi etrafında bal arısı gibi kabiliyetleri toplamışlardır. Bu arada ziyadan rahatsız olan yarasalar; gönül dünyasından habersiz ruhsuzlar; etrafa salya saçan ipsizler; her önüne gelene kös kös uyup giden köksüzler; fezaya anlaşılmaz şerâreler uçurarak havayı bulandırmadık istemişlerse de çıkış lâhûti bir âlemden olduğu için sadece kulak tırmalamakla kalmışlardır.

Batılı'nın, Merih'ten, Zühre'den gelmiş garip varlık olarak karşıladığı "Campenalla" ve "More"nin iniltileri, hem gerçekten fersah fersah uzak oldukları hâlde, kısa zaman sonra Avrupa alıcılarında duyulur hâle geldi ve daha sonra pek çok milletleri çığırının sevdalısı hâline getirdi.

Bir de bu inilti bir melekte olursa, yer yüzünde bir melekte. Hem de yüzde yüz Hakk'ın hatırı için, gökler çınlar, Arş sarsılır, bütün his sahibi gönüller ihtizaza gelir.

O iniltiden havada esintiler meydana gelir, bulutlar üst üste yığılır, zait ve nakıs iç içe girer. Yüzlerce yıldırım hava sürtünmesiyle milyonlarca faydalı oksitler yere iner, hayırlı, elim gibi büyür, şer ve şerli, "Nerede sığınak?" der. Öyle tarrakalar olur ki körler dahi görür, kulaksızlar dahi duyar. Nevbahar olduğunu, bülbülün şakıdığını, gülün yaprak yaprak açtığını.. Hem çiftçiyi hayrete sevk edecek şekilde...

O inilti dünden kulaklara girmit gibi bir hâl var ruhlarında. O inilti kâlb cidarına çarpmış gibi bir meâl var gözde, kulakta ve çepeçevre bizi saran ufuklarda...

Bu, mihnetkeşin iniltisi. Bu inilti, Hakk katında ruhanî tesbihi kadar kudsî.

Bu sızlanış, gök halkı yanında göklerden daha ulvî. Zira bunda, bütün bir çöküşün, tamamen yıkılışın feryadı saklı ve bütün bir geleceğin ümidi gizli.

Hakk'ın selâmı mihnetkeşlere olsun...

MUHABBET

Kâinatın mayası muhabbettir. İnsan yaratılışında, incilerden en büyük hikmet, muhabbettir. Yaratılış incisinin adı Muhammed (sav) se soyadı muhabbettir. Bilûmum ermişlerin; O'nun bulduğunu bulmuşların bu yolda cehdlerinin zembereği dahi muhabbettir. Safilerde ve saf gönüllerde, hissizlerin ve gönülsüzlerin yakın gelecekte çekecekleri azaba tahammülsüzlüktür ki onları, duyduğunu duyurma tevkiyle bîkarar etmittir.

Evet dört bucakta, asırlar boyu duyulan tarrakaların gerçek yüzü budur. Hattâ ucundan kan damlayan kılınçlar, göğüslere saplanan mızraklar ve süngüler, insanlığa sevgi taşıma uğrunda bu dedikodulu, bu bizzat güzel olmayan yolda, yıllar yılı ağlattı ve inlettiler. Halık sevgisiyle bu "devran"ı sona erdirme gayesi, dışı çirkin daha nice şeyleri pek çoklarına sevdirmişti.

İnsan, sevdiği nisbette insandır. Gönül muhabbetle dolup taştığı nisbette ihsan ehlidir. Bu, kullukta "Hakkı" gibi olma şuuruna ulaşmaktır. İşte "îmân" ve "İslâm"dan sonra en büyük derece...

Mahlûkatı sevmemek, "Halık"a nisbeti bilmemekten olur. "Halık" sevilir de ondan ötürü "Mahlûk"u sevilmez mi? Esasen sevmeyenler, peygamberlik anlayışından haberdar olmıyan nâdanlardır. Bütün inceliğiyle veralar ötesi "Melekût" cennetine ulaşan varlığın özü, ne o havanın füsunkârlığına, ne Cennet'in güzelliğine ve ne de hurilerin perdedarlığına kapılmamıştı. O, gizliliklerle dolu, nâz ile gidip niyâz ile döndüğü o gece yolculuğunda dudağı tebessümle süslü, gönlü halka muhabbetle kaynayıp durduğu anda dahi "Ümmeti"ni dilemişti.

Peygamber deyip de, "Muhabbet"i hatırlamamaya imkân var mı? Sevgiyi hatırlamadan, gerçek "Vahdet"i düşünmeden, bir saadet devri nasıl düşünülür? O, âleme muhabbet dellâlı olarak geldi ve dört bir bucağı şefkat anahtarıyla açtı. Dostu, düşmanı O'ndan mürüvvet gördü, kîll ü kale mahal kalmadı. O kadar ki Allah (cc) O'na, cezaların tatbikinde şefkate kapılmamasını söylüyor, ümmetinin ızdırabından ve çok kere onların duygusuzluğundan hissettiği teessürü başına kakıyordu.

Bir defasında o eşsiz varlık, İslâmî bir cezanın tatbikine mâruz eski bir yârân'ın, ceza esnasında tahammül edemeyip kaçtığını; fakat yine de cezaya çarptırıldığını duyunca, rahmet bulutları gibi dolmuş ve şefkatle seslenmişti:

"O'nu taşlamadan vazgeçip bana getirseydiniz ya." Mukaddes ruh Hazret-i İsâ'nın recmedilen birinin yanına yaklaşarak söylediği "İlk taşı hiç günahı olmayan atsın" sözüyle menba birliğine sahiptir yukarıdaki söz... İşte burada, büyük sevgi iddiacıları hümanistlerden bahsetmek hem ölçü bilgisizliğinin hem de bir yönde kör hayranlığın ifadesidir. Evet, yığın yığın nazariyeler hammalı, bitmez bir "Gidiş" yolcusu mütefelsif dimağla, lâhût âlemi turfandalarıyla daimi "Geliş" yolcusu, "Hakk" esrarının habercisi peygamber arasındaki serâ-süreyyâ farkı, bu sırla tezahür eder.

O'nun herkesten daha yakını, Kur'ân'ın "İkinciliği" kulağına küpe diye taktığı "Saadet asrı"nın Sıddîk'ı: "Vücudumu cihanlar kadar büyüt de Cehennem'i ben doldurayım; tâ kullarına yer kalmasın" diyerek, nefretin kalbinde yer bulamayışını, muhabbetin bütün varlık dünyasını istilâ edişini ne güzel anlatır. O günden devrimize kadar, ulu dağlar gibi başı dumanlı nice büyükler vardır ki, etrafın derdiyle daima gözleri nemli ve içi muhabbetle dolu yaşamışlardır. Asrımızın âfâkında, yangınlar hâlinde gönlümüzün derinliklerine kadar nüfuz eden, "Milletimin imânını selâmette görürsem, Cehennem'in alevleri içinde yanmaya razıyım; çünkü, vücudum yanarken gönlüm gül gülistan olur." sözleri, önüne geçilmez hudutsuz bir muhabbetin ifadesidir ki, O'na doksan küsur senelik hayatında, her türlü zevki haram etmiştir. Dünyayı aşıp verâsındaki zevkleri dahi ayağının altına alan bir hasbî için fedakârlığın bu kadarı, o kâmet–i bâlâyı küçük gösterir. O muhabbet deyip girdiği şu ziyafet evinden, muhabbet deyip bir hamlede rıza diyarına uçmuştur. Yığın yığın "Düstur" o misal varlıktan geriye kalan kuşların kanatlarında, bulutların üstünde, rüzgârların sırtında hep uçuşan bir muhabbettir. İnsanları sevmek... Mü'minleri sevmek... Omuz omuza koştuğu, savaştığı cihad arkadaşını sevmek... Derecesine göre bütün varlıkları sevmek... O'nda sevgi his ve mizaç istikametidir. "Kin, bir mizaç bozukluğu, nefret, kanser hastalığı, husumet, içtimaî bir vebâdır" sözü ve sesi tu cümlede tam tonunu bulmuttur: "Biz muhabbet fedaileriyiz, husumete vaktimiz yoktur."

Yıkılışların birbirini takip ettiği, viranesinde baykuşların öttüğü şu son asrın fitne ve fesadına karşı en faydalı ilâç, sevmeyi sevmek, nefretten nefret etmek, kin dolu bir kâlbi sinede yük sayıp atmaktır. Allah rızasına ve rahmetine mazhar oluş, kâlblerin vahdetine bağlıdır. Sevmeyen bir kâlb garazlardan kurtulamadığı, sefil hisleri başından atamadığı için, nasıl "Rıza" semasına yükselebilir? Sevmeyen bir gönül rahmet tecellisinden nasipsizdir. Zira, yerde, rahmet asıl, nefret arızî olmalı. En büyük muhabbet sebebi "Yaratıcı" alâkalarıyla sevmek ve yine O'nun hatırı için iç burkuntusuyla nefret etmek...

İşte vahdet şuuru. Evet ne sevgi, ne de nefret mutlak olmamalı; tâ ki, her iki hâlde de pişmanlık duyulduğu zaman mahcubiyet olmasın. Sevdiğini, bir gün düşmanın olur mülâhazasıyla mukayyed sevmen emredildiği gibi, nefret ettiğini de bu mülâhaza içinde kabul etmen emrolunmuştur. Bugün kin ve nefretle karşıladığınız kimseler, yarın bir nedametle karşınıza çıkacak olsalar acaba kızarmaz mısınız? Hele ittiğiniz ve attığınız, mü'min kardeşiniz olursa...

"Ey insanlar! Birbirinize buğzetmeyiniz, yekdiğerinizi kıskanmayınız, birbirinize arka çevirip alâkanızı kesmeyiniz! Ey Allah'ın kulları! Hepiniz kardeş olun, fermanına kulak verin" diyen İslâm büyüğü, şu dağınıklığa şirâze vurduktan sonra yetiştirdiği fidanları nefret ve kinin kemirmesi karşısında pek dâğidar ve pek üzgündür.

Ey en küçük haşereye kıymayacak kadar şefkat gösterisi yapanlar! Ey en ehemmiyetsiz şeyler karşısında çocuk gibi ağlayanlar! Nasıl hamurunuzdan bir parça sayılan insanlardan nefret ediyorsunuz? Nasıl bülbül dilli olmayı, yılan gönüllülükle birleştirebiliyorsunuz? Gözlerinizden akseden o şefkat ne? Ya ağzınızdan dökülen o nefret ne? Nedir, bir an için o melekler kadar incelik ve sonra bütün hislere ve gönüllere sevk ettiğiniz yıldırımlar ve tufanlar? Muhabbet ışığı gecenizde bir fecr-i kâzipse, nifak ocaklarından çıkan nefret hissiyle onu kirletmeyiniz.

Allah'ım!... Kendini bize sevdir. Sevdiklerini bize sevdir. Bizi bize sevdir!...

MUZTARIN DUASINA İCABET EDEN ALLAH'TIR

Öyle bir Mabudumuz var ki, her sesi duyar ihtiyaçlara cevap verir... Kâlbimizdeki hatırata bakıp onu is'af eder... En küçük arzularımızı yerine getirir, hayatiyemizi devam ettirir... Biz arzularımızı ve ihtiyaçlarımızı çeşit çeşit lisanla; bazen hâl, bazen dil, bazen de ıztırar ile isteriz. O'da bunları, en küçük isteklerimizi bile yerine getirir. Ağzımıza tad gözümüze fer verip güzelliklerle ve lezzetlerle gıdalandırır. Her bir muztarın ve musibetzedenin duasına icabet eder. Denizin ortasında, bir tahta parçasına tutunup, "Ya Rabbi!" diyerek imdat isteyene "Lebbeyk!" der, sahil-i selâmete çıkarır.

Herşeyin bitip tükendiği, iktidarımız ve iredemizin tesirsiz kaldığı anlarda, Rabbimiz'in bir çeşit tasarrufu ile ihtiyaçlarımıza cevap vermesi vardır ki, biz ona "icabet" diyoruz. Allah'ın, insanların isteklerini yerine getirmesi, dualarını kabul buyurması ve ah u eninlerine cevap vermesi, yani "icabet"i, O'nun varlığına parlak ve bahir bir bürhandır.

Hayatınızı safha safha gözden geçirdiğinizde, arzularınıza isteklerinize, dua ve dileklerinize "icabet"e şahid olacaksınız, hacc'da Safa ve Merve arasında koşarken, gözlerinizden yaşlar dökerek Mabud-u Mutlak'ınıza yaptığınız duanın neticesini o anda değilse bile, memleketinize döndüğünüzde göreceksiniz. Kırık kâlbiniz ve mahzun gönlünüzle Kâbe'nin bir tarafını öperken, kendinizin boynu tasmalı, zelîl bir mahluk olduğunu itiraf ettiğinizde, Allah'ın "icabet"ini ve cevabını en muztar ve muhtaç anınızda göreceksiniz.

Kur'ân bütün haşmetiyle bu hakikatı ilan ediyor: "... Muztar dua ettiği zaman, duasına icabet eden kimdir? O duayı kabul eden onun arzusunu is'af eden kimdir? Belâya düçar olduğun zaman, o belâyı bertaraf eden kimdir?"[72] Cevabını siz vereceksiniz. Kendi hatıralarınıza dönüp gönlünüzden geçen şeylere verilen cevapları tahattur edecek "Allah'tır!" diyeceksiniz.

Resûl-ü Ekrem muztar idi. ellerini açıp dua dua yalvardığı her defasında, dualarına icabet ediliyordu. Taif dönüşü, kâlbi kırık, bacakları kanlarla, yaralarla kaplı Peygamber, hâlini ululların ulusu Allah'a arzetti. Beddua etmedi. "Kahret Allah'ım!" demedi. "Zafımı sana şikayet ediyorum. İktidarsızlığımı sana şikayet ediyorum. Yaraladılar, dayanamadım" dedi. Böylece hâlini Allah'a arzetti. Allah muztarın duasına icabet etti ve Hazret-i Cebrâil gökgürültüsü ile

başının üzerinde belirdi. Allah Resûlü'ne; "İstersen dağları kaldırılıp, başlarına koyayım" dedi. Efendimiz daha çok sarsıldı, titredi: "Hayır! Hayır! Asırlarca sonra, onların nesillerinden, bir tek, Allah diyecek kişi gelecekse... Hayır Hayır! Mahvetme!." diyordu.[74] Muztarın duasına Allah'tan başka icabet eden var mıdır? Bela ve musibetleri O'ndan başka bertaraf eden var mıdır?

Ümmet-i Muhammed adeta kavruluyordu. Halifeye müracaat edip: "Ya Ömer, ümmet muztardır. Allah muztarın duasına icabet eder... Gel, o kırık kâlbinle Allah'a yalvar. Bize yağmur ihsan etsin" dediler. Hazret-i Ömer büyüklüğünün alameti olan muhasebe ve mesuliyet duygusuyla, Allah'a el açmak liyakatını kendinde göremiyordu. Aklına birşey gelmiş gibi birden yerinden farladı, kalktı. Peygamberin amcası Hazret-i Abbas'ın yanına gitti: "Ya Abbas. Sen Resûlullah'ın amcasısın. Gel birlikte Ümmet-i Muhammed için yağmur duasında bulunalım" dedi. Resûlullah'ın, üzerine çıkıp, halkı davet ettiği Ebu Kubeys tepesine vardılar. Hazret-i Abbas'ın elinden tutup yukarıya kaldırdı ve şöyle dedi: "Ya Rabb, bu senin Habibi'nin amcasının elidir. Bunun hürmetine yağmur ver." Sahabi diyor ki: "Allah muztarın duasına icabet etti. Daha biz aşağıya inmeden, yağmur, her tarafı kapladı, seller hâlinde akmaya başladı."[75]

Herşeyin bittiği, tükendiği anda kırık kâlbini Cenâb-ı Hakk'a tevcih edip, gönlünü ve bütün hissiyatını Allah'a yönelterek yalvardığın an Mevlâ'nın icabet ettiğini göreceksin. Şartlarına riayet ederek yapacağın duaya, Cenâb-ı Hakk'ın icabet ettiğini müşahade edeceksin. Bu icabetlerin O'nun varlığına güneş gibi parlak deliller olduğunu idrak edeceksin. Kâlbî ve ruhî bütün hissiyatınla yapacağın duanın neticesinde Allah'ın varlığını hissedecek, O'nu bilmekten, O'nu duymaktan ötürü ereceğin hazzı Cennet nimetlerine tercih edeceksin. Allah bizleri bu anlayışa, muztar olduğumuzu bilip, öylece el açıp, yalvarma bahtiyarlığına erdirsin. Amin...

ONLARLA BERABER OLMAK

Hiçbir şey beklemeden uğraşanlar; yorulmadan aşılmazlar aşanlar; zikzakları soluk soluğa geçenler ve başarı şerbeti dudakta iken çekip gidenler; Hakk'ın ivazsız cemaati, bahtiyarlar bahtiyarı bunlardır.

Yüzünün nuruna ağyar tozu konmamış; gamzesi kem göze iltifat etmemiş; Lâhut âlemi'nin gözü sürmelileri bunlardır. Geceleri gündüzden aydın, sabahları jalelerle dolu, öğle sıcağı doğum mevsimi, gurup öncesi ikinci sabahın fecri.. Karanlığın lûgatlarında yer bulamadığı nûr–efşan olan bunlardır.

Bir çarmıhta cildini yalayan alevlerle sarmaş-dolaş gördüğün an, hat hat yüzünün tebessümünde Hakk'ın rızasına erme sevinci parlar onların... Vahşet devirlerinin korkunç karanlıklar içinde devamlı helezonlar çizen o ebediyet yolcusu, vahşeti, vahşileri geçmiş o devrin görmez ve duymazlarını eğlendirmek için arenalarda, arslanların önünde, sonsuza eriş ve ebediyen var oluş îmaniyle gönlü intirah içindeydi.

Onlarda bir teessür vardı ve bunun günlerce burkuntular meydana getirdiği de olurdu, ama o kudsî teessürdü. Evet, yeme, içme gibi beşerî ihtiyaçları onlara unutturan, zevkin her çeşidini merdiven merdiven ayak altına aldıran bu teessür, ayanlardan ayanı gözsüzlere gösterme, kâlbsizlerin pinhan saydığı Mutlak Nur'u paslı gönüllere ulaştırma teessürü idi. Bu mevzuda onların bir feryadında bin melek âhı gizlidir; bir katrelerinde ummanlar çalkalanmaktadır.

Sonsuzluk müjdesi Cihan Efendisi'nin hâlesinden kopmuş bir isimsiz; kendisine bahşedilen üç dakikalık zaman parçasını ebedîleştirip zâit ve nâkıs sonsuza kanat açtırarak Hâlık'ın adına yaraşır şekilde vaktin hiçbir kemmiyet ölçüsü içine giremeyeceğini gösteriyor. Kendine lütufkâr bir tavırla, üç dakikayı bahşedip sonra da mağrurâne üzerinde durup, ebedilikten dönerek "ân" dediğimiz geldi-geçti içinde boğulmasını isteyen râhibe: "Aziz peder, bana beni kurtarmak için verdiğin şu üç dakikalık fırsattan ötürü bilsen sana nasıl minnettarlık hissediyorum! Zira, şu üç dakikalık zaman içinde Hak din olan İslâmiyet'i sana anlatırsam, artık ölsem de gam yemem. Çünkü sana ölmezlik yolunu göstermiş olacağım" der.

O gün orada donakalan pederden bugüne kadar bütün azizler bu sözü gerdanlık olarak boyunlarına taksın ve ahfâddan ahfâda intikal ettirsinler. Zira bu sözde büyük bir dâvanın, en büyük bir dâvanın dertlisi bulunmadan gelen

iniltiler gizlidir.

Onların çok ötelerden gelen nefeslerindeki sonsuzluk kokusunu derinden derine hissedip, onlarla beraber bulunma bahtiyarlığına ermek için durmadan çırpınma; ne büyük saadet bu! Şu perişan asrımızda dahi ne kadar o şebnemle nemli, o büyük gamlıların gamıyla elemli varsa, gözleri o âleme meftun, gönülleri hep o deryaya sahildir onların... O sahile her an yüzlerce dalga gelir bilinmezden.. Tûr'dan ve daha uzaklardan, nâmütenah^ılığe pervaz eden Ruhullah'ın esrarından, havarinin dudağından akan kandan ve Serverler Serveri'nin yâranlarının kılıç şakırtısından, at nârasından, nal kıvılcımından... Zaman onlara gayb fistanını giydirdi. Yer, tohumları yutar gibi hepsini yuttu.. Derken onları saklayan perdede yepyeni bir velvele başladı.. Güneş, kulağını bir zerreye kaptırdı. Ay, mekik olup yere indi. Yeni bir insicam başladı şu köhne diyarda ve bütün virâneler hep âbâd oldu. Bir izde bin ma'nâ gösterildi; çok sırlar ayan, çok şey beyan oldu. Zühâl uğursuz dönüşü bıraktı, bize var oluş sırrının türküsünü söyledi.. Gecenin ödü koptu, yıldızların nefesi kesildi, gündüzün dudağında yüzlerce güneş belirdi.. Ovalar yemyeşil oldu.. Ümit tomurcukları üzerinde güzel feyzler öttü.. Âlâlarda âli burçlar yükseldi.. Tepeleri aşıp gündüzler Alplere ulaştı.. Su başları sürmeli ceylânlarla doldu ve sonra çağlayanlar baş gösterdi.. Kâlbinde ebedin âhengi şelâleler etrafa renk saçtı durdu.. Sular dondu polatlaştı ve bu edeb yolunun bir zikzağında öyle bir feryad etti ki, şafağın zülüfleri yüzüne döküldü.. Gönül dudaklarında bir sarkılma oldu.. Ve nihayet toprak ana bu yeni evlatlarını da bağrına bastı.. Ondan bize binlerce başak verdi.

Şu toprak diyarında, dünya zevklerine karşı oruçlu dertliler, sadıklar, şehidlerle bulundukları kuds^ı âlemin penceresinden bakıp bağ bozumunu bekliyorlar.

Dini omuzlarında yükseltip gün görmeden gidenlere bizden birkaç damla yaş ve gönül buhurdanlığından duman duman yükselen birkaç buhar bulutu ...Aczimiz ve fakrimiz...

Ya Rab! Bizleri şu adsızlarla beraber eyle! Sen'in hoşnutluğun isimsizlikte olduğu için adlarla bulandırmadım. Bizi onlarla beraber, yolunun erkânına âşina kıl! Sen'den uzaklığımız cihetinde değil, merhametinin yakınlığı nisbetinde irfan ufkumuza vüs'at ver.

SENİ ANLAYAMADIK YAVRU

Uzun geçmişinden sana kadar iç içe çöküntülerin çilekeş nesli olma bahtsızlığına mazhar, bir ikincisi gösterilemez. Tavanı fareleri bile barındıramayan bir yığın enkaz arasında, canhıraş feryatların hiç bir işe yaramadığını sana nasıl anlatalım bilmem ki... Sen bugün var kuvvetinle bağırıyor, etrafına bir şeyler anlatmak istiyorsun. Söyle, sesini duyan, sözünü dinliyen birisi çıktı mı şimdiye kadar? Çevrendeki demir çembere çarpıp sert bir dönüşle kulaklarını dolduran çığlıkların yankısı, bir şey anlatmıyor mu sana? Sesine ses veren kendi feryadın. Hayale ver dileğin, duyulur yâdın. Seni, sana anlatmak... Şerha şerha dertlerini dile getirmek. Merhamete çok muhtaç olduğun hâlde, merhametsizlerin kucağında olduğunu isbat edebilmek... Ah!. Âb-ı hayat musluklarından daha mukaddes anne memesi yerine, ağzına sokuşturdukları ve senin durmadan massedegeldiğin şeyin, mayasıl memesi kadar dahi haysiyetli olmadığını sana bir anlatabilsem... Sana, tüy tüy ellerinle diken toplatanlar ihtimamkârların olmasaydı, belki sana bir şeyler anlatmak mümkün olabilirdi. Hâlbuki etekleri alevlenen öz mürebbiyenin beraberinde yanışına aldırış bile ettiği yok...

Salhanede boğazlanmak üzere sıra bekleyenlere eli bıçak tutan kasabın şefkatli olduğu iddia edilebilir. Fakat can damarına dokunurken yatırılma lûtfundan dahi mahrum bırakılan sen, cellâdının şefkatsizliğini idrake muktedir değilsin. Eli kanlı, üstü kanlı, gözü kanlı bir çetenin hudutsuz emellerine, mezbuhâne gayretlerine, oyuncak camidiyetiyle karışmaman mümkün mü? Ve yarın, hep yeni bir arzunun esiri olmayacağına teminat verebilir misin? Bu iç içe sorulara "Evet" diye cevap veremiyeceksin. Çünkü uyuzlu buzağının sırtını kaşımayı reva görmedikleri tırnaklarla, senin kâlbini ve ciğerlerini tırmalıyan baba ve anneler, sızlanışındaki ma'nâyı anlayamama ve ümid mumunun altındaki tahtanın yanış felâketine nüfuz edememe basiretsizliği içinde kaldıkları müddet, senin için varoluştan nasip, hayal şatosunda rüzgâr avize... Kimbilir; asıl varoluştan ve yaratılışa uygun bulunuştan nasipsiz şu maskeliler arasında, yüzü sana tebessüm edişin samimî çizgilerini taşıyan birini, daha ne kadar arıyacaksın. Ellerde oyuncak olduğun çocukluk, duyguların esiri gençlik, seni hayatiyet nüvenden uzaklaştırdığı için, uzuvların birbirine isyan hengâmı olan ihtiyarlığında, aradığını bulabilmen hepten imkânsız olacaktır. Böylece sen, aşma mecburiyetinde olduğun hudutları hiç bir zaman aşamayacaksın.

Peritansın, perişan olmayan bilmez ki... Cevher kadrini, cevherci olmayan

bilmez ki...

Biz bir cihada atıldık. Ama yalnız senin ızdırab türkünü söylüyoruz. Evet, yaptığımız sadece bu. Zaman senin dilinden anlar birini kaydeder mi? Bilmiyorum ama; biz bu vâdide kör ve sağırız.

Bir gün omuzlarımızda teraküm etmiş günahlarla karşına çıkarsak, sana revâ gördüğümüz şeylerden dolayı bizi kınama. Ben topyekûn mücrimler için senden merhamet dileniyorum:

"Bizi affet yavru, seni anlayamadık."

SEVENLER BİLENLERDİR:

Mü'minlerin, Allah ve Resûlü'nün nezdindeki mevki ve makamları, Onlara olan sevgileri nisbetindedir. Kim Allah ve Resûlü'ne daha çok muhabbet besliyorsa o kadar çok kurbiyete mazhar olacaktır. Cenâb-ı Hakk'ın rızası O'na olan kurbiyet ile mütenasiptir. Kişi, O'na yakınlığı nisbetinde rızasına mazhar olacak, rahmetinden, inayetinden ve ihsanından ümitvar yaşayacaktır. O'na uzak olanlar ise o nisbette rızadan, ihsandan, rahmet ve inayetten uzak kalacaklardır.

Cenâb-ı Hakk'ın avn ve inayeti de, rızası ile mütenasiptir. O'nun rızasını kazanmaya muvaffak olmuş insan, inayetine, keremine, nusretine ve ihsanına da mazhardır. Allah, onun işleyen eli, yürüyen ayağı, gören gözü ve her hususta muini olur. Her mü'min bu hususu kendine muvazene unsuru yapmalı, Cenâb-ı Hakk'ın inayet ve keremini kâlbi hamulesine, muhabbetinin nisbetine, Allah'a karşı alakasına cevab olarak değerlendirmelidir. Bir taraftan da, Allah'ın rızasını, yardımını netice veren en yüksek, samimi muhabbeti elde etmeye çalışmalıdır. Cenâb-ı Hakk'a müteveccih, dalgalar gibi coşan muhabbeti hissetmeyenler, Rahmet-i İlâhi'den ve Rıza-yı Bari'den uzaktırlar. O mesafeyi kapatmak için Allah'tan tevfikini ve inayetini refik etmesini dileyip, ciddi bir cehd ve gayretle sa'y edip, O'nun yolunda koşmalıdır.

Biz, Allah'ın isimleri, sıfatları, zatı ve şuunatı ile zatının ve şuunatının en mükemmel mazharı olan Hazret-i Muhammed'i tanıdığımız, bildiğimiz takdir edip yolunda olduğumuz ve muhabbetiyle dolup-taştığımız nisbette kemâle ereriz. Kâmil insan olabilmemizin gerek-şartı budur. Yoksa keramet iddiasında bulunan yalancılar gibi sadece lafazanlıkla kemâlât izhâr etmeye kalkarız.

Cenâb-ı Hakk'ın lütuflarına, keremine ve ihsanına mazhariyet, bizim de ihsanda bulunmamızı iktiza eder. Bizim Allah'a ihsanımız ise, O'nu görüyormuş gibi kulluk yapmak, Efendimiz elimizden tutmuşcasına peşisıra gitmek, takip etmektir. Allah bize ihsanlarda bulunuyorsa, fikren, kâlben, bedenen ve ruhen yapılacak şuurlu şükür istiyor demektir. O'nun lütuflarına mazhar oldukça, herşeyimizle O'na koşmak, Resûlü'nün peşinde gitmek iktiza eder. Lütuf ve keremlere Hazret-i Muhammed'in peşisıra giderek mukabele etmezsek, haybet ve hüsrana uğrar; koşar, yorulur ama arzuladığımız neticeyi elde edemeyiz.

Birinci işimiz Hazret-i Muhammedi çok iyi tanımak, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan'ı çok iyi bilmek, Allah hakkında tam ve sağlam bir ma'rifet elde etmektir ki, Allah'ı, Resûlullah'ı ve Kitabullah'ı layık-ı vechiyle sevebilelim.

Sevenler tanıyanlardır. Allah aşkı ve muhabbetiyle: "Ne zaman ölecek ve sana kavuşağım?" diyenler; "Resûl-ü Ekrem'in huzuruna ne zaman varacağım?" diyenler O'nları hakkıyla tanıyan ve bilenlerdir.

Hazret-i Fatma, Resül-ü Ekrem'in peygamberliğinden sonra dünyaya gelmiş, hususi iltifazına ve hususi nazarına mazhar olmuştu. Allah Resûlü'nün soyu, Hazret-i Hasan ve Hüseyin ile bütün insanlığı tenvir edecek nuranî halka, Hazret-i Fatma'nın sülbünden neşet edecekti.

"İzâ Câe Suresi" nazil olduğu zaman yirmi kusur yaşlarındaki o genç ama müdrike kadın, Allah Resûlü'nün vefat edeceğini hissetmiş ve ağlamıştı. Tabiî ki birşey yapamamış, Efendimiz vefat etmişti. Vefat hengamında kulağını Resûl-ü Ekrem'in ağzına dayadı. O'da birşeyler söyleyince hıçkırıklarını tutamadı, ağladı.Biraz sonra Efendimiz yanına çağırdı, yine kulağına birşeyler söyledi. Bu defa ise güldü.

Hadiseyle ilgili olarak Hazret-i Aişe validemiz, Hazret-i Fatma'ya sordu: "Sana önce ne dedi?" "Bana vefat edeceğini söyledi. Bu hastalık artık iflah etmez, beni öldürür" dedi. Ben de o zaman ağladım." "Sana ikinci defa ne dedi?" "Ailemden Ehl-i beyt'imden bana ilk kavuşan sen olacaksın, dedi. O zaman da sevindim. Dünyayı terkedeceğime, masivadan kurtulacağıma, ama Peygamberim'e kavuşacağıma, Allah'ıma kavuşacağıma sevindim."[76]

Mü'min, Resûl-ü Ekrem'e kavuşmayı iştiyak içinde beklediği ve özlediği nisbette O'nu biliyor ve seviyor demektir. O'nu sevmeyenler, bilmeyenlerdir. Bilip de sevmemek, O'nun için gözyaşı dökmemek, dilhun olmamak, köyünün bir avuç toprağını dünyalara bedel tutmamak imkansızdır.

Sıddık-ı Ekber anlatıyor: "Birgün huzurunda oturuyorduk. Güneşin gurubu yaklaşmış, ikindi çoktan geçmiş, güneş dağın üzerine eğilmişti. Allah Resûlü dudaklarını açtı. Ağzından çıkan cevherlere, lâl-ü güherlere dikkat ettim. Duyduklarım, benim için dünyanın yıkılması ma'nâsına gelen şeylerdi. Buyurdular ki, "Allah kulunu burada kalma ile öteye gitme arasında muhayyer bıraktı. Kul ötesini seçti..." Ben hıçkırıklarımı tutamadım. ağladım. Kul Resûlullah'tı. Kapalı konuşuyordu. Allah "İstersen artık ruhunu kabzedeyim." demişti. Ben "Annemiz, babamız, evladımız, iyalimizle, herşeyimizle feda olalım, kurban olalım fakat sen dur burada. Hepimiz yok olalım, fakat sen kal burada dedim." [77]

İbni Mes'ud anlatıyor: "Resûl-ü Ekrem bizi Hazret-i Aişe'nin evine çağırdı. Vefatına bir hafta vardı. Ortalıkta hastalık gibi birşeyler yoktu. Başını kaldırdı.

Yüzümüze baktı ve ağladı. Sadık arkadaşlarından, sadık dostlarından ayrılmak belki O'nu da müteessir ediyordu. Belki çoklarıyla Cennet'e gidecekleri zamana kadar görüşemeyeceklerdi. O havanın, o tehassürün ve o hasretin ifadesi olarak, kesik kesik cümlelerle bize şunları söyledi: "Merhaba size. Allah yardımcınız olsun. Allah'ın nusreti üzerinizden eksik olmasın. Allah'ın şehâdeti içinde bulunun. Siz Allah'ın dinine sahip çıktınız. Allah da kıyamete kadar size sahip çıksın." şeklinde dualarda bulundu. Sonra da ağlayarak şunları ilave etti: "Şu ahiret yurdu, dünyada kibir ve gururdan çok uzak yaşayıp nazarı daima ahirete müteveccih olan kimseler içindir." dedi. Sonra "İnnehu meyyitun ve innehum meyyitun" âyetini okudu.[78] Daha anlamayanlar varsa şu sözlerle onlara da anlattı. "Ecel yaklaştı. Allah'a dönüş zamanı geldi. Sidretü‘l-Münteha'ya teveccüh anı geldi." ve ağladı. İşte hepimiz o zaman anladık. Fakat kaç gün sonra olacak, onu bilmiyorduk. Arasıra biraraya toplanıp Resûl-ü Ekrem'in gurubuna ağlaşıyorduk... Resûl-ü Ekrem de hastalığı hengamında başı sarılı çıkıyor, bize birşeyler söylüyor, teselli ediyordu. Ama biz yalnız kaldığımız zaman hep ağlıyor, daima ağlıyorduk. Sonra dedik: "Ya Resûlallah, Seni kim yıkayacak. Bu hususta bir emrin, fermanın var mı?" Allah Resûlü Fazl'ı söylüyor, Hazret-i Ali'yi söylüyor, Ehl-i Beyt'inden yakınlarını söylüyordu: "Seni kabrine kim koyacak?" "Beni ilk defa kabrimin başına koyun, siz dışarı çıkın. Çünkü ilk defa Cebrail, Mikail, İsrâfil ve Azrail namazımı kılacaklar. Sonra melekler, sonra da siz kılacaksınız" diyordu.

Ashab Efendilerimiz ise kendilerinden geçiyor, gündüzleri gece oluyor, geceleri kabir karanlığına benziyordu. Allah Resûlü'nün gurubu onları dilgir ediyordu. Ama o anda dahi, Allah Resûlü'nün emirlerine hassasiyet gösteriyor, harfiyyen riayet ediyorlardı.[79]

Cenâb-ı Hakk, O'nu tanımayan ve başkaldıran nankör nefislerimize, mütemerrid şeytanlarımıza kabul ettirsin. Taşın, toprağın, cihanların, herşeyin serfuru ettiği; hayvanatın, haşaratın boyun eğdiği Hazret-i Muhammed Efendimiz'i haşerattan daha den'i nefis ve şeytanımıza kabul ettirsin. İstikametimizi değiştirmekten, inhirafa sevketmekten korusun. Bizi yolunda daim, kaim ve sabit eylesin! Amin...

Tefekkür

Düşünme, insanlığın en mümeyyiz vasfıdır. İnsana "düşünen canlı" derler. Ya düşünmeyen insana?.. Bilginin, görgünün ulaşamadığı noktalarda hep tefekkürün bayrağı dalgalanmaktadır. Sınırlarla kayıtlı insan, onda sınırsızlığa erer ve zamanın üstüne çıkar. Tefekkür, insan melekelerinin ulvîleşmesi ve onun melekler âleminin esrarına ermesi için ileri sürülen sebeplerin büyüklerindendir. Nübüvvetin ruhunda bir inci gibidir. Vahye dayanacağı ana kadar her Nebî ilk dersini tefekkür edeceği çevreden alır. Büyük Hakk dostları tefekkür sayesinde sonsuzluğa erer, eşyanın hakikatını yakalamağa çalışır.

Sokrates'ten Paskal'a kadar, tefekkür sayesinde insanlık nice kıymetler kazanmıştır. Bu tefekkür, mucizevî imkânlar bekleyen beceriksizin, işsizin, güçsüzün kara kara düşünmesi değildir. Çaresiz, hâdiseler altında ezilen, elleri boynunda, bitkin ve bedbinin düşüncesi de değildir. Hele sistemsiz düşünce hiç değildir. Nereden başlayıp, hangi maksada doğru düşünülmesi gerektiğini hesap etmeden, piste ortadan girer gibi işe başlamak, avâmca bir düşünce tarzıdır.

Bir de; meseleleri karanlıkta, el yordamıyla halletmeye çalışan, sözlerinde tefekkür ağırlığı bulunduğu hâlde gerçekten hiçbir fikir hamlesi olmamış bir kadro vardır ki, yukarıda sayılanlara nazaran en bedbaht ve en zararlı olan işte bunlardır. Bunların hayatları, başkalarına ait fikirlerin, cazip görünen nazariyelerin lâklâkçılığını yapmakla geçer. Düşünce dünyaları adaptasyonculuk ve fikir ithalinden ibaret olması itibariyle, millî ruhu ve temel unsurları tefessüh ettirmesi bakımından bunlar, düşünürlerin en köksüz ve en soysuzudur. Şartlanmış kafaları, yıkanmış beyinleri ile yeni neslin bir kısım beyin merkezlerine oturtulmuş bir tümör gibi, onların hayatını felce uğratmakta ve neticesi meçhul bir kısım zikzaklara itmekteler. İşte yıllardan beri, baştan atılmaları başarılamayan bu baş belâları, tutundukları ve hâkim oldukları nisbette bir çok dimağlara hulûl etmiş, bir çok kimseleri melekleştirici melekelerden mahrum bırakmışlardır. Bu türden nice yüksek okul hocaları, nice yazarlar vardır ki, hepsi de fikir dünyasının en talihsiz esirleri ve yirminci asrın yüz karasıdırlar. Bütün ilim âleminin reddettiği bu nesebi gayr-i sahih ilimciler, ne gerçekçi düşünürden, ne de yakın gelecekten iltifat ve itibar göremeyeceklerdir.

Bergson, tefekkürle aklı yendi. Bu sayede ilmin luzümsuz kîl u kalini arkaya

atıp dupduru hislerle ebediyet ufkuna erme yolunu gösterdi. Buna, "aklın aklîliğe hâkimiyeti" demek sezadır.

Dütünmekten kaçmak, onu günah saymak, dini bilmezlik olduğu gibi; dinsiz için de bir çeşit yobazlıktır.

Tefekkürden kaçan dindar; dinin ruhundaki tefekküre hürmetsizliği bir tarafa, Hıristiyanlığa reaksiyon olarak meydana gelen bütün fikir cereyanlarının kendi öz dininin de ta'nına teşniine eli bağlı seyirci kalmış olacaktır. Zât-ı Bâri hakkında kemiyet ve keyfiyet ifadeleri müstesna, İslâm'da hangi mesele vardır ki, şimdiye kadar münakaşası yapılmamış olsun.

Evet, işte Batı'lı bir sefâlet tasvircisinin Sefiller'inin ve herkes gibi yaşamak, eğlenmek ve sevmek istediği hâlde kaderin, sırtına yüklediği bir kamburdan ve gözünün üstüne koyduğu urdan ötürü kendini sevmeye ve âşık olmaya lâyık görmeyen bir kimsenin münakaşası yapılmış, aklın, kâlbin, ruhun tatmin olacağı şekilde neticeler istihsal edilmiştir. Bu, sünnet ehlinin yoludur ve aksi Kur'ân'ın ruhuna aykırıdır.

"Düşünme, küfre girersin" zihniyeti, kadîm Hıristiyanlıktan kalma değersiz ve hiçbir zaman İslâm'ın iltifat etmediği bir fikir düşmanlığının ifadesidir.

Bizler var oluş sırrına ve hikmetine bakmaz, dünyaya geliş ve gidişteki ma'nâyı kurcalamazsak, yapılan tenkitleri ister istemez kabullenmiş olacağız.

Nedir varolmadaki o büyük sır ki, bilindiği takdirde hakikaten var olacağız?

Nedir bir koridora geçitten daha uzun sürmeyen şu dünya hayatı... Elemi, acısı, ızdırabı!..

Nedir şu sefilllerin çektiği? Şu gözsüzler, şu koltuk değnekleri ile gezenler? İnsan değil mi bunlar? Yoksa adaletten nasipsiz, rahmetten -haşa- mahrum mu bırakılmışlar?

Ve tu meyhanedekiler, hastahanedekiler, daha binlerce mezellethanedekiler... Hikmetten ve re'fetten nasipleri nedir onların?

Sonra şu ahiret mükâfatından mahrum olan, dünyada ise gadre uğramış, rahat yüzü görmemiş topyekûn hayvanlar.. Ayaklar altında ezilen haşere ve boğucu kanunların tehdidi altında ezilen, şu vahşet diyarına geldiğine bin pişman görünen vahşîer ve onlardan ürkenler, şahinler, kartallar ve onların korkusundan uykusu kaçanlar.. Bütün bunların, cihanlar ağırlığındaki hayata mazhariyetleri şu yaşayış için mi?

Bu istifhamlara ve daha yüzlercesine cevap verilmeden kaçınılsaydı,

"Bunlar kaderi alâkadar eder, bu hususta düşünmek ve söz söylemek memnudur" denseydi... Dünkü kelâmcının, büyük İslâm mütefekkirlerinin meseleyi vuzuha kavuşturur beyanları olmasaydı, gönüller ve kâlbler bu günden çok evvel bir süre şüphe ile dolacak ve bugünkü neslin maruz kaldığı imansızlık felâketi asırlar öncesinden hâkimiyet kuracaktı.

Evet A.Camus'un "Saçmalar"ı ile dile getirmek istediği "Veba"sı ile isyan ettiği hususlar işte bunlardı.. Bunlardı Hristiyanlığın cevapsız bıraktığı meseleler.. Bunlardı İslâm'da da cevabı yokmuş gibi yerli kâfirler tarafından her fırsatta nesle sunulan öldürücü yudumlar ve işte bunlardı yirminci asrın simsiyah bulutlarla örtülü sinesinde buhranların oynaşmasının, fikırdaşmasının asıl sebebi...

Eğer büyük terbiyeciler küfür- ^ımân muvazenelerine vakıf olsalardı.. Eğer yirmi dört saat yaralanan neslin ruhuna, Nur-u Kur'ân'dan "Yirmi Dördüncü Mektub"u üflemeyi akıl etselerdi.. Eğer kaderin yüzünden peçeyi kaldırıp îlâhî takdir ile insan iradesinin sarmaş dolaş olduğunu görselerdi.. Ve eğer tefekkürü nefyeden hâttâ ondan ürkenler, hayatlarıyla, düşünce dünyalarıyla bu büyük gerçeğin sınırlar aşmasına perde olmasalardı, bugün, ayaktaki kangren, beyindeki kanser, bu kadar onulmaz hale gelmezdi.

Allah Resûlü (sav) eşyanın hakikatına vakıf olmayı diliyor. Allah'tan yeni tefekkür semeresi olarak, Allah'ın gönüle "Ledün Âleminden hikmet akıtması"nı istiyor. Sonra bir saat tefekkürü senelerce yapılacak ibadete denk tutuyor. Zira insan, ancak düşünerek yaşadığı hayatta "Yaşadım" diyebilecektir. Ve yaşadığı nisbettedir ki, duyguları inkişaf edecek ve ötelelerin ötesinde, sermedî manzaralardan haz duymaktan sınırsızlığa erecektir.

Hayatın zikzaklarındaki ma'nâyı düşünmeden yaşayan nâdanların, hikmetin tefekkür üzerinde açmış bir çiçek olduğunu anlamalarına imkân var mı?

Allah gönlümüzü hikmete âşık, ruhumuzu tefekküre hahişkâr eylesin.

Âsûde bir şafak

ÜMİT TOMURCUKLARI

Yüksek Îslâm Enstitüsü Talebelerine;

Bir kış gecesi kadar uzun, karanlık ve soğuk fetretten sonra, bir nevbahar elbette beklenmekteydi... O rüyayı sen gerçekleştirdin. Ümitlerin bitmek üzere olduğu demde, semamızdan kasvetli bulutları silip, hasret dolu kâlp dudaklarına tebessüm getirdin. Kadir bilmezlerin elinde değersiz emtia gibi atılıp itilen cihan değer hakikatlar, seni görmekle antikacısını bulmuş gibi dırahşân akisler arz etmeye başladılar.

Adın en ücre yerlere ulaştı... Şanın karanlığın ödünü kopardı, uğradığın yerlerde. Canı dudağına gelmişlere can, eli boynunda bedbinlere, dine hizmet şevkini ulaştırdın. Anadolu'nun taşına toprağına sinmiş mukaddes ruh, senin sayende, düşmanların işmizazına rağmen bir kere daha şehbal açtı ve bu uğurda adını ebedileştirecek âbideler ma'nâsına binlerce binalar kuruldu. Fecrindeki bu tarrakalar büyük bir toyun davul sesleri veya tül tül zuhur eden şafaklar arkasında, mevcudiyeti hissedilen gündüz ışıkları...

Şafağından ürken, gündüzüne tahammül edemeyen yarasaların şem'ini söndürmeye kanat çırpışları, seni yıldırmadı ve yıldırmayacak. Bizler, mağrur ve vakur âhenginde geçmişe ait çizgileri okuyabildiğimiz cephenin takallus ettiği gurur ve savletinin kırılmak istendiği şu günlerde, sesinin daha gür ve daha samimî çıkacağına katiyyen emin bulunmaktayız.

Uzak ve yakın bütün düşman dairelerin ifna etme politikalarına, âtıl hale getirme gayretlerine karşılık, göründüğün günden bugüne binlerce tepeyi aştın. Yüzbinlerce girdaba kement vurdun. Artık rüşdüne ermiş bulunduğun şu andan itibaren ruh ve gönlünü okşayan veya onları törpüleyen hiç bir kuvvet seni saptıramaz, hiçbir el ayağına zincir vurup esaret altına alamaz.

Bugünün sefalet nevhaları seninle dinecek, yarının ümit tomurcukları, âb-ı hayat olan nefesinle dirilecek.

Bir zamanlar Avrupa eteklerinde muzır bir şey gibi deniz sahillerine atılan Endülüs Müslümanları, hangi insafsız zihniyet tarafından o meşum ve menfur muameleye tabi tutulmuşsa, topyekûn bu asrın Müslümanları da elbette aynı kem anlayışın ifadesi olarak çöp sepetine atılmak istenecektir. Bin nefrin onlara ve emellerine!

Fakat senin dinç ve zinde keyfiyetin, bu ve daha binlerce taşlayışı ters-yüz edecek; şebabet ve taravetin, adını memleket ve millet bütünlüğünün sembolü hâline getirecektir. Elverir ki, hasbilik ve safvetin, şimdiye kadar olduğu gibi devam etsin ve tefekkür ufkun gereksiz şeylerle bulanmasın.

Senin esas hizmetin bundan sonra başlıyor. Her zerresi hayat yüklü potansiyelin henüz devreye giriyor. Garb'ın baş döndürücü zaferlerle, Ay'a sancak dikip, fezaya istasyon kurması; ülkende hayret dolu gönüllerin, şaşkın bakışların ve eziklik hisseden ruhların mevce mevce kabarmasına yol açmış; mazi ve kök düşmanlığı fikirlerinin, nemalanmasına zemin hazırlamıştır. Ona eski vekar ve şerefi sen iade edeceksin.

Dinin ilimle omuz omuza olduğunu sen gösterecek, sazdan, kamıştan, topraktan yapılmış evlerde; daha doğrusu harabelerde, Merih'de, Zühal'de yetişmeyen çiçekleri yetiştireceksin.

Ayağına dikenler saplanacak... Karşına kandan, irinden deryalar çıkacak.. Binlerce, yüzbinlerce kâbus üzerine çullanacak, sen yine derin şevk, fevkalâde bir metanetle gözünü diktiğin kâlb-i umumînin tamiri ufkuna durmadan ilerliyeceksin.

Alâka beklemek, milletten alkış ummak senin pâk dâmenine ulaşamayacak bir kısım densiz toz ve topraktan ibarettir. Esasen senin, ne dalkavukluk ederek alkış toplamaya, ne de mesleğin mukaddes ismini, şöhret vesilesi yapmaya ihtiyacın vardır. Hakk'a bende, Kur'ân'a talebe olma gibi bir gayen var, elverir sana... Senin semanın şimşekleri cihan güneşinin fer kaynağıdır.

Ulvî duyguların yağmur habbeleri hâlinde kaynaştığı kâlp ve kafan, rahmet yüklü bulutların göremiyeceği İrem bağlarına, âb-ı hayat taşımaktadır. Sen bu şeref ve gaye ile ulvî mahiyetine uygun bir âli makamda bulunuyorsun ki, cihan sultanlıkları ona nazaran toprak kadar aşağı kalır.

Binler selâm olsun Kur’ân'a sahip çıkanlara ve Hakikat-ı âzâmın yılmaz usanmaz yolcularına!

YAŞLILIK

Vazifeyi bitirip ücreti bekleme, dünya ve içindekilerden sıyrılıp, Rahmân'ın rahmetine müteveccih olma zamanı sayılan yaşlılık hâli, bir bakıma insanın en neşeli anıdır. Onu dışından ele alıp mütalâa edenler alabildiğine hoyrat gösterebilir. Haddizatında o, tıpkı hazan mevsiminde olduğu gibi, yaprak yaprak dökülüşün, çiçek çiçek soluşun, alabildiğine bir ihtişamla yeniden varoluşun remzidir.

Yokluğu yok etmişler için yurt değiştirmeden, cilt değiştirmeden acı duymak şöyle dursun, ders alıp irfana ermişlerin bin can ile arzuladıkları bir meseledir o. Dökülen siyah saçlarından, kaybettiği gençliğinden ve güzelliğinden müteessir olanlar, sonsuza ermedeki gerçek hazzı kavrayamamış nâdânlardır. Olmanın ölümde; filizlenmenin çürüyüp yok olmada saklı bulunduğunu sezenler, bu oda değiştirmeyi gülerek karşılamış ve ruhun asıl vatanına geçişi iz'anına varmışlardır. Bu noktadan başlarındaki ikaz edici her beyaz nur, Cennetlerin ufkundan yorgun dimağın mahfazasına aksetmiş bir lem'a sayılmış ve ebedî istirahat âlemine karşı onlarda ciddi bir iştiyak uyanmıştır.

Peygamberler babası Hazret-i İbrahim (as) başındaki beyaz tüyün melekler katında olgunluk, saygı, değerlik ve vakar nişanı olduğunu öğrendiği an "Vakarımı arttır Allah'ım" demiştir. Hakk'ın kendi yolunun ak saçlılarına azap etmeyeceği müjdesini bize ulaştıran Yaratılışın Gayesi, rahmete çok muhtaç olanlara en büyük bir rahmanî teselli getirmittir.

Evet "Aile efradı içinde yaşlı, ümmeti içinde nebî gibidir. Büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir." diyen Söz Sultanı, herşeyini kaybetmiş yaşlıya, beşerî imkânlarla ulaşılmaz bir pâye bahşetmiştir. Hele masum çocuklarla aynı değerde tutup da "İhtiyarlarınız olmasaydı, belâlar başınıza sel gibi akacaktı" fermanı var ki, sinn-i kemali insanın en sevimli hayat devrelerinden daha sevimli hâle getirir.

İnsan âcizliği ve imkânsızlığı nisbetinde kuvvetli dayanaklar arama lüzumunu hisseder, gençlik ve sıhhat çok defa onu kendinden, iç dünyasını kontrolden habersiz kılar. Vasıtaların üstüne çıkıp, içinde yüzüp durduğu İlâhî rahmete karşı şuurlu mukabeleden mahrum bırakır. Her gün kendinden bir parça kopup gittiğini, görüp hissettiği andan itibarendir ki verdiği, yitirdiği şeyleri geri alma yoluna girer ve ciddî tedarike başlar.

Evet:

"Günde bir taşı bina-yı ömrümün düştü yere
Can yatar gafil, binası oldu viran bîhaber."

der, içindeki beka arzusunu gerçekleştirmeye çalışır. Böylece gençlikle, güç ve kuvvetle aşılamayan tepeler aşılır, perdesizliğe ulaşılır ve inayetin şirin cemali görünür.

Bu vaziyette bir fanî, en elemli ve bulanık dakikalarını, en duru, en zevkli saatlere çevirir, âdeta bir trenle vatanına dönen cuda–yı vatan yolcu gibi, ara sıra başını dışarı çıkarır. "Nerede kaldı şu visal durağı, şu var olduğum yer? Nerede sevdiklerimin bulunduğu diyar?" Analarımı, atalarımı şefkatli sinesinde besleyen o dağ ve bağlar?" der, bir an evvel bütün dostlara, dostların dostluğu, dostluğuna nisbeten zerre olmayan Kâinatın Kâlbi'ne kavuşmak için can atar durur.

Gelip geçmişlerin feyizli meclislerine, sofra sofra saadetlerin önüne serildiği yüksek saraylara, hem de uhdesine almış olduğu ağır bir yükten kurtulmuş olarak ermek, ruhun ebedî emeli ve gönül denen muammanın tek vesile-i itmi'nanıdır. Ruh bütün hayat boyunca, beden kafesinden kurtulup bulutları aşmak ve Lâhut âlemine doğru uçmak için çırpınıp durur. Ölüm onun azadı, terhisi ve kendine dönüşü olur ki, binde birlerle ancak duyduğu, gördüğü, tattığı kayıtlılıktan kurtulup Hüdâ'ya ait esrarı birden görür, duyar ve doyar. O esrarın tercümanının dilinde, gözün görmediği, kulağın işitmediği ve hiçbir kâlbin kavrayamadığı, o sonsuzluğun, sonsuz, turfanda güzelliklerini, ruh; bu kayıtsızlıkla, hem hafifliğine denk bedenini dahi alıp yükseltmek suretiyle, beka bulmuşların rasathanesinden seyredip kendinden geçer. Eli kolu bağlı bîçare esirler için bundan daha büyük saadet tasavvur edilir mi?

İşte ihtiyar, elinde olarak veya olmayarak böyle düşünme ve böyle görmeye yükselmiş; hayatının her anında yüzlerce seneyi sıkıştıracak hâle gelmiş, Allah'ın en bahtiyar bendesi ve çevresi için de bir vakar âbidesidir. İnsanların çocukluk heveslerine hitab eden bütün gelip geçici teylerden sıyrılmış; herşeyde İlâhî isimlerin titreşip durduğunu, bu taş ve toprak ülkesinin tamamen öte hesabına işlettirdiğini hicapsız müşahede etmiş ve bilûmum duygularıyla bezme girmiş, fena âlemin ekşi yüzünden baki tebessümler arz eden canlı bir tablodur ihtiyar...

Alnının parlaklığını, gözünün uhrevî sürmesini, esrarengiz yolların, ufunetli dehlizlerin tozu toprağı bozamaz, kirletemez. O, îmânının derecesine göre

buraları uçarak geçer ve kâlbinin ziyasıyla sürçmeden yürür gider.

Kabre güler, ölüme kucak açar. Zira Yunus diliyle o ballar balını bulmuştur. Gayrı varlığının talan edilmesine gam yemez. Dostların buluştukları yerin ateşi onun da içine düşmüştür. Artık, varsın fanînik onun kadehini devirsin.. Güneşini yere indirip, yıldızlarını başına saçsın, semasında ışık bırakmasın. Tâ ki kâlbinin dudağında Cennetlerden gelmiş ümitten tebessümleri çizgi çizgi görünsün ve ye'sin bütün heykelleri tar u mar olsun, yıkılsın.

İhtiyar bunu ihtiyar edendir. İhtiyar Hakk'ı ihtiyar edendir. İhtiyar Resûlüllah'ı, yârânlarını ve bütün ihtişamiyle âhiret bahçelerini ihtiyar edendir. Ne mutlu kendini bulmuş, kâlbiyle buluşmuş ihtiyara... Yazıklar olsun ölüm eşiğinde imânsıza, ümitsize ve cesediyle beraber ruhu da yıpranmış hesapsıza!..

Dipnotlar:

[1.] Bakara [2]: 8
"Bilmeyenler dediler ki, Allah bizimle konuşmalı, ya da bize bir ayet (mucize) gelmeli değil miydi?"
[2.] Furkan [25]: 2
"Bizimle karşılaşmayı ummayanlar; Bize melekler indirilmeliydi, yâhut Rabb'imizi görmeliydik değil mi?" dediler.
[3.] Bakara [2]: 55
"Ey Mûsa, biz Allah'ı açıkça görmedikçe sana inanmayız."
[4.] Kasas [28]: 38
"Ey Hâmân, haydi benim için çamurun üzerinde ateş yak(arak tuğla imal et de) bana bir kule yap, belki Mûsa'nın tanrısına çıkarım."
[5.] Bakara [2]: 55
"Ey Mûsa, biz Allah'ı açıkça görmedikçe sana inanmayız"
[6.] Nisa [4]: 53
"Kitap ehli, senden, kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyorlar. Mûsa'dan bundan daha büyüğünü istemişler: 'Allah'ı bize açıkça göster.' demişlerdi. Haksızlıklarından dolayı derhal onları yıldırım yakalamıştı."
[7.] Daha geniş bilgi için, bakınız:
ŞAHİN M.Abdulfettah. Asrın Getirdiği Tereddütler.
T.Ö.V. Yayınları- 1991 C.1, S.61-69/C.2, S.44-47, S:139-143
[8.] HACC [22]: 8 "İnsanlardan kimi bilmeden, ne bir yol göstereni, ne de aydınlatıcı bir Kitab'ı olmadan, Allah hakkında tartışır."
[9.] RÂ'D [13]: 4 "Arzda birbirine komşu kıt'alar, üzüm bağları, ekinler, çatallı ve çatalsız hurmalıklar vardır: bunların hepsi bir su ile sulanır ama ürün'lerin) de bunları, birbirinden üstün yapıyoruz. Şüphesiz bunda, aklını kullanan bir kavim için ayetler vardır."
[10.] Siret-ü İbn-i Hişam, I, 224-232
Üsdü'l-Ğâbe II, 114
[11.] NUR [24]: 35 "Allah, göklerin ve yerin nurudur. O'nun nuru, içinde lamba bulunan, penceresiz bir oyuğa benzer. Lamba cam içerisindedir. Cam, sanki inciden bir yıldız. Ne doğuya ve ne de batıya mensup olmayan mübarek bir zeytin ağacı(nın yağı)ndan yakılır. (Öyle mübarek bir ağaç)ki, nerdeyse ateş değmese de nurdur. Allah, dilediği kimseyi nuruna iletir. Allah insanlara misaller verir. Allah herteyi bilir."
[12.] Daha geniş bilgi için bakınız: Evrim Anaforu ve Gerçek- Çağlayan Yay.-3 İZMİR S:. 84-85
[13.] Hacc [22]: 73 "Ey insanlar, size bir temsil verildi, onu dinleyin: O Allah'tan başka yalvardıklarınız var ya), onların hepsi bir araya toplansalar, bir sinek dahi yaratamazlar. Sinek onlardan birşey kapsa, bunu ondan kurtaramazlar. İsteyen de aciz, istenen de."
[14.] Daha geniş bilgi için bakınız: Evrim Anaforu ve Gerçek. Çağlayan Yayınlar-3 S: 84-85
[15.] Daha geniş bilgi için, bakınız, Evrim Anaforu ve Gerçek, Çağlayan Yay. S: 223-238
[16.] Daha geniş bilgi için, bakınız: Evrim Anaforu ve Gerçek- Çağlayan Yay. S: 173-194
[17.] TİN [95]: 4-5 "Biz insanı en güzel biçimde yarattık. Sonra onları aşağıların aşağısına ittik."
[18.] Daha geniş bilgi için, bakınız: M.Abdulfettah ŞAHİN, Asrın Getirdiği Tereddütler, C.2, S.193-198
[19.] İSRÂ [17]: 85 "Sana ruhtan sorarlar. De ki, ruh Rabb'imin emrindedir. Size ilminden pek az birşey verilmiştir.
[20.] RUM [30]: 19 "(Allah) ölüden diri çıkarır, diriden ölü çıkarır: yeri ölümden sonra diriltir. İşte siz de (kabirlerden) böyle (diriltilip) çıkarılacaksınız.
[21.] NİSÂ [4]: 1 "Ey insanlar, sizi bir tek nefisten (nefes alan candan) yaratan ve ondan eşini yaratıp ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üreten Rabb'inizden korkun."
[22.] A'RAF [7]: 185 "Göklerin, yerin melekutuna ve Allah'ın yarattığı şeylere ve ecellerinin yaklaşmış olabileceğine bakıp ibret almadılar mı? Peki, buna inanmadıktan sonra hangi söze inancaklar?"

[23.] ABESE [80]: 18 (Allah) onu (insanı) hangi şeyden yarattı?"
[24.] YÂSİN [36]: 82 "O'nun işi, bir şeyi (n olmasını) istedi mi ona, sadece 'ol' demektir, hemen oluverir."
[25.] Daha geniş bilgi için, bakınız: Evrim Anaforu ve Gerçek Çağlayan Yayınları-3, İzmir S: 114-170
[26.] Daha geniş bilgi için, bakınız: Age S: 410-486
[27.] ALÂK [96]: 2 "O insanı alâktan (kan pıhtısı biçimini alan embriyodan) yarattı."
ENBİYÂ [21]: 30 "İnkâr edenler görmediler mi ki, göklerle yer bitişik idi, biz onları ayırdık ve her canlı şeyi sudan yarattık? Hâlâ inanmıyorlar mı?
[28.] Daha geniş bilgi için, bakınız: Evrim Anaforu ve Gerçek. Çağlayan Yayınları-" İZMİR, S: 102-105/ 195-238.
[29.] Daha geniş bilgi için, bakınız: Age, S: 223-238
[30.] Daha geniş bilgi için, bakınız: Age S: 397-405
[31.] Bu kısımda bahsedilen mevzular ile ilgili daha geniş bilgi için bakınız: İnancın Gölgesinde-1 Nil Yayınları-1991 M.Abdulfettah ŞAHİN, S: 23-39
[32.]
[33.] BURÛÇ [85]: 1 "Burçlara sahib (olan) göğe andolsun."
[34.] ZÂRİYAT [51]: 7 "(Çeşitli) yolları (yıldızların yörüngeleri) bulunan göğe andolsun."
[35.] BURÛÇ [85]: 2
[36.] BURÛÇ [85]: 3
[36.] BURÛÇ [85]: 4
[37.] BUHARİ: İkrah 1. /AHMET B.HANBEL: V. 109
[38.] MÜSLİM: Zühd, 73 / MÜSNED: Tefsir-ü Sure 6,7
[39.] MÂİDE [5]: 67 "Ey elçi, Rabbimden sana indirileni duyur: eğer bunu yapmazsan, O'nu elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan korur. Doğrusu Allah, Kafirler toplumunu yola iletmez."
[40.]ÂL-İ İMRAN [3]: 110 "Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı bir ümmet oldunuz. İyiliği emreder, kötülükten menedersiniz ve Allah'a inanırsınız."
[41.] EBU NUAYM, HİLYE, I, 53
[42.] MÜCADELE [58]: 22
[43.]
[44.]
[45.] BUHARİ- AHAD- 1/İBN-İ MACE- MUKADDİME, 11/MÜSNED, 1, 18
[46.] MÜCADELE [58]: 22 "Allah'a ve ahiret gününe inanan bir milletin, babaları, oğulları, kardeşleri, yahut akrabaları da olsa Allah'a ve Resûlü'ne düşman olanlarla dostluk ettiğini görmezsin. Onlar o kimselerdir ki, Allah kâlblerine îman yazmış ve onları kendinden bir nuh ile (kâlb nuru veya Kur'ân ile) desteklemiştir. Onları, altlarından ırmaklar akan Cennetlere sokacak, orada ebedi kalacaklardır. Allah onlardan razı olmuş, onlar da O'ndan razı olmuşlardır."
[47.] MÜSLİM, CİHAD, 58
[48.] AHMED İBN-i HANBEL, III, 160 VII, 349
[49.] BUHARİ, İSTİSKA, 3
[50.]
[51.] MUHAMMED [47]: 20 "... Ama hükmü açık bir sure indirilip de onda savaştan söz edilince, kâlblerinde hastalık olanların, sana ölümden bayılıp düşen kimsenin bakışı gibi baktıklarını görürsün..."
[52.] ÜSDU'L ĞABE: II.135
[54.]
[55.]
[56.] Bu kısımla ilgili daha geniş bilgi için bakınız:
-ŞAHİN M.Abdulfettah İnancın Gölgesinde S.193-263
-ŞAHİN M.Abdulfettah Asrın Getirdiği Tereddütler- 3 S. 186-220
[57.] BUHARİ: EDEB.1
[58.] BUHARİ: İKRAH, 1 MÜSNED: V-109
[59.] BUHARİ, VUDÛ 69/MÜSLİM, CİHAD, 107-108
[60.] BUHARİ: ŞURÛT, 15

[61.] FETİH- 48
[62.] EBU DAVUD- CİHAD 16
TIRMÎZİ: FEDÂİLUL-CİHAD, 2
DARİMİ: CİHAD, 32
[63.] TİRMÎZİ: FEDAİLÜ'L-CİHAD 12
[64.] BUHARİ, CİHAD 1
MÜSLİM İMARET: 110
TİRMİZİ FEDÂİLU'L - CİHAD, 1
NESEİ: CİHAD, 17
MÜSNED II /344, 324
[65.] TEVBE [9], 36: "...Ve (Allah'a) Ortak koşanlar nasıl sizinle topyekün savaşıyorlarsa, siz de onlarla topyekün savaşın ve bilin ki, Allah (günahlardan) korunanlarla beraberdir."
[66.] ÜSDU'L-ĞABE, 2/235
[67.] BUHARİ, MENAKİBU'L- ENSAR, 33
MÜSLİM: FEDÂİLU'S-SAHABE, 133
[69.] BAKARA [2], 214, "... Onlara öyle yoksulluk ve sıkıntı dokunmuştu, öyle sarsılmışlardı ki, nihayet peygamber ve O'nunla birlikte inananlar: Allah'ın yardımı ne zaman? diyecek olmuşlardı. İyi bilin ki Allah'ın yardımı yakındı."
[70.] BAKARA [2]: 214
[71.] İBN-i KESİR
EL BİDAYE VEN NİHAYE III (119-121)
[72.] Hilyetül-Evliya 7/105
[73.] Neml (271, 62 "Yahut dua ettiği zaman darda kalmışsa, kim yetişiyor da, kötülüğü (onun üzerinden kaldırıp) açıyor ve sizi (eskilerin yerine) yeryüzünün hakimleri yapıyor? Allah ile beraber başka bir tanrı var mı? Ne de az düşünüyorsunuz?
[74.] Bad'ü'l-Hak, 7, Müslim Cihad 3
[75.] BUHARİ, İstiska, 3
[76.] BUHARİ, MEZALİM, 25, Müslim Fedailu's-Sahabe, 97-99 İbni MACE, Cenaiz 64, Müsned 6/77
[77.] BUHARİ Menakibul-Ensar 45
Muslim, Fedailus Sahabe [2]
Müsned 3/18
[78.] Zümer [39], 30 "Sen de Öleceksin, onlar da ölecekler."
[79.] MÜCMEU'Z-ZEVAİD, 9/25